

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrise nu se in-
 napoiază.

ROMÂNUL

O chestiune internă?...

Arad, 12 Mai.

Meșteșugul vorbelor este și el un meșteșug remarcabil. Cine-l stăpânește are un dar fericit. Ca orice meșteșug el are însă lipsă de un element primordial, fără de care nu poate să existe, de o materie brută, după cum s'ar zice în termeni de economie politică. Păpușarul pentru a-și exercita meseria are lipsă de piele, de cuie, de cleiu, etc.; omul politic are lipsă în expunerile sale de adevăr. Numai din adevăr se poate construi discursul unui bărbat politic. Tot ce nu pornește din această origine este dulbură trecătoare. Și nu-i nimic mai trist decât un orator fără diamantul adevărului în vorbă. Îți face impresia meșteșugărilor care face ghete imaginare, care bate cuie neexistente într-o talpă pe care nu o are...

Ungurii au fost totdeauna mari meșteri ai vorbelor. Nație de avocați, ei au știut să învântească totdeauna verbul. N'avem decât să ne gândim la Ludovic Kossuth. Ce discursuri a ținut omul acesta! Și câte! În această oratorie ungurească foarte rar s'a abătut însă adevărul. Vorbele ungurești au sburat de pe atâtea buze de oratori, pe diferite game, împreunate cu diferite gesturi, în atâtea împrejurări și de atâtea vreme. Nici când sau în orice caz aproape nici când nu am putut însă descoperi străluciri de pietri scumpe în ele. Le lipsia adevărul. Cauza acestei sărăcii este însăși situația mincinoasă a poporului unguresc nu numai în Ungaria dar chiar și în întreaga Europa. Ce a căutat acest popor turanic în inima unor rase atât de îndepăr-

tate de el? Și dacă a venit aici unde este astăzi, ce capriciu al sorții l'a susținut?...

Gândurile aceste ni se coboară pe hârtie cetind noul discurs al contelui Apponyi, ținut în secțiunea de politică externă a delegațiilor. Marele orator ungar — și e mare orator ungar contele Apponyi! — după ce a declarat că sunt inutile toate complimentele oficiale ale Austro-Ungariei față de România, deoarece Regatul nu are o importanță atât de mare în politica internațională și el are nevoie de sprijinul monarhiei, a făcut reproșuri delegațiilor austriaci că s'au amestecat prea mult în chestiunea de naționalități — o chestiune „eminamente internă” a Ungariei.

Mă rog, să stăm puțin de vorbă. Povestea e veche, dar perzistă cu încăpăținare. De câte ori s'au auzit glasuri de protestare venite de peste munți prin cari se cerea un mai omenos tratament față de noi, Ungurii s'au pus sub pavăza „chestiunii interne”. România n'are dreptul să se amestece într-o afacere care-i privește absolut pe Unguri. Amestecându-se ea păcătuiește împotriva anumitor dispoziții ale dreptului internațional.

Așa s'a zis până acum și așa se zice. Vorba sună bine și măgulește mai ales „suveranitatea” poporului unguresc. Dar unde rămâne însă adevărul? *Chestiunea românească din Ungaria va fi ea o chestiune internă și pentru Unguri dar ea este tot atât de internă și pentru Românii din România.* Noi Transilvănenii suntem astăzi atât de strâns legați de Regat prin cultură și sângele nostru încât, oricât respect am avea pentru anumite granițe, suflătește suntem una și aceeași ființă. Și dacă așa este atunci pentru ce nu ar avea dreptul România să-și spună cuvântul

asupra situației noastre, asupra situației ei, ca să vorbim mai limpede, fiindcă, oricum am suci și-am învârti cuvintele, România vorbind despre noi, vorbește prin eselență despre ea? Pentru ce să nu aibă acest drept? Pentru ce să nu-l aibă cu atât mai mult, cu cât chiar și sub raportul grupărilor de drept internațional România e cunoscută cu Tripla-Alianță? Ori în grupările internaționale nu sunt și anumite chestiuni familiare de rezolvit? Măcar atâtea concesii să facă compatrioții noștri. România ar putea să ceară o îmbunătățire a sorții noastre, dacă ar avea interesul, chiar și dacă noi n'am fi Români, numai și numai în temeiul dreptului călătorului care merge pe aceeași cărare cu un altul. Ori nu?... Nu, răspunde opinia publică ungurească prin contele Apponyi, nici România n'are acest drept, dar nu-l are nici chiar Austria, cealaltă jumătate a monarhiei. Ei bine, în fața acestei interdicții categorice trebuie să zămbim. Cum, adevărat, nici chiar Austria nu poate să-și spună cuvântul într-o chestiune dela a cărei rezolvire, favorabilă sau nefavorabilă, îndrăznim să spunem, atârână și viața sau moartea ei? Pentru Dumnezeu, vorbele răsunătoare își au și ele un anumit hotar. Alegerea unui solgăbirău sau instituirea unui detașament de jandarmi în cutare sat este și rămâne totdeauna o chestiune internă a Ungariei, dar nu poate fi chestiunea mare a naționalităților. Această chestiune noi o socotim atât de largă încât îi dăm dreptul întregii lumi să-și spună cuvântul asupra ei. Chestiunea naționalităților din Ungaria este o chestiune de umanitate, o mare chestiune de interes al civilizației omenești. E vorba despre existența sau neexistența ca element distinct

Buchinistul.

De Adrian Corbul.

Li răscolisem de atâtea ori cărțile prăfuite în modesta lor ladă, de scânduri! Am petrecut multe ceasuri din viață stând pe loc, acolo la marginea Senei în zile albastre de vară ori sub cerul cenușiu de toamnă. Omulețul cu ochii câpril și vioi, cu barba-i scurtă și sură, cu mișcările agere mi-era simpatic. Dintre numeroșii „buchiniști” înșirați de-a lungul cheiurilor, pe el îl cunoșteam mai bine. Era veșnic surzător și sta de vorbă cu plăcere. Știa Parisul pe degete și mi-l povestea. Aveam impresia că văd în fața mea pe unul din straniile și totuși așa de realele personaje ale lui Balzac. Moulinais al meu — căci îl chema Moulinais — făcuse de toate în viața lui. Clerc de notar în tinerețe, apoi voiajor de comerț, fabricant de fidea, infirmier de spital, chelner la restaurante de noapte, agent bulangist, și în urmă anticvar, omul acesta mărunț și listet își crease o filozofie a sa, blândă, ironică, grea de scepticism. Li făcusem cunoștința acum șase ani îmi pare, cumpărându-i un volum de versuri de Hégésippe Moreau. Cu prilejul acesta mi-a desvăluit simpatia și ușorul dispreț pe cari i le inspirau poezii și artiștii. Îmi spunea că această clasă de oameni ar fi demnă de respectul cel mai perfect, dacă n'ar suferi de o infirmitate foarte grea de suportat mai ales în ziua de azi. Părerea lui era că lipsa de simț practic dă naștere la oameni incomplecți. Și

pentru el poezii sunt dintr'aceștia. Să nu credeți însă că micul Moulinais vorbea de ei cu ignoranță; existența variată și agitată pe care o dusesse, îi dăduse o cunoaștere deplină a claselor sociale și a carierelor lor. Nenumăratele anecdote pe cari le-am auzit din gura sa, denotau un spirit ascuțit de o mare experiență.

Micul Moulinais (aceasta îi era și firma trasă cu slove înflorite pe o bucată de mucava: „Au petit Moulinais”) îmi plăcea cu deosebire când îmi vorbea de Paris în general. Nu cred să fie mulți cari să cunoască cum cunoștea el ulițele cele mai ascunse ale marelui oraș, cu legendele, cu locuitorii, cu transformările lor. Străzile întortochiate din cartierele excentrice îi erau familiare. Le străbătuse ziua la lumina soarelui și noaptea, în clar-obscurul misterios pe care-l imprăștie acolo razele și searbădele becuri de gaz. Și apoi, locuise rând pe rând toate cartierele, de le știa nu numai aspectul lor exterior, atât de variat la Paris, dar și cea atmosferă impalpabilă dar puternică și personală, pe care o dau activitatea omenească, unită cu vestigiile trecutului și cu legendele locale și care plutește originală și unică, deasupra fiecărui foburg parizian. Și m'a uimit de multe ori fantazia acestui omuleț, care știa să discearnă fizionomia veselă, misterioasă sau lugubră a clădirilor tinere și bătrâne din marele oraș.

Intre biserica Notre-Dame și rampa de vinuri, acolo pe marginea Senei veșnic curgătoare, am petrecut clipe interesante. Il revăd pe

omulețul vioi, spiritual și blajin răzimat de lada de scânduri vopsite cu verde și trăgând, cu mișcări nerăbdătoare, fumuri din pipa-l de teracotă. De câte ori treceam pe dinaintea lui Moulinais, nu se putea să nu mă opresc de vorbă cu el. Și pe când frazele cădeau din buzele lui scurte dar îmbelsugate, întretăiate de: „Voyez-vous” „ca, par exemple”... „cré nom d'un chien”... „parbleu”... „tonnerre”, și de gesturi reperi și brusce, mâna mea răsfoia prin vrafal de cărți prăfuite și ochii mi se opreau pe nenumăratele și dispărentele lor titluri. Pe apă, colo, pe celalalt braț al fluviului vapoazele treceau spre Suresnes, iar în imediata mea apropiere slepurile cu nisip și cu petriș se târau greoaie, trase de remorhere ce flueau lugubru pe sub punți.

Acum 2 ani, într-o după amiază de vară l'am găsit pe Moulinais însoțit de o femeie bătrână, mărunț și slabă, care tricota pe un scaun, în dreptul lăzilor cu cărți. În privirea ei ștersă și resemnată am cetit un trecut monoton și banal, fără necazuri, fără bucurii, un trecut de muncă necurmată dar nu excesivă. Era nevasta anticvarului. — „A venit să-mi ajute și ea la negof”, îmi spuse Moulinais cu un zimbet. Și aflai, ceea ce-mi închipuisem de altfel, cât de opusă era existența acestor doi tovarăși de viață: aceea a bărbatului agitat, rătăcitoare, infrigurată, cea a femeii potolită și statornică. În vreme ce el colindase Franța și Parisul, cunoscușe mii de inși, călcase în sute de case, taverna și uzine, ea nu se mișcase din modesta lor locuință. Și pe când Moulinais îmi povestea

național a unor milioane de oameni. Și ce om adevărat n'are dreptul și chiar și datorită să contribuie cu faptele lui la salvarea lor? Se împotrivesc Ungurii și contele Apponyi? Dar această împotrivire n'are nici o importanță din punctul de vedere al spiritului dreptului internațional, care nu poate fi răstălmăcit prin nici o sofistică din lume.

Un comentariu al „Statutului organic”.

— Cartea dlui Ioan A. de Preda. —

Acum de curând a apărut o carte, a cărei lipsă era de mult simțită din partea tuturor celor ce au simțit de răspundere și rol de conducere în cadrele constituției atât de complicate și democratice a bisericii ortodoxe-române din Transilvania și Ungaria.

Cartea aceasta, care cuprinde un comentariu cinstios și amănunțit al singuraticilor §§-1 din „Statutul organic” e scrisă de un avocat: d. Ioan A. de Preda, fiscal la Consistorul arhidiecezan din Sibiu, și prezintă, din mai multe motive, un deosebit interes.

Întâi, fiindcă ea vine de la un avocat, ai cărui colegi se indeleticesc, atât de puțin cu scrișul menit să interpreteze și lămurească legile bisericești sau politice, adeseori atât de încurcate și nelămurite. Apoi, fiindcă autorul acestei scrieri are o îndelungată experiență pe terenul vieții constituționale și administrative-bisericești și astfel a fost în situația de a putea scrie în cunoștință de cauză și despre acele lucruri, cari lipsesc din „Statutul organic”, dar necesitățile vieții le-au scos la suprafață, cerând orânduirea lor într'un anumit chip. Și, în sfârșit, e de interes această carte, fiindcă apariția ei duce acum la îndeplinire o propunere făcută în congresul național-bisericesc din 1870.

În ședința a VI-a a acestui congres (7/19 Oct. 1870) deputatul din cercul Oradea de sus și Peșteșiu, *Miron Roman*, mitropolitul de mai târziu „pe lângă aducerea de motive, propune un proiect de conclud, prin care se da explicațiune mai deaproape la „Statutul organic” pentru delăturarea dubietăților, ce se pot naște la aplicarea dispozițiilor statutului organic bisericesc”.

În ședința a XI-a (13/25 Oct.) „Comisiunea emisă pentru de a cenzura și a-și da opinia despre proiectul de conclud al dlui deputat

Miron Roman în privința explicării unor §§ din Statutul organic —,

considerând că orice legislațiune, prin urmare și congresul național-bisericesc, numai atunci este chemat a explica atare dispozițiune a legii, când executivele, adică tribunalele una și aceeași dispozițiune a legii în asemenea cazuri o explică și o decid în deosebite direcțiuni,

considerând, că propunătorul acestui proiect de conclud nu produce nici un caz concret și în aplicare dubiu, prin care s'ar arăta lipsa, ca congresul nostru, ca legislațiune, să dea explicațiune cutărui § din „Statutul organic”,

considerând, că între astfel de împrejurări în proiectul de conclud se cere o explicațiune pentru cazuri, ce ar putea obveni numai în viitor, ceea ce nu este consult — în urmă considerând, că unii dintre citații §§ au un înțeles foarte clar, iară prin alții se țintește străformarea radicală și nu aplicarea Statutului organic, ceea ce astădată nu e la timpul său,

din aceste considerante propune delăturarea aceluia proiect de conclud.

Deputatul *Miron Roman* ține, că proiectul făcut de dânsul conține numai niște interpretări ale Statutului organic, cari sunt foarte de lipsă și voește a le motiva în desbatere specială cu cazuri speciale.

În fine se primește propunerea comisiunii nestrămutată. După primirea acestei propuneri presidiul (*Șaguna*) își descopere unele păreri zicând, că și din propunerea deputatului *Miron Roman* a avut prilej a se convinge de necesitatea cea mare a studiului juridic și canonic, că este de lipsă unui judecător să aibă lămurite concepte și idei despre aceea, că unele concluzi ale unei autorități bisericești inferioare — concluzi așa numite *intra dominium* — se pot pune numai decât în lucrare, căci ele sunt de atare natură; sunt însă unele întâmplări, când cineva apelează mai departe, atunci concluzi de astfel de natură, așa numite *extra dominium*, nu se pot pune numai decât în lucrare. Și așa trage atențiunea tuturor de a cunoaște necesitatea studierii dreptului canonic”.

Pagubă, că un rău înțeles laconism protocolar, care se practică atât de adeseori și în zilele noastre, ne-a lipsit de posibilitatea de a cunoaște însuș textul propunerii lui *Miron Roman* și motivele, pe cari dânsul le va fi invocat în sprijinul acestei propuneri. Din cuvintele lui *Șaguna* s'ar putea deduce, că *Miron Roman* a invocat ca motive: împotrivirea și lipsa de disciplină a unor organe bisericești inferioare față de cele superioare, două fenomene regretabile, cari se întâmplă atât de des mai ales atunci, când o

instituție trece dela lipsa totală de drepturi constituționale la exercițiul foarte larg și întins al acestor drepturi, de importanța cărora nu pot să-și dea seama și nici de răspunderea cea mare împreună cu ele nu vreau să știe — toți factorii ei...

Negreșit, că soluția dată de congresul din 1870 propunerii lui *Miron Roman* n'a fost dintre cele mai norocoase. A respingere o propunere sau a nu face nimic pentru executarea ei, este lucru foarte ușor, dar totodată și foarte păgubitor pentru instituția, a cărei prosperare voia s'o promoveze propunerea respinsă ori dată uitării. Dacă d. e. acel congres ar fi îndrumat consistorul metropolitan, să pregătească un studiu deosebit despre toate cazurile de dubietate, ce s'au ivit și se ivesc zilnic la singuraticile consistorii eparhiale, când este vorba de cutare § al Statutului organic sau de cutare dispoziție, care lipsește dintr'insul — ce material prețios și instructiv ar avea azi la dispoziție oricine s'ar încumeta să scrie un comentariu al „Statutului organic”?

Puținii profesori de drept canonic încă nu au prea ținut seamă de sfatul lui *Șaguna*. Le va fi lipsit ori timpul ori priceperea de a face obiect de studiu mai aprofundat din „Statutul organic”.

Adevărat, că la răstimpuri cu totul îndepărtate s'a putut ceti ici-colo prin ziarele noastre câte un articol sau fragment de studiu despre anume §§-i ai „Statutului organic”, cum era d. e. articolul intitulat: „*Reflexiuni* la § 122 punct 2 și § 167 din „Statutul organic” publicat de Dr. *Ilarion Pușcariu* în *Tel. Rom.* din 1873 (Nr.-ii 10—11) sau broșura publicată de cav. *Ioan Pușcariu* la 1899 în Brașov cu titlul: „*Un comentariu la § 96 al Statutului organic bisericesc gr.-or. român, după 30 de ani*”.

Acum, grație sânguinței și devotamentului dlui avocat I. Preda avem un comentariu al Statutului organic întreg. În introducerea autorului ne dă o scurtă privire istorică asupra dezvoltării bisericii ortodoxe române din Transilvania și Ungaria, citează legile mai importante, privitoare la afacerile noastre bisericești, școlare și epitropesci. Apoi arată, care este sfera autonomiei noastre pe teren bisericesc, școlar și epitropesc. În afacerile epitropesci avem, după cum spune autorul, autonomie deplină. Probabil, fiindcă suntem săraci. Și astfel dreptul de a chivernisi această sărăcie și a rămânea într'însa neclintiti, ne-a rămas aproape nelimitat. Statul n'a încercat să ni-l îngrădească cu atâtea și atâtea opreliști dureroase, cum ni l'a îngrădit în privința autonomiei școlare, clungărită și sfărțită prin toate legile școlare, câte s'au făcut dela 1868 până astăzi.

toate acestea cu verva și cu vioiciunea-i familiară nevastă-sa clătina binisor din cap și urma să tricoteze liniștită pe scaun, cu zimbetul ei calm și stereotip.

De atunci nu l'am văzut pe buchivist decât în tovarășia soției lui.

Prin octombrie trecut, în vreme ce frunzele arse ale castanilor acopereau fășăind trotuarele cheiurilor, m'am oprit iarăși în dreptul „caselor” lui *Moulinais*. Omulețul dormita cu brațele răzimate pe ladă și cu fruntea îngropată în palme. Era galben la față și părea suferind. O cută adâncă îi brăzda colțul gurei. La salutarea mea își ridică o clipă capul, cercă să zimbească, privi câțva la nevastă-sa ce se tocmea cu niște cumpărători, apoi își lăsă iar fruntea pe mâni. Era cam bolnav și mi-o mărturisă. Ziua era călduță; tristeța dulce a toamnei roia prin văzduhuri; pe *Sena* treceau necontenti șlepurile cu pietris.

De atunci nu l'am revăzut pe *Moulinais* decât la începutul lui Ianuarie. Era slăbit, supt la față, dar avea aceleași mișcări agale, aceiași vioiciune în ochi. Îmi părea însă că barba îi mai albise. Cum mă văzu, mă trase de mânecă și ducându-mă lângă lada cu cărți, ca să nu împiedecăm mersul trecătorilor de pe trotuar:

— Am fost bolnav, îmi zise el cu un zâmbet voios și cu glasul înfrigurat, dar îmi e bine acum. Sufeream de stomac. Am fost pe la doctori; medicamentele lor nu mi-au ajutat nimic. Slăbisem de abea mă puteam ținea pe picioare. Într'o zi,

cum stam acasă și așezam niște pachete cu cărți, mi s'au oprit ochii pe titlul unei broșuri, tipărită acum un an. Recomanda pentru boalele de stomac un fel de aparat electric. Numai decât l-am trimis pe cumnatul meu la adresa indicată să-mi cumpere mașina. M-am electrizat și m-am simțit ușurat. Și pe zi ce trecea întrebunțam aparatul și sănătatea mi se îndrepta. Sunt trei săptămâni de când mă servesc de el — și uite, mă simt bine; numai că-s tare slăbit!

Rise încetișor în barba sa sură, ce se revărsa pe pardesiul tot sur și păros. Și umplându-și pipa cu tutun: — Să se ducă dracului doctorii și doctoriile lor!”

În ziua aceasta de Mai, cu cerul albastru și cald, cu văzduhul diafan am fost iar la micul *Moulinais*. Pe *Sena* treceau aceleași șlepuri, circulația pe cheiri era aceeași, eu însu-mi păream același ca în trecut. Fiorii primăverii mi se scoborau în suflet, tremurători și dulci. În fața lăzilor cu cărți am văzut-o numai pe *Mme Moulinais* în haine cernite, dar cu aceiași privire stearsă și resemnată, și tricotând aceiași lână albă. Am întrebat-o unde îi era bărbatul. Mi-a răspuns cu glasul potolit și ochii plecați: „A murit prin Februarie” urmând să tricoteze mai departe.

O durere la care nu m-aș fi așteptat îmi arse inima. Într'un moment, gânduri nesfârșite, imagini nedeslușite mă făcură să-mi spun că și eu voi muri odată. Omulețul cu care vorbisem în

atâtea rânduri nu mai exista. Aci, pe locul acesta, lângă lada verde cu cărți îl văzusem de atâtea ori, îi auzisem glasul, îi privisem ochii — și azi nu mai era mizerie! Și în vreme ce eu priveam copacii verzi și cerul de Mai, respiram văzduhul primăverii, simțeam sângele circulându-mi cald prin vine, în vreme ce eu pot încă să rîd și să plâng, să sufăr și să iubesc, să-mi mișc mâinile și să-mi pipăi fruntea, micul *Moulinais* zace undeva sub iarbă, sub pământ, în mocirlă, într'o groapă neagră, iar obrajii lui buhăiți crapă și cecece a fost odată chipul lui se transformă încet-încet în rânjetul macabru al hârcilor de mort.

Pe *Mme Moulinais* n'am condoleat-o, și nu i-am cerut amănunte. Am salutată-o, și am plecat. De departe am văzut-o, pată neagră pe scaunul galben, urmând să tricoteze în liniște. Dedeșptul meu *Sena* gâlgăia, remorchererele șuerau, pe stradă huruiau automobilele și clopotele tramvaelor sunau. Și cum mergeam așa, către *Yardin des Plantes*, mi-a revenit în minte o arle din *Faust*, pe care un cerșetor o cânta din armonică pe trotuarul de peste drum, într'o zi de lunie, acum vre-o patru ani, în vreme ce ascultam o poveste a micului *Moulinais*...

Paris, Mai.

Pe teren bisericesc autonomia noastră a fost stîrbită, în câteva rânduri prin faptul, că anume candidații la treapta vîldicească, după ce au intrunit majoritatea voturilor, nu au fost propuși Majestății Sale spre întărire. De altfel autonomia, ce ni se asigură în afacerile bisericești prin „Statutul organic” și prin art. de lege IX din 1868, este mai largă și mai deplină decât a Sărbilor. În deosebire de aceștia, congresele noastre se țin fără asistența comisarilor regiști și nu este necesară nici încuviințarea prealabilă pentru ținerea lor; e de ajuns să se notifice locurilor mai înalte convocarea, după cum cere paragraful 151 din „Statutul organic”.

Tocmai împrejurarea aceasta dovedește mai bine, decât ori ce, destoinicia și mărima lui Șaguna, care a reușit să asigure pe seama unei biserici desprețuite, prigonite, abia tolerate o autonomie cu mult mai deplină, decum poate s'o aibă biserica Sărbilor, încărcată de toate privilegiile și desmerdații în trecut ca un „*patrimonium domus Austriacae*”...

În partea generală autorul lămurește nu numai drepturile autonomiei noastre în raport cu statul, ci indică chiar și anume graniți, pe cari trebuie să le respecte diferitele organe și corporațiuni bisericești în raportul dintre ele. Printr-o interpretare incidentală și, poate chiar arbitrară, a Statutului organic și prin o îngăduință excesivă a organelor de conducere s'a încetățenit, durere, în multe părți o părere greșită despre autonomia noastră bisericească. Se crede și se spune anume la diferite ocazii, că corporațiunile bisericești constituționale, superioare ar putea să aducă hotărâri obligatoare pentru toți credincioșii bisericii noastre numai cu rezerva, ca aceste hotărâri să fie aprobate și de sinoadele parohiale, cari formează temelia organismului nostru bisericesc. Această interpretare greșită, care a împiedecat cu deosebire dezvoltarea protopopiatelor noastre și însăș organizarea completă a consistorului mitropolitan, ar putea să reducă la minim sfera de activitate a corporațiilor constituționale-legislative, ar face din ele cu timpul niște simple mașinării, cari să pregătească referade pe seama sinoadelor parohiale. Și s'ar întoarce atunci ordinea firească: ar conduce picioarele în loc să conducă capul! Dar în afară de aceasta, interpretarea menționată contrazice însuși sistemului reprezentativ, pe care se bazează întreagă autonomia noastră bisericească, în sensul punctului I. al dispozițiilor generale din „Statutul organic”.

D. Preda susține, și cu dreptate, că parohia nu are și nu poate avea nici un fel de iurisdicțiune, iar sfera ei de autonomie este restrînsă, după cum e și natural să fie, căci nu se poate admite pulverizarea organismului nostru bisericesc din mitropolia întreagă într'un haos atomistic, ci e neapărat de lipsă recunoașterea unei *conduceri centrale și unitare pentru mitropolia întreagă!* Nu numai recunoașterea, ci și ascultarea și supunerea, pe care o au în toată lumea organele de jos față de cele de sus.

Despre această interpretare corectă a autonomiei sper că voi avea prilej să scriu altădată aducând în favorul ei argumente clădite pe chiar intențiunile legîslatorului, care a dat bisericii noastre „Statutul organic”.

În realitate autonomia cea mai largă o au, în organismul nostru bisericesc, singuraticile eparhii, cari în multe privințe nu procedează uniform, ci sau după regulamente speciale, valabile numai în cuprinsul câte unei eparhii, sau „după obiceiul locului”. — Cauza acestei stări de lucruri, primejdioasă și păgubitoare adeseori pentru interesele mari ale bisericii noastre, este tocmai împrejurarea, că în lipsa de mijloace financiare organismul metropolitan nu s'a dezvoltat dela 1868 încoace, după cum ar fi trebuit. El se razimă întreg într'un singur om, în secretarul metropolitan, după cum organismul protopopesesc se razimă iarăș exclusiv în persoana protopopului.

Ca una dintre cele mai însemnate probleme ale viitorului apropiat ar trebui fixată dezvoltarea organismului măcar pînă la treapta de a-și putea îndeplini datorința, impusă prin § 167 al „Statutului organic”: „susținerea unității și uniformității pentru institutele școlare și confesionale din mitropolie”...

Lăsând, de astădată, la o parte observările, ce s'ar putea face cu privire la forma, în care

se prezintă comentariul „statutului organic”, și la alte chestiuni de amănunt, termin cu o dorință, adresată consistorului Metropolitan, ca acesta să ia din bună vreme măsurile necesare spre a tipări, — *peste 4 ani*, când se împlinește un semicentener dela *întăiul nostru congres național bis.*, — un comentariu al statutului organic, care să cuprindă, pe lângă interpretarea singuraticilor §§, toate circularele consistoriale, toate concluziunile congresuale și sinodale, toate regulamentele votate în cursul acestor 50 de ani, ca să putem avea oglinda fidelă a dezvoltării dreptului nostru bisericesc, special românesc — ardelean, în prima jumătate de veac a erei constituționale.

Nădăjduiesc, că cei chemați și datori a pregăti această lucrare însemnată, nu vor pune la uitare această dorință modestă.

Săliște, în 10 Maiu 1914.

Dr. Ioan Lupăș.

Un ziar german despre curentul antiaustriac din România. „Kölnische Zeitung” publică o corespondență din București, prin care se arată că odată cu venirea guvernului liberal la putere, curentul antiaustriac din România a crescut fără nici un motiv. Agitațiile Ligei Culturale împotriva Ungariei și în favoarea transilvănenilor cărora le merge de altfel mai bine decât Românilor din regat (?), sunt sprijinite de liberali, cari mai toți și-au făcut studiile la Paris și sunt francofili.

Sprijinul acesta, spune corespondentul ziarului citat, este acordat fățiș așa că îndreptățește întrebarea dacă România va mai avea vre-o valoare pentru tripla-alianță în caz de război.

Curentul favorabil triplei-alianțe scade mereu și tot mai mult reese ținta României de a sfărâma Austria cu ajutorul Rusiei, spre a-și apropria o parte din teritoriul azi al monarhiei.

„Through Austrian Eyes”. Sub acest titlu (Prin prismă austriacă) în numărul său de ieri marel ziar englez „Times” se ocupă la loc de frunte cu expozele ministrului de externe austro-ungar, cont. **Berchtold**, rostite în săptămîna trecută cu prilejul dezbaterii externe în delegațiuni și constată că expozele ministrului a stîrnit mare interes în întreg continentul.

Numitul ziar face o aspră critică expunerilor contelui Berchtold relativ la Balcani, și arată, totodată, că politica monarhiei față de singuraticile state balcanice de loc n'a fost aceea pe care vrea s'o arate acum contele Berchtold.

„E de mirare — scrie „Times” — că nici Serbia, nici Muntenegru și nici Grecia n'au experiat, sau n'au putut să pătrundă și să înțeleagă simpatia din partea monarhiei cu care le omora contele Berchtold. Ba ce e mai mult, și în România se vede tocmai contrarul faptului, că simpatia monarhiei ar fi găsit acolo vre-un ecou.

— Vom fi în așteptare și vom vedea — termină autorul articolului din „Times” — și se va vedea, că în trecutul nu prea îndepărtat diplomația monarhiei de loc n'a săvîrșit acea acțiune împăciuitoare și liniștitoare pe care vrea să i-o atribuie contele Berchtold.

Noi și acum menținem aceea ce am spus mai de mult, că numai „optimismul nepăsător” vede situația în starea trandafirică pe care o desenează cont. Berchtold”.

Contele Apponyi și guvernul. Opoziția și-a început propaganda electorală. Duminică a ținut o mare întrunire publică, presădată de baronul Mandorff, în Alba-regală. Printre alții a luat cuvîntul și contele Apponyi, care în aplauzele mulțimii a atacat guvernul într'un mod neobișnuit de vehement.

— Actualul sistem de guvernămînt — a spus contele — reprimă opera începută de guvernele precedente, întrucît în loc să lărgească cadrul drepturilor asupra tuturor păturilor sociale, simplaminte exclude muncitorimea și populația săracă. Aceasta o numesc ei (guvernamentalii) politică națională conservativă, ceea ce însă foarte ușor poate îndemna masele în-

culte (naționalitățile?) să-și caute drepturile nu pe cale legală, ci prin conspirații, conjurații și revoluții (!!). Cu noua arondare a circumscripțiilor electorale guvernul tinde, poate inconștient, spre desființarea unității naționale. Noua lege de presă e astfel compusă ca toți tîlharii să poată dormi liniștiți. Primul ministru îndrăznește să deosească emblema țării (la școale!) și după el vine ministrul cultelor și instrucțiunii, care consideră limba maghiară de puțină importanță pentru existența statului. Astfel se nimicește opera guvernelor precedente — a încheiat contele atît de elegic — și tot mai mult se evidențiază curentul care tinde la stîngerea vieții naționale a nobilei națiuni maghiare...

(Terminându-și vorbirea contele maghiar a oftat prelung și, în mijlocul aplauzelor frenetice, a..... beut un pîhar de apă, ca să-și astîmperă focul.)

Ședința subcomisiei de război austriacă. În ședința de ieri a subcomisiei de război a delegațiunii austriece, ministrul de război **Krobatin** a răspuns la întrebările ce i s'au adresat în cursul discuției. Ministrul declară în chestia aplicării paragrafului 14 în Austria că armata nu face politică și vorbește apoi despre revolta soldaților dela regimentul de infanterie 17 din Klagenfurt. Soldații dela compania a 6-a a acestui regiment au dovedit la exercițiile de tir o neglijență prea evidentă, pentru ce comandantul companiei a pedepsit întreagă compania, luându-le soldaților favorul de a putea rămîne după retragere afară de cazarmă. În noaptea de 1 Februarie o parte a soldaților au călcat însă această opreliște petrecînd în mai multe localități, pînă ce s'au îmbătut. Pentru această faptă a lor soldații au fost trași la răspundere în fața tribunalului militar și 12 din ei au fost pedepsiți la câte 4 ani, iar 8 la câte un an temniță.

În ce privește chestia subofițerilor, ministrul speră, că în decurs de 5 ani va succeda a ridica numărul lor în armată la 35.000. Din prilejul introducerii serviciului activ militar de doi ani vor fi concediați în anul acesta cu 20.000 soldați mai mult decât în anii trecuți. Privitor la nenorocirile piloților militari, ministrul declară că s'au luat toate măsurile pentru evitarea astorfel de nenorociri în viitor. În chestia duelului se poate constata că duelurile sunt mai rari în armată decât între cetățeni. În chestiile de onoare ale ofițerilor poate fi competent însă numai juriul de onoare militar, iar nici decum un alt juriu.

În chestia fortificațiilor ministrul repetă declarațiile ce le-a făcut în ședința subcomisiei de război ungare. Privitor la demonstrațiile din Veneția, s'au făcut deja pașii pentru clarificarea acestor manifestații dușmănoase monarhiei.

După aceasta ministrul a dat lămuriri într'o ședință confidențială privitor la echiparea și armamentul trupelor de infanterie și privitor la întrebuințarea tuturor soldaților instruiți în caz de război.

Primind după aceea subcomisia în general bugetul ministerului de război, la dezbaterile în special contele **Berchtold** dă lămuriri privitor la demonstrațiunile din Italia, constatînd că aceste au fost aranjate numai de către studențime și își exprimă speranța, că întreagă afacerea se va rezolvi corespunzător raporturilor de alianță cu regatul italian.

Delegatul **Mastalka** a prezentat un proiect de rezoluție în baza căruia ministrul de externe să fie provocat a întreprinde pașii cei mai energici la guvernul italian în chestia demonstrațiilor. După discursurile delegaților **Clam-Martinic** și **Leuthner** cari vorbesc împotriva propunerii lui Mastalka, subcomisia votează și în special bugetul despre cheltuielile ordinare ale ministerului de război.

Subcomisia trece după aceasta la dezbaterile creditelor navale. După raportorul **Dr. Schlegel**, comandantul marinei de război, amiralul **Haus** face cunoscut programul său privitor la dezvoltarea și sporirea marinei de război. El arată necesitatea înlocuirii vaselor tip „Monarh” cu vase de o construcție mai modernă. Tot astfel e necesar ca diviziile de marină să fie întregite dela 3 la 4 unități, cum s'a introdus aceasta la toate celelalte puteri navale. Anunță în sfîrșit că cheltuielile ordinare în bugetul pentru anul viitor se vor urca cu aproape un milion și jumătate.

Examenene pentru vot.

(Răspunsuri.)

Biroul central al partidului național român, ne roagă să dăm în ziar următoarele răspunsuri, la lămuririle ce i s'au cerut:

B. N. în O. — Nu e destul că ai făcut examenul și ai primit certificat (testimoniu) dela comisie! Prin asta încă nu ai drept de vot! Mai trebuie să fi luat și în lista alegătorilor. Lista va fi întocmită cam prin luna lunie, din partea comisiilor de conscripție (összeirő bizottság). În fiecare cerc de votare (nu cerc electoral!) va fi câte una sau două astfel de comisii. În fața acestei comisii trebuie să te prezinți cu certificatul primit acum, și să arăți astfel că știi scrie și citi. Fiește pe lângă asta mai trebuie să dovedești și aceea ce am înșirat în articolul nostru din nrul trecut al „Românului”, și anume: sau că plătești dare directă 20 cor., sau că ai fost la miliție cel puțin câprar, sau că trăiești în gospodăria altui alegător, sau că de 5 ani ești în slujbă la același stăpân, etc.

D. Kr. — Ighiu. — Vă rugăm să ne dați toate datele despre abuzurile administrației, anințite în depeșa Dvoastră. Intervenți pe cale amicală. În comitatul nostru asemenea s'au început astăzi examenele și mulți oameni au întârziat cu înștiințarea, am intervenit însă la pretură, și încă astăzi i-a admis la examen. Referiți-vă la ordonanța ministrului de culte nr. 1184—1914 V. K. M. § 13 în care se permit excepțiile în favorul celor din provincii. (a vidékiek javára méltánylóst érdemlő esetekben el lehet térni). Faceți înștiințările în scris, cu doi martori, și le prezentați, tot între martori, ca să aveți date pozitive. — Dealtfel cei întârziți, și cei respinși, mai au ocazie să facă examen în fața comisiei de conscripție (összeirő bizottság), care își va începe activitatea cam prin luna lunie. — Vă mulțumim pentru interesul arătat.

D. L. Vr. — Dobra. — Vom scoate broșura volanță, doriți de Dv. și de mulți alții, pe lângă volumul anunțat. Articolele de până acuma sunt înțelese de popor?

D. V. econom în R. — În legea electorală paragraful 51 face amintire de 24 de ani, însă numai comisia de conscripție are drept să cerceze vârsta, nu însă și comisia permanentă, (dlandó bizottság) care examinează acum! Comisia permanentă, după lege, nu are drept să ceară nici un document — nici măcar aceea nu poate pretinde să dovedești, că cine ești! Comisia asta trebuie să lase la examen pe ori cine s'a înștiințat înainte, fie el și numai de 20 de ani! Din băgare de seamă, e bine să luați cu Dvoastră măcar cartea de miliție (Miltterpassul), ca să nu poată zice la comisie că nu ești cutare... Nici darea, nu trebuie dovedită acuma. — Cetește și ce-am răspuns la ceilalți.

Stirile zilei.

Sedința subcomisiei de externe ungară.

Budapesta. — În sedința de azi a subcomisiei de externe a delegațiunii ungare, primul orator a fost contele Mihail Károlyi, care îl atacă violent pe ministrul de externe.

Contele Berchtold — a spus oratorul opozițional — și-a făcut inconștient însuși critica cea mai zdrobitoare declarând că se pot înșira numai puține evenimente în politica externă, cari ar putea fi luate în considerație din punct de vedere al intereselor monarhiei. Se pare însă că ministrul de externe nu privește lumea din punct de vedere al intereselor monarhiei și prin telescopul ce l'a împrumutat din Berlin, nu vede evenimentele, cari ar trebui să le vadă cu ochii liberi.

Expozeul și Cartea roșie nu dă lămuriri nici asupra celor mai importante lucruri. Ministrul a spus în expozeul său că relațiile noastre cu Rusia sunt prietenești și speră că vor fi bune și în viitor. În politica noastră balcanică urmăm totuși contrariul, dela ceace dorește Rusia, fără a ne gândi că e în favorul sau în defavorul monarhiei. Și aceasta o facem pentru că așa dorește Germania. Cât de multă ipocrisie e în cântecul cont. Berchtold și a cont. Tisza despre prietenia lor față de Rusia se vede și din zgomotul ce s'a pornit în jurul știrea că vre-o câțiva

deputați independenți intenționează să călătorească la Petersburg, pentru ca să pregătească terenul de apropiere și împăcare și să demonstreze împotriva politicii triplei alianțe care stă în serviciul imperialismului agresiv german. Acest zgomot desigur nu promovează relațiile de prietenie trainice, despre cari s'a vorbit în expozeu. Oratorul nu s'ar mira dacă s'ar face același zgomot și în jurul unei eventuale călătorii la Paris. Deși în timpul din urmă chiar și cercurile oficiale nu mai întrebunțează un ton așa de rece față de Franța, totuși nici acest ton nu e o contravaloare a atitudinii de fapt prietenești dovedită de Franța, care atitudine oratorul a găsit-o la cele mai competente locuri.

Primul ministru în sesiunea trecută intervertind înțelesul cuvintelor oratorului, l'a acuzat că el, oratorul împiedecă intrarea capitalului francez în Ungaria. Contele Tisza însă l'ar ataca pe orator și în cazul când s'ar dovedi că prin călătoria făcută la Paris s'a avut în vedere crearea unei apropieri politice cu scopul ca din aceasta să rezulte legături economice.

Oratorul se ocupă apoi cu chestia căilor orientale, și spune că în privința aceasta s'au făcut greșeli fatale. Dacă monarhia va suferi ultimul eșec politic ce amenință în legătură cu chestia căilor ferate orientale, își va putea lua rămas bun dela interesele noastre în Balcani atât de mult trîmbițate și dela Albania.

Contele Károlyi își termină discursul adresând două întrebări ministrului de externe privitor la stadiul în cari se află tratativele cu Serbia în chestia căilor ferate și privitor la mijloacele pentru asigurarea intereselor economice și comerciale ale monarhiei în caz dacă Serbia va statifica căile ferate orientale.

Vorbește după aceasta contele Iosif Majláth, care se declară aderent al Triplei alianțe, iar după el contele Berchtold răspunde la întrebările ce i s'au adresat în cursul discuției. Ministrul de externe spune că privitor la Epir s'a început o acțiune pentru crearea unei păci între Albanezi și Epiroți. Privitor la Dibra și Diakova se va pretinde executarea hotărârei marilor puteri.

Contele Ștefan Tisza atacă poziția pentru atitudinea ei împotriva triplei alianțe și filorusă. În Rusia — spune primul ministru — există elemente cu tendințe panslave, cari dacă vor ajunge la cârmă, vor fi numai dușmane monarhiei.

Contele Hadik. Dar aceste tendințe nu sunt mai tari decât tendințele românești.

Primul ministru vorbește apoi despre călătoria deputaților opoziționali la Paris și declară de îngrijorătoare întâlnirile cu caracter politic cu factorii oficiali ai Franței.

Delegatul Rakovszky îl întreabă pe ministrul de externe privitor la căile ferate din Turcia. Contele Wickenburg răspunde în numele ministrului de externe, încercând să-i liniștească pe delegați în privința aceasta.

Rakovszky declară că nu primește răspunsul. Contele Tisza îi reflectează lui Rakovszky și între ei are loc un duel violent de cuvinte. Contele Károlyi luând cuvântul din nou vorbește despre articolul contelui Tisza din „gazmondó” despre politica externă și spune că primul ministru calculând în acest articol de câți soldați ar avea lipsă monarhia în caz de războiu cu Rusia, numai afabilitate n'a dovedit prin aceasta.

Contele Tisza: Dar nici n'am ofenzat. Contele Berchtold dă lămuriri privitor la concordatul sârbesc.

Mai vorbesc încă Rakovszky și Berzeviczy și apoi subcomisia primind raportul, sedința se termină la orele 2 fără un sfert.

Rezultatul alegerilor din Franța.

Paris. — Alături au avut loc balotajele în Franța. După statistica publicată de ministerul de interne: noua cameră franceză se va compune în chipul următor: 81 conservativi, 59 progresiști, 31 aderenți ai Federației din stânga, 60 republicani din stânga 236 radicali și radicali socialiști dintre cari 188 „reuniți”, 30 republicani socialiști, 102 socialiști reuniți și 1 socialist revoluționar.

Conservativii au câștigat 7, radicalii socialiști 23, iar socialiștii uniți 27 mandate. Progresiștii pierd 24, Federația din stânga 16, republicanii din stânga 14, iar socialiștii republicani 3 mandate.

Situația în Albania.

Atena. — Ieri dimineață a avut loc a treia întâlnire între delegații Epirului și Albaniei.

Atena. — O nouă îndelungată conferință s'a ținut ieri după amiază la Corfu între reprezentanții Epirului și Albaniei. Delegații au refuzat să dea amănunte asupra discuției. Reprezentantul Franței în comisiunea internațională fiind întrebat a răspuns: Desigur că școlul sosirii noastre nu este un mister. Suntem la începutul lucrărilor noastre. Cu părere de rău că nu pot spune mai mult, deoarece cu totul ne-am dat cuvântul să nu comunicăm nimic. Îndată ce însă discuțiile vor ajunge la un rezultat oarecare, e probabil că vom face un comunicat de comun acord.

Vizita lui Talaat-bey la București.

București. — Ministrul român de externe a fost informat că Talaat-bey ministrul de interne al Turciei și-a amânat vizita în București pentru 11 sau 13 Mai v. deoarece pleacă în curând la Livadia ca șef al unei misiuni oficiale turce, pentru a saluta pe țarul Rusiei în numele sultanului.

La reintoarcerea sa din Livadia, Talaat-bey va trece prin București.

D. O. C. Tăslăuanu,

banditismul intelectual, sau cum discută directorul unei reviste literare.

Domnule director!

Pentru dvoastre, care știți, cine e autorul corespondențelor semnate de Sallust, n'ar fi nevoie, să dăm nici o lămurire după multiplele zburcări stereotipe ale dlui O. C. Tăslăuanu. Noi, ca și dvoastră, cunoaștem de mult armele și tactica acestui vechiu și oțelit fațaciu. Publicului cetitor îi datorăm însă câteva deslușiri, cari să lumineze situația noastră în fața tumultuoasei ieșiri din „Lucaefărul”.

În momentul, când am scris cea dintâi dare de seamă despre cursurile inaugurate la inițiativa „Asociațiunii”, am ținut să reliefam însemnătatea și caracterul academic al prelegerilor, ce aveau să urmeze. Din respect față de publicul sibiian intelectualizat, ca și față de distincții conferențieri, am socotit de bine, să trecem peste dibuirile stângace ale unor diletanți, cari tocmai prin laudele lor vulgare ar fi jignit, credem, demnitățile și ar fi micșorat seriozitatea expunerilor unor conferențieri ca I. Ursu, Iancu Nistor și Ion Agârbiceanu. Ne-am străduit totdeauna, să fim în primul rând ecoul opiniilor, ce stăpâneau publicul la sfârșitul fiecărei conferențe, și stabilind o măsură critică mai severă, ne-am năzuit, să rămânem totdeauna în marginele obiectivității. Ne-am ferit, după puțință, de-a fi critici de clișeu, aducători de osanale, și dacă am afirmat ceva, ne-am dat silința, să nu facem decât observări binemotivate și spuse cu rezerva cuvenită. Protestăm deci împotriva invinuirilor, că am avut intenția, de a crea o atmosferă dușmănoasă în jurul cursurilor dela „Asociațiune”. D. Tăslăuanu se află într'o rătăcire grozavă, atunci, când crede că persoana sa este identică cu „Asociațiunea”, și că criticele, cari n'au avut darul de a-i măguli orgoliul său, au păgubit prestigiul moral și seriozitatea conferențelor.

Nu vroim să ne uităm în cloaca din care d. Tăslăuanu zis și Codru cu gestul său grațios ne-a scos „bandiți intelectuali”. E o chestie de gust și de educație în fine a crede, că se constituie în bandit intelectual acela, care nu te poate lăuda, pentru că nu meriți, să te laude! În punctul acesta d. Tăslăuanu e de o sensibilitate așa de mare, încât lasă mult în urmă pe faimosul „tabu” al pașnicilor locuitori din Polinezia.

Psichologia redactorului dela „Lucaefărul” ar merita un studiu mai amănunțit, în care să-i aducem aminte de vremurile frumoase când încins cu spada la brâu „haiducia” prin societatea noastră, insultând chiar și pe președintele „Astreii” fără să se infioreze de atmosfera neprietenoasă ce-o creia instituțiunii, al cărei funcționar plătit este, sau când cu condei înveninat pângăria memoria celei mai curate glorie artistice a timpului nostru, care a fost pictorul Octavian Smighelschi, — dar n'o facem. Ar fi

pentru noi
Cât priveș
ne gratific
mai de un
rară. Epite
de care d.
predilecti
pondența f
do-Sallust,
cliseu. Dv
deratație fa
ce jignia
face inves
prințătoar
rații față
este deoca
responden
zilei în ac
„banditism
intelectual

Mai ră
D. Tăslăua
că după
lesc ceea
il rog, să-
faimoasa
nic. Dator

INF

In ziua
ținut sedin
toarele pre

— Cu r
mânia nu
rile din 14

— Rugă
numi vouă
să mobiliz
multă arm

— Dore
— Anul
în flacări.

văzut focul
tore mare
tarea Tată
creștinilor.

Pe deop
știni se m
e urzită ș

In sedin
mătoarele

— Ce
— Aca

cauza pop
țurile rob
boiul ce-l

de Unguri
robirea lor
creștină d
va muri v

In sedi
mătoarele

— Vă
brece țara

— Rom

Rusia r

chip să c
întârziat

— Cur



pentru noi o muncă ingrătă și puțin edificatoare. Cât privește „sobolismul intelectual”, cu care ne gratifică dânsul, ar trebui, să-i pomenim numai de un singur lucru: activitatea dsale literară. Epitetul acesta de „sobol intelectual”, față de care d. Tăslăuanu pare a avea o deosebită predilecție, l'am mai întâlnit odată; în corespondența furisată în „Românul” a celui Pseudo-Sallust, care-i aducea dsale osanele după clișeu. Dvoastră, domnule director, din considerație față de public ați omis pasagiul acela, ce jignia bunul simț al cetitorilor. Am putea face investigații, cari ar da acum rezultate surprinzătoare. Ne reținem însă tot din considerații față de d. Tăslăuanu. Tot ce putem face este deocamdată să ne întrebăm, nu cumva corespondența lui Pseudo-Sallust a văzut lumina zilei în aceeași oficină, în care s'au plămădit „banditismele”, „haiducile” și „sobolismele intelectuale”?

Mai rămâne încă o chestiune de rezolvit. D. Tăslăuanu mă numește „erou din tufă”, fiindcă după părerea dsale mi-e „rușine, să iscălesc ceace scriu”. În interesul bunei înțelegeri îl rog, să-și publice cât mai repede, în întregime faimoasa sa conferință despre războiul balcanic. Datoria mi-o voi face-o și atunci.

Sallust.

INFORMAȚIUNI. Ciudățenii.

Arad, 12 Maiu.

În ziua de 2 Aprilie v. spiritistii din Craiova au ținut sedință în care mediul D. Mizileanu a făcut următoarele preziceri:

— Cu reverință rog a se lămurii cauza, de ce România nu a mobilizat, în luna Martie, după prezicerile din 14 Martie?

— Rugăciunea ta va fi primită de Tatăl ceresc. Va numi vouă numele celui vinovat. Rusia nu v'a lăsat să mobilizați. Voeste să pue pe picior de războiu o multă armată.

— Doresc preziceri de mare importanță și reale!

— Anul acesta va fi foarte războinic. Europa va fi în flacări. Toate popoarele se vor război. Voi ați prevăzut focul și vă pregătiți. În lupte veți birui cu o victorie mare. Rusia vă ajută bine pregătită. Binecuvântarea Tatălui ceresc o va îndemna, pentru apărarea creștinilor.

Pe deoparte țin a vă comunica, că o parte din creștini se măcelăresc între ei îndemnați de iudei. Ura e urzită și cetită în ochii lor.

În sedința dela 14 Aprilie v. același mediu face următoarele preziceri:

— Ce e cu boala împăratului...?

— Acesta e bolnav grav. Boala lui e provenită din cauza popoarelor subjugate, cari nu mai pot suferi lanțurile robiei. Popoarele se vor răscula odată cu războiul ce-l va începe Rusia. Popoarele sunt bine ținute de Unguri, dar n'are ce le face; Rusia grăbește desrobirea lor. Unirea popoarelor va răsbuna, toată lumea creștină de sub jugul Ungurilor și Iudeilor. Împăratul va muri văzând desmembrarea imperiului.

În sedința dela 19 Aprilie v. același mediu face următoarele preziceri relativ la România:

— Vă rog, comunicați prin ce evenimente grave storce țara noastră în prezent?

— România trece prin următoarele evenimente:

Rusia regretă mobilizarea pripită și voeste cu orice chip să distrugă pe Austria. Împăratul Germaniei a întârziat războiul pentru puțin timp.

— Cum rămâne cu prezicerile anterioare?

— Ele se vor îndeletnici după cum s'au prezis. Lumina divină nu va lăsa lumea în bănuială. În scurt timp veți vedea marele dezastru, prorocit de prezicerile noastre. Popoarele creștine vor îndura multe mizerii. Tatăl ceresc și mântuitorul adevărat lucrează la îndreptarea tuturor rețelilor. Lumina divină vă apără sub scutul ei.

Voi aveți credința și Tatăl ceresc vă va apăra de dușmanii neamului vostru.

Se știe, că suveranii Angliei au fost oaspeții Parisului. Parisianii sunt galanți și foarte primitivi. Ziarele franceze au arătat pe larg pregătirile extraordinare ce s'au făcut la Paris pentru primirea simpatizilor suverani. Se face însă haz că până și Rue de la Paix, unde este centrul marelui comerț de modă a cheltuit enorm pentru pavozare. Și doar regina Mary este o inimică a modelor pariziene și duce o adevărată campanie împotriva lor.

Regina Mary detestă modelele îndrăznețe și doamnele de onoare și cele din societate, pentru a fi pe placul reginei, au trebuit să renunțe la rochile desfăcute și la cele strâmte de tot.

Afară de asta Majestatea Sa a ținut să arate grațioaselor lady că dorește cu orice preț că ele să se îmbrace la Londra și să nu mai treacă peste canalul Măneei, pentru așa ceva, cum făceau până acum.

Hotărât că nimeni nu mai poate spune că parisianii nu sunt galanți chiar cu cine nu vrea să le bată în strună.

M. S. regele Carol al României a plecat ieri într-o călătorie de câteva zile pe Dunăre. De astădată nu se poate spune că suveranul român face o călătorie de plăcere. E o datorie ce și-o impune capul statului să viziteze teritoriile nou anexate României. Va merge pe malul Dunărei, va vizita Turtucaia și Silistra, precum și împrejurimile, apoi se va duce pe Dunăre până la Tulcea, vizitând bogatele pescării ale statului, din Brăila și Tulcea.

Călătorind pe Dunăre și prin Dobrogea, regele Carol mai are ocazie să dea miniștrilor săi indicațiuni prețioase de ce s'ar putea face în aceste regiuni pentru dezvoltarea economică a țării.

După o trecută călătorie a regelui pe Dunăre, a fost înființat serviciul pentru punerea în valoare a terenurilor inundabile de pe malul stâng al marelui fluviu.

Iată dar că putem spune cu drept cuvânt că toate călătoriile regelui Carol pe Dunăre și la mare, deși aveau un caracter particular, de plăcere, aveau de fapt, un scop mare, bine determinat și de un real folos pentru țară.

Dar regele Carol obișnuște să facă și călătorii mai scurte. Vizitează adesea satele din apropierea capitalei și mai des cartierele marginase ale acestui oraș. Puțini au fost cei cari au înțeles rostul acestor scurte călătorii. Ce putea găsi plăcut regelui în cartierul moșilor sau în satul Tunari, Bragadiru, Popești, Măgurele, etc.?

Vizitele acestora regale erau, sunt și vor fi încă multă vreme îndemnuri pentru administrația comunală a capitalei și pentru cea a județului Ilfov să se ocupe de aproape de necesitățile populației sărace, să le îmbunătățească starea igienică, etc.

Iar la noi?... E de prisos să mai vorbim.

Sptc.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: schimbarea temperaturii, în unele locuri ploii.

Prognostic telegrafic: vreme rece.
Temperatura la amiază a fost: 14.8 C.

Presa franceză despre d. A. D. Xenopol. „Le Figaro” publică următorul portret instantaneu al savantului nostru istoric d. A. D. Xenopol:

„Un român care iubește Parisul ca și când ar fi din el și care îl cunoaște, cum ar vrea să-l cunoască mulți din cei cari stau în el.

Profesor la universitatea din Iași, membru asociat al academiei de științe morale, a venit

în Franța ca să se mai odihnească, și iată cum se odihnește; după mai multe zile de curse, mese, vizite academice și mondene, pleacă mâine dimineață la Bruxelles și Louvain, unde va ține conferințe despre „caracterul științific al istoriei”.

La 3 Mai va face o lectură la academia de științe morale. La 11, va ține la școala liberă de științe politice o conferință despre „Rasele latine”, la 12 va ține alta la „Foyer” despre „influența franceză în România”, la 13 va pleca spre București... afară numai dacă nu va fi reținut la școala de sociologie, unde cei de acolo ar voi cu tot dinadinsul ca să dea o lecție. Și o va da, dacă aceia vor stărui, căci d. Xenopol e din acei profesori pentru cari a profesia este în același timp cel mai sfânt dintre apostolate și cel mai igienic din sporturi.

Ce vârstă o fi având? Nu se știe. E un bătrân mărunț, zămbitor, care e voios că predă istoria. Părul alb, lungile favorite de zăpadă din jurul feței rase, mersul greu, gestul domol grăiesc despre o vârstă înaintată..., dar lumina din privire, vioiciunea graiului protestează: „Eu un bătrân? Ei așa!”

Starea sănătății M. Sale pe ziua de azi a fost multumitoare.

Plecarea Maj. S. regelui Carol. Ni se comunică din București: MM. LL. regele și regina, împreună cu AA. LL. RR. principele Ferdinand, principesa Maria, principele Carol și principesa Elisabeta, au plecat ieri dimineață la orele 9 și 20 cu un tren special din gara de Nord. Cu trenul regal au mai plecat următoarele persoane: V. G. Mortun, ministru de interne; Dr. Anghelescu, ministrul lucrărilor publice; dnele Mavrogheni, Pienaru și Râmniceanu; dnii generali Robescu, Berlescu, Niculescu Dorobantzu, prefect de Ilfov, Panaitescu, directorul poliției; colonelii Gratzoschi, Baranga și Costescu.

În gară se afla d. George Corbescu, prefectul poliției capitalei și un pluton de jandarmi sub conducerea căpitanului Cezar Ionescu.

Precum am anunțat MM. LL. și principii moștenitori mers la Oltenița de unde s'au imbarcat spre a face călătoria pe Dunăre.

Cutremurul catastrofal din Sicilia. După știrile mai noi astăzi din nou s'a simțit în Catania un cutremur, care a dărâmat casele deteriorate de cutremurul precedent. Vulcanul Etna varsă cenușă și coloane de fum; populația s'a refugiat pe câmpie de teama unui nou dezastru.

Acțiunea de salvare continuă cu ajutorul armatei. Din întreagă Italia se trimit ajutoare în bani și alimente.

Cutremurul de azi s'a simțit și la observatorul din Budapesta.

Dușmănia Bulgarilor față de România. De când s'a încheiat pacea dela București, Bulgarilor nu lasă să le scape nici un prilej pentru a-și manifesta dușmănia față de România. Din statutele societății „Infrățirea dobrogeană” reiese evident, că personalități bulgare oficiale instighează la ură contra României.

Acum ni se comunică, că la serbarea din Rusciuk cu prilejul patronului garnizoanei, s'au ținut discursuri incendiare contra României tot de către persoane oficiale.

Generalul Cantardieff a spus:

„Cu toate că victoriile strălucite repurtate de trupele noastre pe câmpiile Turciei, s'au încheiat din nenorocire cu o înfrângere diplomatică datorită numai intervenției dușmanilor Bulgarilor de peste Dunăre, reputația armatei nu a fost prin nimic stărbuită, ca rămânând aceeași dela Adrianopol, Lule-Burgas, Bulair, etc. și pavăză pe care se poate bizui cu încredere și în viitor patria noastră”.

Iar primarul Oceanoff a adăugat:

„Suntem înconjurați din toate părțile de duș-

Corecte (propriete) pentru examene, dic-tando și caligrafie. Suta bucăți
Cor. 1 40 plus porto postal.

Aviz școlar — Iskolai értesítő
legat à 30 fl. bucata.

De vânzare la: **Librăria „Concordia”, Arad, Deák-Ferencz 20.**

man, între cari cel mai periculos e România. De-o parte de sârbi, de altă parte de greci, iar în spate de români. Bulgaria trebuie să fie gata în ori ce moment, pentru a-și apăra cu arma în mână, demnitatea sa”.

Bulgarii dușmănesc România de moarte și nu-și dau cel puțin osteneala să mascheze această dușmănie.

P. S. episcopul Gherasim Safirin, fostul episcop de Roman s'a înapoiat în Roman. În vara trecută, și după ce a dat declarația că renunță la dreptul canonic pe care l-ar avea asupra episcopiei de Roman P. S. Safirin Gherasim a părăsit țara stabilindu-se în Brașov.

În cursul săptămânii trecute P. S. Gherasim Safirin însoțit de d. C. Cernăianu a părăsit orașul Brașov și prin Făgăraș s'a dus la Sibiu unde s'a oprit două zile. În timpul cât P. S. Gherasim Safirin a stat în Sibiu a făcut o vizită canonică I. P. S. mitropolitului Ioan Mețianu cu care s'a întreținut foarte de aproape asupra soartei Românilor ardeleni. Din Sibiu P. S. Gherasim Safirin a intrat în țară prin punctul Căneni (Turnu-Roșu).

P. S. Sa s'a oprit apoi o zi în Râmnicul-Vâlcea, iar de acolo s'a dus la schitul Frâsinei. Acest schit a fost restaurat de P. S. Gherasim Safirin încă din timpul pe când era episcop al Romanului și unde spunea P. S. Sa foarte adesea că voiește să se retragă și să-și petreacă ultimele clipe.

Un amic apropiat al P. S. Gherasim Safirin dela care primim informațiile de față, spune că P. S. Gherasim Safirin se bucură de o deplină sănătate și că lucrează la traducerea a mai multor texte bisericești din limba greacă.

Apel. Ni se scrie din Șauaieiu: În 30 Aprilie c. Dumnezeu ne-a ajutat să punem piatra fundamentală la școala românească din Șauaieiu (Biharsályi). Considerând că puterile noastre sunt cu mult mai modeste decât s'o putem isprăvi din vreme mai ales că suntem legați de termen (până în 15 Iulie a. c. avem s'o însinuăm comitatului ca gata) renoesc apelul publicat în Nr. 259/1913 al prețuitului ziar „Românul” rugând pe aceia cărora le-a dat D-zeu mai bună stare, să binevoiască a ne întinde mâna de ajutor pentru realizarea acestui scop de interes mare pentru neamul nostru din Bihor. — Șauaieiu, 11 Mai 1914. Nicolae Popa preot.

Convocare. Pe baza §-lui 43 din statutele „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român”, convoc adunarea generală a despărțământului Caransebeș pe Joi în 8/21 Mai 1914 la 10 ore a. m. în școala confesională rom. gr. or. din Caransebeș, în scopul reconstituirii despărțământului pe un nou period de 3 ani. Invit deci cu dragoste frățească pe toți domnii membrii fondatori, pe viață, ordinari, ajutători și onorari, precum și pe domnii profesori, preoți, învățători de pe teritoriul despărțământului și pe toți iubitorii de progres ai neamului să participe la adunarea de reconstituire. — Caransebeș, în 28 Aprilie (11 Mai) 1914. Andreiu Ghidiu protopresbiter.

Necrolog. Marioara Balta, elevă clasa IV civilă, a încetat din viață Luni în 11 Mai n.

Înmormântarea se va face mâine Miercuri la orele 3 p. m.

Fie-i țărâna ușoară!

Știri din Hălmașiu. Ni se scrie din Hălmașiu: Vineri, la orele 3 și jum. d. a. trece din viață — în mod subit — jovialul veteran **Arsenie Luca**, fost preot în Lazuri (com. Arad) în etate de 80 ani.

Cu dânsul amuște un martor ocular al multor evenimente mari naționale, provocate de chemarea la viață a unui popor iobăgit de veacuri. Atât de spornic la vorbă, moșneagul înzăpezit, de o înfățișare curat patriarhală, ne obseda veșnic cu povestirea grozavelor întâmplări din anii revoluției; mare admirator alui Avram Iancu, despre a cărui sfârșit tragic și impozantă înmormântare, știa să vorbească cu multă înduioșare. Ne descria în colori vii absolutismul, proclamarea constituției, culminând la cea mai luminoasă pagină din istoria acestui ținut: crearea Zărandului și aranjarea curat românească a acestui comitat.

Dela 1861, data înființării Zărandului și până la volnica spargere a celui cuib românesc, a fost în permanență membru în congregația comitatenză. Cu multă însuflețire știa să învioreze viața ședințelor congregaționale, ținute în Baia-de-Criș;

indispensabilele bancheturi, ce urmau cu glumele pline de umor ale unui Borlea, Hodoș etc. „Jos Hodoș” (ca și prescurtare din Iosif, dar cu înțelesul „eu sunt” — „io-s”) spunea cu mândrie inimosul vicecomite în fața ori cui, dar mai cu seamă în a străinilor.

Un acces de hemoragie cerebrală i-a încremenit brusc cuvântul de pe buze și peste câteva clipe stam în fața cadavrului omului, ce se chema Arsenie Luca. În mormântarea a avut loc ieri la orele 4 d. a.

— De a doua diplomă a iobagilor români din jurul Hălmașului, — care se mai păstrează încă — amintesc pe cea din Leasa, aflătoare n posesiunea plugarului de acolo **Nicolae Luciu I. Antone**.

Este de pe timpul regelui Carol VI, fiind, însă, roasă pe la îndoitori, datul emiterii e necomplet: „.....Milesimo septingentesimo.....” — continuarea distrusă. Publicată fiind în Brad (Zărand) la anul 1721 și considerând din cazul altor diplome similare intervalul de 2—3 ani dela emiteria din cabinetul regal până ajungea a fi publicată; putem deduce, că a fost conferită prin anii 1718—1719.

Se nobiliteză familiile iobagilor: Igna Petru și Nicolae Luciu.

— Amintisem în alte rânduri, cum din jurul Hălmașului — partea medie a văii Crișului Alb — an de an colonii întregi de băieți coboară ca și servitori economici înspre pusele din jurul Măcăului. Hălmașii cu locurile-i reci, puțin productive, tot mai mult gravitează spre câmpiile mănoase din josul său.

Dar nu era de ajuns asta! Mulțumită informațiilor binevoitoare (și apelurilor patriotice — poate —) comuna Măcău, vine acum și cumpără pământ aici în creerul munților românești: săptămânile trecute — adică — a luat în primire pădurea cumpărată dela fostul domeniu feudal din Hălmașiu, aflătoare pe hotarul comunei Măgulișea.

„Proprietatea ungurească”, astfel, trece pe „mâni ungurești” și nu încapă pe ale Valahilor crotropitori; iar Kogutovici în proxima ediție a hartei etnografice și de proprietate, va stărui mai departe pe lângă o picătură roșie (culoarea Maghiarilor) în marea albastră (colorile Românilor).

O rândunică, însă, nu aduce primăvara. În ultimele două decenii, aproape toate feudurile din acest ținut s'au transcris pe numele țărănilor noștri. În vârful „Hereadului” pe ruinele curților domnești, se înalță triumfătoare crucea românească cu inscripția — pe lângă altele — că acel monument s'a ridicat întru aducerea aminte a cumpărării aceluia pământ de către comuna Bodești dela urmașii foștilor domni în iobăgie.

Nu m'a îndestulit apărarea noastră, față de atacurile presei străine, pentru înstrăinarea proprietății ungurești; căci nu s'a invocat puternicul argument istoric: *că, mulți dintre nemeșii maghiari din ținuturile românești, au fost Români de origine; astfel noi nu înstrăinăm, ci recucerim pământul perdut de demult, odată cu sulțetele!* — Tr. Mager.

Congo belgian de vânzare? Corespondentul din Bruxelles al ziarului „Le Temps” scrie următoarele:

Ziarele semnaleză și comentează în diferite chipuri un straniu proiect preconizat de o revistă colonială și care are pretenția să rezolve situația internațională din Africa centrală. După acest proiect, Belgia va trebui să vândă Germaniei toată partea Congului belgian, situat la nordul fluviului și cu o suprafață de aproape 680.000 kilometri pătrați. E vorba de regiunea mărginită la răsărit de lacurile Albert, Eduard și Kivu.

Această ceziune, pentru care Belgia ar primi o sumă considerabilă, va da puțință Germaniei să lege direct Camerunul cu Africa orientală germană.

Cât privește Franța, ea va căpăta 260.000 kilometri pătrați din teritoriile cedate Germaniei, cu condiție de a renunța la drepturile ei de preferință în cazul cedării Congului.

Indemnizarea pe care Germania ar avea-o să o plătească Belgiei, va îngădui acesteia din urmă să-și consolideze situația ei financiară.

Acest straniu proiect a stârnit mirare și nedumerire printre colonialii belgieni. Congo nu este de vânzare — spun ei — nici în total, nici în parte și cu toate dificultățile din momentul de față, Belgia nu încetează să caute a pune, prin toate mijloacele în valoare și la nevoie a apăra chiar imensa proprietate cu care a înzestrat-o Leopold al II-lea.

Se înțelege că oricine poate pune la îndoială o asemenea știre, totuși e foarte curios faptul că a putut veni cuiva ideea că o țară și-ar putea scoate în vânzare pământurile întocmai ca orice proprietar.

Parastas pentru Dr. Zaharie Maniu. Ni se scrie din Viena: În 20 l. c. orele 10 și jumătate înainte de amiază s'a celebrat în capela română din Viena un parastas în memoria **Dr.-ului Zaharie Maniu**, răposat de curând. Parastatul s'a dat la dorința fratelui decedatului, oficiantul **Petru Maniu** în înțelegere cu societatea „România Jună”, pentru a cărei înflorire și regenerare defunctul a desvoltat în calitate de președinte merite neperitoare. Parastatul a fost celebrat de d. protopresbiter **Pavel Boldea** care a relevat într-o avântată cuvântare meritele defunctului. Răspunsurile au fost date de corul „României June”.

Caterina Bugarski, faimoasa artistă bănuită de complicitate la atentatul din Dobrițin, de prezent petrece iar în țara noastră. De astădată spre mângâierea poliției noastre vigilente a deplasat în Budapesta; ba nici nu ctează sârmana să vină să-și vadă băiatul la Dobrițin, ca nu cumva să se întâmple o altă explozie și să se pornească din nou goana după ea. — Reporterii au și interviuwa't-o: rezultă că femeea nu cunoaște pe misteriosul Cătarău și e prea blajină ca să fie taxată de nihilistă.

Doi pescari inecați în mare. Parchetul de Sulina a fost înștiințat de primăria din Sf. Gheorghe, că în ziua de 24 c. o nenorocire s'a întâmplat pe mare. Pescarii Ulian Ivanov și Ohep Vasilev din Tulcea, fiind surprinși de furtună pe când se aflau la pescuit, s'au înecat. Cadavrele, cu toate cercetările făcute, nu au fost găsite până acum.

„Parsifal” interzis în Rusia. O telegramă scurtă anunță din Moscova, că sinodul rusesc a interzis reprezentarea operei postume „Parsifal” a nemuritorului compozitor Richard Wagner, pe motivul că e antireligioasă...

Spionul impertinent. Câteva femei tinere s'au plâns deunăzi la poliția din Genua, că un străin le urmărește pe stradă și le plictisește cu necentenite declarații de dragoste. Ieri poliția l'a arestat pe domnul străin, despre care s'a dovedit că e un căpitan german în retragere. Se afirmă că e un spion al statului respectiv, deși autoritățile italiene, din considerație față de alianța cu Germania, ar voi să-l declare de simplu escroc internațional.

x Haltenberg Béla, Kassa, fond. în 1810. Cea mai veche vopsitorie, curățitorie chimică și spălătorie cu aburi în Ungaria. Lucrează frumos, curat și elegant. În cazuri de dolii vopsește haine imediat. Zilnic spală și curățește câte 24 mii de gulere pentru provincie.

Comandele din provincie să se adreseze direct la firma: **Haltenberg Béla**, prăvălie principală, **Kassa** (Cășovia). (Ha 1622)

x Electricitate în serviciul îngrijirii bolnavilor! În tenția celor suferinzi. Dacă suferiți de *nervozitate, neurastenie, insomnie, migrenă, dureri de spate, dureri de stomac și intestine, slăbirea inimii, slăbirea în urma păcatelor tinereții, reumă podagră și ischias* și dacă ați încercat tot felul de cură și băi scumpe cu renumitul și de către toți renumiții medici recomandatul *aparatur therapeutic de vindecare cu electricitate!* Curentul electric dă cu elementele rezerve! Durabil! Funcționează excelent, poate fi întrebuințat ușor. **Prețul 29 cor. Cel mai perfect aparat, 45 cor. Cu elemente uscate**, cel mai nou model 55 cor. Aparatele sunt provăzute cu aranjamente complete. Garanția pe mai mulți ani. Modul de întrebuințare se alătură. Preț curent ilustrat trimite gratis: **Keleti I., fabrică de aparate electrice pentru vindecare și pentru articlii pentru îngrijirea bolnavilor, Budapesta, IV., str. Koronaherceg nr. 17/19.**

x În atențunea bolnavilor! Balsamul **Mittelmann** pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierarea scaunului, durerile de cap, cărcăii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u.** (MI 1621)

Aveam de gând să scriu despre sedința desp. „Cod de-sus dar — fiindcă mă voi mărgini la

Am lipsit câteva zile. R. I. R. B. a fost Sălajului din post — post un învățător. doar atât (ca să vă stat, ocupând postul știtut de corecție) ședințele Reuniune cut la stat — sap

Faptul, că vicașul postului de președinte. Deja se simțea (v'am spus-o!). E gerea președintelui num... când nu e bătută faptă!

Să vedem pe dascăl de stat —

„Sau, să vedeți stie membrii din

în 19 Mai la Ză

— Uitasem, să

e și jubileul de nouă, adică un t

țărănilor maghiar

Poate, că se jo

Comitetul cent

ziua și locul und

S. nu a învrednic

stența de 40 de a

bileu. Iată, se zie

Dar R. I. M. S. e

fi făcând pact! —

Să ne întoarc

Adunarea. Do

de-sus! Impresia

la sedință și la

Dispoziție bună.

nezeiască celebra

Varna în biserică

Dela biserică m

ședință va part

Károly, care e p

pectorului trezeș

sentimente num

linguștii: spună

clitează ajutorul

ungurește, oficia

vorbire cu d. in

că, ce părere a

spun în față (la

mai e cineva

mente, e ca mi

să-i arăt, că sun

de stat...” la ca

nu-i poate eval

rești, linguștorii

— el nu poșteste

legea...

Ședința e p

Băsești. Omul

știe să conducă

țicarea preleger

cei de față, să

dânsul, președin

oficioasă e cea

dar fiind cerer

pendență — just

ce a terminat ex

vinte să dea cri

Urmează obi

se hotărăște c

OBONIA ȘCOLARA

R. I. R. S.

— Despărțământul „Codru”. —

Aveam de gând, să dau un raport detaliat despre ședința desp. „Codru” ținută în 30 April n. în Asuajul-de-sus dar — fiind vorba numai de un despărțământ — mă voi mărgini la impresii și unele reflexii mărunte.

Am lipsit câteva vreme din Sălaj. Când m-am despărțat R. I. R. S. a fost reorganizată, scoțând pe vicarul Sălajului din postul de președinte și alegând în acel post un învățător. Cu persoana ațuia nu am nimic doar atât (ca să vă șoptesc la ureche) că a trecut la stat, ocupând postul de învățător la nou înființatul institut de corecțiune în Gherla. Adecă: **Simion Oros, președintele Reuniunii învățătorilor români sălăgeni a trecut la stat — sapientii sat...**

Faptul, că vicarul Sălajului a fost îndepărtat din postul de președinte eu din parte-mi o declar de o rușine. Deja se simte efectul bacilului „Uj Korszak” (v'am spus-o!). E drept, că acest fapt vitejose — alegerea președintelui — s'a întâmplat chiar în interregnum... când nu era vicar în Sălaj. Prin urmare: Bărbătească faptă!

Să vedem pe cine vor alege dascălii din Sălaj ca dascăl de stat — adecă voiam să zic de președinte?

„Sau, să vedem, că, ce hotărâri vor aduce în chestie membrii din comitetul central, cari se vor duce în 19 Maiu la Zălau?”

— Uitasem, să vă spun, că la Zălau tot în 19 Maiu e și jubileul de nu știu câți ani, al R. I. M. S. (o noțiune nouă, adecă un titlu nou, însemnând reuniunea învățătorilor maghiari sălăgeni. — Să lăsăm deci?...

Poate, că se joacă chiar de-a delegațiunile...

Comitetul central al R. I. R. S. își ține ședința în ziua și locul unde jubilează R. I. M. S., care R. I. M. S. nu a învrednicit pe R. I. R. S. când și-a jubilat existența de 40 de ani să se reprezinte officios la acel jubileu. Iată, se zice, nu-i pentru noi (dascălii) politica!! Dar R. I. M. S. cu R. I. R. S. ce va face la Zălau? (Vor fi făcând pact! — Culeg.)

Să ne întoarcem în „Codru”.

Adunarea. Douăzeci de dascăli sălăgeni în Asuajul-de-sus! Impresia generală bună, vorbosc românește și la ședință și la banchet, peste tot îți trezesc simpatia. Dispoziție bună. Dimineața participăm la slujba dumnezeiască celebrată prin protopopul din Asuaj, **Alexiu Varna** în biserica frumoasă într'un stil curat roman. Dela biserică mergând la școală primim știrea, că la ședință va participa și inspectorul Sălajului, **Nagy Károly**, care e în calea vizitelor școlare. Apariția inspectorului trezește sentimente diferite. Dintre acestea sentimente numai unul cutează a ieși pe față a cel al lingușirii: spunând, documentând vre-o doi, că își periclitează ajutorul dacă la acea ședință nu vor vorbi ungurește, officios... Din întâmplare am avut o convorbire cu d. inspector și l-am întrebat, să-mi spună, că, ce părere are d-lui despre acei indivizi, cari îți spun în față (la două fețe) că... „măi, eu nu cred, că mai e cineva așa mare român în sentimente, ca mine, dar uite inspectorului trebuie să-i arăt, că sunt ungar, ca să nu-mi periclitez ajutorul de stat...” la care inspectorul îmi spune, că pe aceia nu-i poate evalifica de altceva decât de oameni incorecți, lingușitorii... Și, că — vede-i Dumnezeu sufletul — el nu poartă delă delă învățători, numai cei impune legea...

Ședința e prezidată de **Ioan Chira**, inv. pens. în Băsești. Omul acesta încurunțit între băncile școlii, stie să conducă ședința cu demnitate. Când — la criticarea prelegerilor de model — inspectorul roagă pe cei de față, să vorbească ungurește ca să înțeleagă și dânsul, președintele îi reflectează, că limba reuniunii officioasă e cea română și delă aceea nu ne putem abate, dar fiind cererea — intru cât pretinde legătura de pendență — justă, roagă comisiunea de critică, că, după ce a terminat expunerea în limba română, în câteva cuvinte să dea critica și în limba maghiară.

Urmează obiectele de șablon. La propunerile diverse se hotărăște ca pentru ridicarea monumentului ma-

relui folklorist **Ioan Pop Reteganul** să se dea din banii despărțământului 70 cor.

Cel cu propunerile (aci d. raportor a dat numele individului, dar noi nu-l eternizăm în coloanele noastre. — **N. Red.**) cere delă cei de față să numească și să plenipotențieze o comisiune, care să ia parte la serbările din Zălau în 19 Maiu cu ocaziunea jubileului R. I. M. I. și a distingerei inspectorului **Nagy Károly** de cavalier, mai departe să se deschidă o listă pentru subscrierea donațiunilor la înființândul fond cultural „Nagy Károly”. Propunătorul, văzându-și mandatul în joc, face un salt buffonesc pretinzând delă cei de față toate acestea.

Lucru frumos s'a întâmplat, cei de față îl îndrumă la ordine explicând că nu e în drept de a pretinde nimica și aduc motiunea de conținutul următor, relativ la chestie:

— Dacă comitetul central al R. I. R. S. a defipt din întâmplare (!) ziua și locul acolo unde jubilează o altă reuniune, se imputernicește comitetul central ca la felicitarea inspectorului regesc să reprezinte reuniunea noastră comitetul ei, interzicând însă să ia parte officios la jubileul Reun. Inv. magh. sălăgeni. Referitor la lista de contribuții la fondul „Nagy Károly”, fiind chestie privată: peste aceasta se trece la ordinea zilei”.

Oare ce hotărâri au adus în chestie celelalte despărțăminte?...

Președintele despărțământului **Ioan Chira** demisionază, dar dragostea reciprocă îl așează iar la locul demn pentru dânsul, reelegându-l și pe mai departe de președintele acestui despărțământ.

Urmează punctul 13 (dreizehnste Paragraf... Halts Maul...).

Banchetul. Toaste toate românești, afară de acel al inspectorului și al unui învățător care printr'o banală situație instantaneo și-a început toastul — românește — și nu i-a succes. Tot acesta mai târziu, când deja masa era pe desfăcute — să nu-i rămână truda polog (s'a pregătit doar de-acasă cu un toast maghiar) a salutat pe cei doi veterani ai despărțământului pe **Chira** și pe **Șimonea** — ungurește. Nu trebuie să spun, acest toast a născut compătimire nu numai în sufletele noastre, ci și în sufletul inspectorului față de auto-distinsul...

Inv. **Dariu Pop** dezvoltă teoria lingușirei întreținând și întrevederea avută cu inspectorul, dar cel cu musca pe căciulă a sărit ars de lângă dânsul (ședeau lâng'olaltă) respingând acuza ce l se aduce, cu toate că **Dariu Pop** a vorbit în general și — teoretice...

Nu mai am nimic de zis. Sunt curios de ținuta celor cu 19 Mai. Sunt curios de adunarea generală R. I. R. S.: alege-va iar dascăl și da-i-va cu piciorul mamei biserică?... ori se va trezi din somnul cel de moarte în care a căzut prin nemijlocita atingere a atator factori și atator fapte. R.

Adunarea generală a desp. învăț. Belint, va avea loc Joi, în 1(14) Mai a. e. în școala confes. gr.-or. română din Mănăștur.

OBONIA SOCIALA

Adunarea

despărțământului **Panciova** al „Asociațiunii”.

— Raport special. —

Joi, în 7 Mai n., despărțământul **Panciova** al „Asociațiunii” și-a ținut adunarea anuală în comuna **Uzdin**.

Uzdinul se numără între cele mai fruntașe comune curat românești din comitatul **Torontalului**.

Uzdinenții sunt foarte bine situați din punct de vedere material, ceea ce se datorește în cel dintâi loc fertilității pământului lor, apoi faptului, că ei sunt oameni sărguincioși.

Din punct de vedere cultural-național însă — ca să nu mai amintesc și pe cel moral — țărani români din **Uzdin**, ori mai bine zis cei mai mulți dintre ei, lasă mult de dorit. În această privință, în numita comună dominează un întunec foarte păgubitor intereselor binepricipute ale neamului nostru și astfel aici lumina, lumina înviorătoare, lumina dătătoare de viață a culturii naționale, e o necezitate imperativă.

„Am venit aici la dv., ca să vă aducem lumină, lumina culturii românești” a spus foarte nimerit și, sigur, din motivele mai sus amintite, în vorbirea de deschidere a adunării d. **Petro Stoica**, directorul despărțământului — iar țărani români din **Uzdin** ascultau cu evlavie cuvintele adresate lor.

Departa e de mine și gândul de a aduce vre-o învinuire țărănilor români din **Uzdin** pentru că starea lor culturală-națională lasă de dorit, pentru că vina nu este a lor. Această vină trebuie căutată în altă parte.

Nu numai țărani din **Uzdin**, dar și cei din celelalte comune românești de aici ar ținea mai mult la neamul, biserica, limba lor națională; conștiința, simțul lor național românesc ar fi cu mult mai dezvoltat, dacă ei ar fi cultivați pentru acestea.

Adunarea a fost deschisă la 11 ore de către d. **Stoica**, directorul despărțământului. De față erau vre-o 200 țărani, apoi dame și domni din loc și jur — al căror număr ar fi putut să fie cu mult mai mare. D. **Stoica** a explicat, în special țărănilor scopul „Asociațiunii”, indemnându-i a sprijini această instituțiune a noastră.

S'a citit apoi raportul despre activitatea din anul trecut a despărțământului, — care activitate nu e tocmai îndestulătoare, ar fi de dorit, ca în viitor să fie mai bogată, ceiace și sperăm, considerând că acum în fruntea despărțământului avem ca director pe d. **Stoica**, iar ca secretar pe d. **Dr. Ștefan Pascu**.

După pertractarea chestiunilor administrative, a urmat două prelegeri populare și o conferință.

D. **P. Rămneanțu** din **Vârșet** a vorbit despre „Asigurări” iar d. **Secoșan**, învățător comunal în **Satul-nou** despre „Arătura adâncă”. Atât d. **Rămneanțu** cât și d. **Secoșan**, au dovedit că sunt înarmați cu cunoștințe bogate, fiind ascultați cu mare atențiune de către cei de față.

În sfârșit a urmat conferința notarului despărțământului, d. **Dr. Pascu**, care a vorbit despre „Naționalitate și limba noastră.” Conferința dlui **Dr. Pascu** încă a fost ascultată cu mare atențiune, ba, fără ca să esagerez, pot zice, că a uimit pe țărani din **Uzdin**, cari nu sunt obișnuiți a auzi astfel de cuvinte, ca cele spuse de conferențiar.

E de remarcat, că toți trei vorbitorii au zbciniuit și unele scăderi, unele obiceiuri păgubitoare ale țărănilor noștri.

Seara a avut loc un concert împreunat cu producție teatrală. S'a jucat piesa „De pe urma beției” de **Rădulescu-Niger**. Rezultatul moral a fost îndestulitor. — **Raportor.**

Maial. Reuniunea de cânt și muzică (fanfară) „**Concordia**” din **Lighet** (comit. **Timiș**) aranjează maial în pădurea **Lighetului** nr. 2., **Duminecă** în 17 Mai n. Inceputul la orele 11 a. m. În caz de timp nefavorabil maialul se amână pe **Dumineca** viitoare.

— **Elevii** gimnaziului superior fundatiional din **Năsăud** aranjează maial în alea din castru, eventual în sala de gimnastică, **Sâmbătă** în 23 Mai n. Inceputul la orele 10 a. m.

Concertul elevilor delă școala românească, din **Căpălăș**. Ni se scrie din **Căpălăș**: Zi de sărbătoare au avut **Duminecă** în 13 (26) Aprilie,

Ka 12.

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară cu putere electrică **TEMESVÁR-GYÁRVÁROS,** Háromkirály-ut 14. sz. (Căm. proprie).



Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de instruit și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — *Cară funebre, felurite căruțe »landaner«* cu prețuri moderate

căpălănenii, ai căror copii au debutat pe scena școlii de acolo cu gingășie naivă și istețime, ceea ce a produs bucurie mare părinților prezenți și de sigur, a contribuit, să se infiripeze în inimile lor, cu atât mai mult, dragostea față de școala noastră confesională.

Programul bogat și variat a fost executat de elevii claselor superioare cu un succes desăvârșit sub conducerea harnicei învățătoare dra Geny Fășșie, fiica regretatului Paul Fășșie, jude de tablă regească.

S'a cântat din Eminescu: „Codrule”. S'au jucat piesele teatrale de M. Drăgan: „Despre portul românesc”, „Despre școală” și „Despre beție”, ca foarte instructive pentru popor.

Sentimental foarte bine s'a declamat din Goga, Eminescu, M. Cioban, Alexandri. Carmen Sylva, Coșbuc și cu mult humor din Speranță.

Sala a fost tixită de lume, în mijlocul căreia foarte mulți intelectuali din loc și jur, dintre cari remarc prezența Ilustrei familii Mocioni de Foen.

După sfârșirea programului asistenta a adus trei Geny Fășșie felicitări și ovatii binemeritate.

Au suprasolvit: Ilustra Familie Mocioni de Foen 40 cor., Familia Micu preot 3 cor., E. Barbon 1 cor., Roșă pretore 2 cor., G. Fried 4 cor., C. Juanche 1 cor. F. Cristea 1 cor. Venitul e destinat pentru înființarea unei biblioteci școlare.

Drei Geny Fășșie, îi dorim alte mari succese pe calea apucată. — Un oaspe.

Măestrii români din Giula-vârșand, cu concursul învățătorului Teodor Campan, a dnei Victoria Lucaci, a dsoarelor: Hortensia Ciobriș și Emilia Pop și a economului Alexentie Mărgăuan au aranjat, Duminică în 20 Aprilie (3 Mai) c. în favorul pompierilor din loc două reprezentatii teatrale bine succese.

S'a jucat piesa: „Vlăduțul mamei” care a produs mult haz. — toți diletanții s'au achitat bine de rolurile lor; în special Dimitrie Moldovan în rolul: „Un școlar de stat” a produs mult râs și voie bună și Alexentie Mărgăuan, care a jucat bine rolul: Boerul Costică.

A urmat piesa: „Tiganul cătană”; și aici toți diletanții s'au produs bine, în special Petru Hotăran senior în rolul țiganului Vișan.

După reprezentații a urmat dans până în zori. Succesul material și mai ales cel moral a fost desăvârșit. — Vedetoate.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.
(După 50 kgr.)

	— 12 Mai.
Grâu pe Mai	13.71
Grâu pe Octomvrie	12.23
Secară pe Octomvrie	9.89
Ovăș pe Octomvrie	8.22
Porumb pe Mai	7.39
Porumb pe Iulie	7.48

Bibliografie.

Au apărut cele mai nouă lucrări ale cunoscutului compozitor A. Bena profesor de muzică 1. **Uvertură națională** pentru orchestră. Estrasul pentru pian cor. 2.50.

2. **Ave Maria**, solo de sopran sau tenor cu orchestră. Estrasul pentru pian cor. 1.20.

Pentru porto să se adauge separat 20 fil.
De vânzare la **Librăria „Concordia”**, Arad, str. Deák Ferenc nr. 20.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Ioan Schitea, Săliște. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Iunie a. c.

Sofia Stoica, Jdovin. Am primit 7 cor. în abonament până la 15 Iunie a. c.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

AVIZ!

Aduc la cunoștință că mi-am mutat
cancelaria

pe strada **Luther-Márton nr. 1**, în casa
Dr. SUCIU, lângă tribunal.

Dr. George Crișan

advocat.

(Ci 2114)

Alte K. K. Feldapotheke

WIEN, I. Stefansplatz 8.

Depozit de toffelul de preparate farmaceutice și cosmetice din țară și străinătate.

CREMĂ HAZELINE. Cel mai probat cosmetic pentru peiele
crispată aspră și pentru inflamațiuni de pele de orice
natură. — Tubul costă . . . cor. 2.10 și 1.20

POMADĂ ORIENTALĂ împotriva pe-
telor și piatruc-
lor de pe față . . . cor. 1.60
La aceasta săpun . . . — 70 fil.

PETROSOL fluid împotriva asudării picloare-
lor efect sigur, prețul . cor. 1.20
(E 1950)

Bătăturile,

scortogenia pielii, ur-
ciorii de pe mâni și din
față încetează în decurs
de 1 zi dacă folosiți
„CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francată
1 eorșană 40 fil., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare

la farmacia **TÖRÖK**, Budaposta, Király-u. 12 și la pregătitor:
Dr. E. FLESCH, farmacia la „CORONĂ” la Győr



Beutură excelentă
și cu gust bun,
care produce sânge.
— Recomandată de
medici contra boalei
de **anemie**,
lipsă de sânge,
nervositate,
reconvalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind
muschii și nervii, dă apetit fără a avea
ceva urmări neplăcute asupra stomacului
sau la dinți.

Prețul unei sticle mari **K 3.50**

” ” ” mică **K 2.** —

Se capătă în toate apotecele. Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS

Fa 1407. apotecar în Sibiu.

È în interesul fiecăruia

că înainte de a-și cumpăra **țesătură de sârmă**,
**țesătură pentru garduri site și matrate de sâr-
mă de oțel**, să ceară prospect dela singurul pre-
parator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek

fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru
garduri

Arad, József-főherceg nr. 8.

(vis-a-vis de bisectica evang.), Vă veți convinge
că aici veți putea cumpăra cele mai bune și
mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: **str.**

Kossuth nr. 43.

(Fi 1866—25)

S'a finit cu viața!



Pentru că noul remediu din Fiume e o atare invențiune
de sistem nou care omoară cu siguranță pe cei mai de
nesuferit și uricioși dusmani ai femeii de casă, cari sunt
insectele de bucatărie.

„DEGANIN” e neapărat de lipsă și la economia de
câmp că nimicește păgubitoarele insecte și furnici.

„DEGANIN” e pentru fiecare grădinar un așa arti-
clu indispensabil ce salvează plantele și cu deosebire
rozele le eliberează de stricăcioșii paraziți (păduchi de
rose).

„DEGANIN” nu-i lertat să lipsească din nici o Cofe-
tărie, Covrigărie, Magazine etc., pentru că prin acea-
sta ajunge fiecare proprietar la curățenia dorită.

„DEGANIN” e preferit și din acel motiv fiind con-
statat oficios și de autoritatea Chemică-Medică că
nu conține nici o substanță veninoasă dăunătoare ome-
nimei și totuși e cel mai cu efect remediu de acest
soiu, dovadă sunt și multele recunoștințe primite, dintre
cari alătur unele în prezent.

1 kg. „DEGANIN” și 4 kg. Cafea se trimite francat. —
Spedițiunii de „DEGANIN” dela 5 kg. în sus se expe-
dează francat și cu 10% rabat.

Modul de folosit gratis. — Se caută Agenti.

— 1 kgr. numai 3 cor. —

1 kgr. Cafea fină și aleasă numai 2 Cor. 80 fileri.

1 kgr. Cafea fină mărgelă numai 3 Cor. 20 fileri.

Prețuri gratis!

F. A. DEGAN. — Fiume.

SCRISORI DE RECUNOȘTINȚĂ

Nr. 14516/1913. Spectabilă Firmă

F. A. Degan Fiume.

Vre-o câteva despărțăminte, dar cu deosebire cullna
Institutului nostru era de un timp încoace deadreptul
infecat de svabi, spre a căror stăpînire n'a folosit nici unul
din pravurțile comune. Din întâmplare un amic al no-
stru ni-a amintit de invențiunea D.-V. cu care de ase-
menea am făcut probă și spre marea noastră surprin-
dere praful D-tale ne-a curățit toate localurile și ne-a
scapat de uricioșii gândaci. În toată conștiința putem
recomanda ori cui produsul Dv., ca remediu excelent
în toată privința și de un rezultat sigur.

Direcțiunea Spitalului Civil—Fiume

Dr. Stiech, director.

Rog a-mi trimite 6 pachete „Deganin”. Am făcut
experiența celor ce mi-ai mai furnizat și rezultatul sat-
isfăcător este spre lauda produsului D-v.

Alexandru Constantinescu

Ministrul Agriculturii și Domeniilor. București.

Am folosit praful „Deganin” ordinar la D-ta în apar-
tamentele unei case de ale mele de închiriat și cu bun
succes... l-am folosit și la stăpîirea păduchilor de
rose. — ba chiar și la insectele produse de muzezeală...
și preste tot locul a folosit

Debreceni Lajos

Cavaler al Ordinului Francisc Iosif, fabricant
de cârnați și salamă în Debrecen.

Vă rog mai trimiteți-mi 5 kgr. de praful „Deganin”, am
fost tare satisfăcut cu expediția precedentă. Praful lu-
cră cu efect.

Berthold Frenzt și fiul, cofetărie și Cafea Sibiu.

(De 2111—20)

Moblie de aramă, de
sanatori și oteluri, p

Czell és

(Co 200)

fabrică de mo-
bile de aramă
și fier și de
bânci de șco-
lă brev.



Pentru ceasurile
cumpărate și re-
parate la mine
oier garanție.
(Se 1588)

FISCO



Comandant

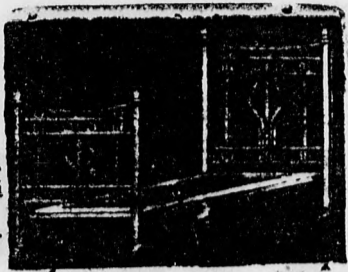


Gramofone
din străinătate
execută conști

Mobila de aramă, de nichel și de fier, în orice mărime, pentru dormitoare, sanatorii și oteluri, prospecte speciale, pe lângă condiții favorabile de plată se pot procura la

Czell és Frank, Brașov (Brassó)

(Ce 200)



fabrica de mobile de aramă și fier și de bănci de școală brev.

Str. Kolostor.
Catalog de prețuri ilustrat gratis.

FRANZ SEEMANN

ceasornicar, prăvălie de oroloage

Sibiu-Nagyszeben, str. Turului (Saggasse) 30.

Oferă on. public din localitate și provincie prăvălia sa de

ceasuri și bijuterii,

Pentru ceasurile cumpărate și reparate la mine ofer garanție. (Se 1588)

unde pentru cele mai ieftine prețuri se pot procura ceasuri de buzunar, de părete și sculătoare precum și tofelul de bijuterii și inele de logodnă.

Reparaturile se execută cu specialitate.

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
piața cetății.



Pregătește fotografiile cele mai moderne, mărituri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execută cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietrii monumentale, după orice fotografii. P 1045

Comandele din provincie se execută prompt și conștientos.



Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

FRANZ FROHMAN

LUGOS, strada Bonnáz nr. 10.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice și părți de instrumente etc., precum și armonizarea (incordarea) pianelor o execută excelent. Gramofoane, plăci, asortiment bogat. — Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanția. — Reparaturile se execută conștientos și artistic. (F 1310)

IN ATENȚIUNEA DOAMNELOR!

Pielea frumoasă a feței e condiția principală a frumuseții. Fiecare damă nutrește această dorință ferbinte, dar, regret, luându-se ele după reclamele alarmante, rămâne numai cu dorința. — Cea mai bună dovadă despre bunătatea unui articol este faptul că este el de răspândit. — Bunătatea neîntrecută a preparatelor dr.-lui Sihulsky o dovedește, afară de numeroasele scrisori de recunoștință, faptul că anual expediem în toate părțile țării și în Europa, dar și în Asia și America avem numeroși mușterii, cari comandă deodată sute de pachete, pentru a să facă economie cu cheltuielile de expediare.

Preparatul renumitului dr. Sihulsky nu conține materii vătămătoare; întrebuințarea acestui aparat îndepărtează

pistruetele, petele, sgrăbunțele, lucirea feței și roșeața feței.

Preparatele dr.-lui Sihulsky, și anume: alife pentru față, cremă de mătase, săpun, pudră de mătase, apă pentru față, sunt pentru întrebuințarea de noapte și ziua.

!!! Feriți-vă de imitații. Preparatele adevărate sunt numai cele învăzute, pe tegle și pe împachetarea externă, cu fotografia și iscălitura dr.-lui Sihulsky!!!

Alife pentru față de dr. Sihulsky	cor. 1.40 fl.
Săpun " " " "	—70 "
Apă " " " "	1.40 "
Cremă de mătase " " "	1.20 "
Pudră " " " "	(în orice culoare) 1.20 "

Cosmeticul lui Puky pentru mâni, deși e preparat nou, se bucură de mare trecere, și ca atare este un unicul preparat, care chiar și mânilor celor mai neglijate le dă culoare albă ca săpada și redă pielei o finețe ca de catifea. Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă. Prețul 70 fl.

Pentru îngrijirea spiritului pentru păr „Capillar” care împiedică căderea părului oferim „redă părului și ca un adevărat nutreant al rădăcinii părului, împiedică chelia. — Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă! Prețul 1 cor. 20 fl.

„Regenerator pentru păr” redă părului cărunț culoarea originală Prețul 2 cor.

Comenzile peste 10 cor. se expediază franco.

Preparatele mai sunt de vânzare la:

Farmacia MEZEI și ALEXANDER în Kassa.

Scrieți adresa corectă. — Comenzile se expediază imediat. Me 1286 Discreția e asigurată.

Atențiune!

JOHANN KLEIN, mașinist și diplomat.

Atelier de lăcătușerie pentru edificii, mașini și lucrări artistice, atelier pentru reparaturi de mașini, Căpire mantogen și strugărie de metal cu putere motorică proprie în

Biserica-Albă, (Fehértemplom) str. Capelei, casa proprie.

Aduc la cunoștința on. public, că restaurarea atelierelor mele instalând

un motor 14 PH. cu olei brut și 3 noue mașini ajutoare e terminată.

Renovarea aceasta a atelierelor mele și mașinile ajutoare cari le-am avut și mai nainte, imi dau posibilitatea de a lifestimaștilor mei mușterii lucrări și mai ieftine și mai exacte.

Lucrările urgente se iau imediat în lucrare.

Totodată aduc la cunoștința celor interesați că mi-a sosit

Legătoarele Original Standart (Manilla)

și le vând cu cele mai ieftine prețuri.

Pentru binevoitoare număroase comande rog cu stimă

Ke 1095 JOHANN KLEIN,

Rog! Atențiune! Rog!
Pentru evitarea neînțelegerilor, rog a nu confunda
!! firma mea cu alte firme asemănătoare. !!

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

TELEFON
NR. 750.



Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tălat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, plăcate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.



prima fabrică
de sârmă, de
garduri și

Cluj
Egyetem-utca

CE
GEAS



Telef

Ba

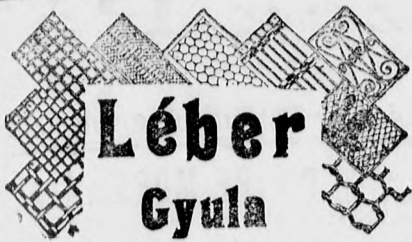
este pr

PAR

„Banc
acciden

Asigură
rife și

„Ba
KES, C
Ba 240-



prima fabrică ardeleană de matrațe, de sârmă, de stofă, de sârmă pentru garduri și matrațe cu coardă.

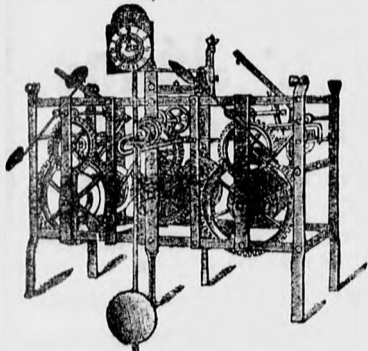
Cluj (Kolozsvár)

Egyetem-utca 7 și Petőfi-utca nr. 13.
(Le 1788)

Oferă țesături de sârmă, garduri și porți de gală pentru grădini, păduri, vii, morminte etc., sârmă pentru garduri la curtea de galițe, matrațe de sârmă cu prețuri convenabile, deja dela 30 fil. în sus. Prețurent ilustrat cu provocare la ziarul acesta se trimite gratis și franco.

**CELE MAI EXCELENTE
CEASURI DE TURN**

(Pa 2103)



execută din oțel, fier și aramă precum și repararea precisă a acestora pe lângă garanția.

Papp Kálmán

fabricant de ceasuri pentru turn

Temesvár-Gyárváros, Fő-u. 34.

— Prospecte gratis. —
La dorință merg pe cheltuiala mea la fața locului.

Premiat Expoziția internat. de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur
Expoziția univ. din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur

La

„Croitoria universală”

I. PETRAȘCU

SIBIU, Str. Cisnădiei 30
Telefon nr. 172.

: Croitorie civilă și militară :

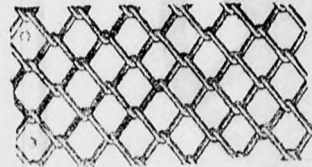
Mare depozit de stofe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare. (1845-80).



Folos puțin, circulație mare.

Fabrica **Első szabadkai sodronyszövő fonó- és vasszerkezeti gyár in Szabadka**

execută și expediază grabnic țesături de sârmă în 6 și în 4 colțuri, matrațe în cadre de lemn și fer, sâțe, ciururi și țesături de Rabitz, sâțe și ciururi gata.



(Bu 1875)

Ciururi pentru nisip și pentru apărarea contra zăpezilor. Foiu pentru biserici, ferestri de fer și scutitoare de ferestri și totfelul de lucrări în această branșă.

Prețurile și lucrările mele sunt afară de concurență.

Cereți-mi oferte.

Inșelarea exclusă.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sporocasa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloacește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

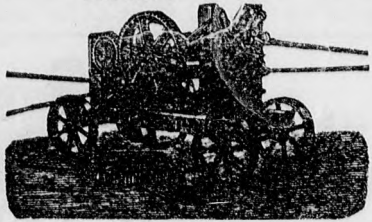
Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIBIS, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozseffőherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”
Ba 240—156) Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

Ha 1877



Mașini **funării** și unelte ca specialitate de
pentru **ani îndelungași** se execută
solid în fabrica de mașini

ADAM HAUK

APATIN. UNGARIA.

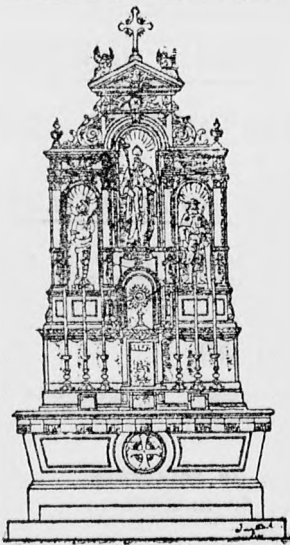
Cu modele stau cu plăcere la dispoziție.



Su 1920

Szubotha István

atelier de construcție de altare și de aurire artistică
Budapest, VIII., Hunyadi-u. 26 sz.



Oferă on. preoțimii gr. ort. și gr. cat. lucrări de sculptură, iconostase, altare, amvoane, fântâni pentru botez, cosciugul Domnului, statire, icoane staționare, scaune duhovnicești. Lucrări de aurire și pictură executată artistic de la cele mai simple până la cele mai decorate. Primește spre renovare și pictare iconostase și altare vechi. — Prețuri nu am dar cu proiecte artistice și prospecte convenabile servesc gratis. — Pentru primirea lucrărilor merg la fața locului pe cheltuiala proprie.



Délczeg Pál
PIETRAR

BISTRIȚA, (vis-à-vis) de cimitirul evanghelic.

Atrage atențiunea on. public din loc și provință asupra magazinului de și atelierului de pietrărie. — Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador etc. Execută tofelul de lucrări de pietrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum în monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri în stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin — Prospecte și deseneuri la dorință trimet gratis și franco. — Renumita mea firmă să nu o confundați cu alte firme similare. (Na 1347)



Ba 1405

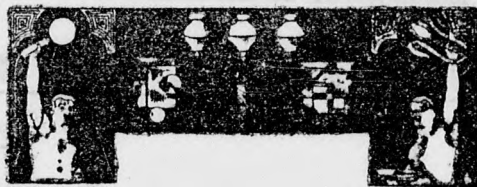
Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai moderne juvaerice atît pe bani gata, cît și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani cu prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

Brauswetter János,
orologier în Szeghedin (SZEGED).

Catalog cu 2000 chipuri se trimite gratis.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îi cer cu provocare la ziarul „Românul”, (adecă scriu că a cetit „anunțul în „Românul”).

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.



INGINER

CAROL GRAEFF,

bireu tehnic și întreprindere de instalațiuni

Bistrița, (Besztercze) str. Ungur nr. 25

Execută lucrări pentru iluminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent slab, apeducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. — Liferază motoare, mașini industriale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, aparate pentru încălzit și fert. — Execută schițe, proiecte prospecte și socoteli de rentabilitate.

Magazin permanent de totfelul de lămpă electrice și material de instalațiuni.

Proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligațiune.

Plătiri în rate! Ga 1949 Condițiuni favorabile de plătire! Plătiri în rate!

Pentru lucrările executate garanție pe mai mult ani. — Intreprinderea aceasta nu e provizorie.

CORNEL JUCU



mare stabiliment
pentru aranja-
mente moderne
de școale și bi-
seriel. ::

LUGOS,

strada Hunyadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Su 762

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și
ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loe
 deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napolază.

Fortificarea Ardealului.

Arad, 13 Mai.

Dupăce inflăcărații noștri patrioți au buciumat la gazetă în nenumărate rânduri necesitatea de-a ne întări hotarul în potriua unei eventuale năvale române, dupăce au dat alarma primejdiei române prin buciumări stridente, ca să ajungă până la urechile mini-strului de rășboi și a contelui dela externe, au sfârșit prin a aduce această chestiune și înaintea delegațiilor din primăvara asta. Pe semne s'au temut că glasul lor din întrunirile publice și alarma lor din gazetele de toate nuanțele politice, nu va fi auzită de factorii supremi ai apărării monarhiei și patriotismul lor bine simțit va rămânea necunoscut înaintea acelor pe cari nu încetează a-i defăima, dar înaintea cărora nu întârzie de a se recomanda, cu orice ocaziune. „Sustinatorii” monarhiei habsburgice, sincerii aderenți ai triplei alianțe, — subînțeleasă aici și România ca prietenă — au voit, pe semne, să arate și în delegațiuni cu ce ochi de Argus și cu ce credință de cerber veghiază la destinele și integritatea monarhiei.

Dar pentru sinceritatea patrioților maghiari e caracteristic faptul că ochiul lor vede clar singur când e vorba de primejdia ce-ar amenința monarhia din partea... României. Dintre toate eventualele atacuri împotriva monarhiei pe care viitorul le poate ascunde în sânul său, ei văd un singur punct roșu, dela care nu-și mai pot lua ochii. Primejdia slavă, de pildă, nu-i neliniștește, ba dimpotrivă o poziția maghiară de azi începe să vadă în sfânta Rusie pe mântuitorul ființei naționale

a Ungurilor, steaua care, poate va arăta drumul ce duce la independența Ungariei. De câteori însă se observă vr'un fapt de independență politică în România, de câte ori peste munți răsună în libertate glasul conștiinții și demnității naționale a poporului român din Regat, patrioții maghiari din toate partidele se deșteaptă brusc, se agită, scot glasuri vestitoare de primejdie, patriotismul lor și credința față de tronul habsburgic iau proporții nu de toate zilele: înaintea lor apare punctul roșu, singura primejdie, primejdia română.

Așa s'a întâmplat în vara trecută când cu mobilizarea armatei române, așa s'a întâmplat după pacea dela București, când se pretindea de presa ungurească revizuirea, așa din prilejul congresului Ligei culturale, și, mai pe urmă cu prilejul manifestărilor dela teatrul național din București.

Cu toate ocaziunile acestea patrioții noștri au cerut, săptămâni de-arândul, fortificarea graniței dinspre România, au cerat să arate factorilor conducători ai monarhiei că România nu ne este aliată sinceră ci trage cu ochiul Ardealului „unguresc”, au cerat să documenteze că „elementul alcătuitor de stat” din Ungaria e cel mai sigur sprijinitor al împărăției întregi.

„Și România n'a făcut pân'acum altceva decât că a început să umble pe picioarele sale, — ceea ce înseamnă demnitățile și puterea unei țări și nimic alta. Cercurile conducătoare ale monarhiei nici n'au plecat urechea la alarma ungurească; presa austriacă n'a numit România infidelă, ba din potriua a cerat să arete vina politice externe a monarhiei urmată în ultimul timp față de regatul

vecin. Conte Berchtold a fost aspru criticat de cele mai de seamă organe ale presei austriace, și în urma exposeurilor din delegațiuni și în urma apariției „Cărții roșii”.

Puțină impresie a făcut asupra factorilor mai înalți și alarma pe care a dat'o patriotismul unguresc chiar în sânul delegațiilor. Ministrul de rășboi s'a mărginit a răspunde: E lucru firesc ca conducerea armatei să dea o atențiune tot mai potențată întăririi tuturor granițelor, dar că, din natura acestei chestii urmează că nu poate fi tratată în publicitate, în amănunțimi”.

Temperamentul impulsiv al patrioților noștri îi face să nu observe că prea coase cu ață albă, ca să nu fie cunoscute sentimentele și intențiile lor. Ei nu bagă de seamă că toată lumea vede ce-i îndeamnă să sară așa de avântați întru a apăra integritatea monarhiei, că pe ei nu-i doare de împărăția habsburgică ci de regatul ungar. Ei sunt prea impulsivi și prea bombastici ca să recunoască adevărul că hotărându-se o Țară să umble pe picioarele sale, nu înseamnă încă să-ți fie dușmană. Și în miopia lor politică prin tot ce fac și propun — lucră pentru înstrăinarea României de legăturile ei actuale, când interesul lor ar fi, — dacă interesul lor bine înțeles se identifică cu al monarhiei — ca aceste legături să se întărească. Ei nu bagă de seamă — pe când toată lumea vede azi limpede — că de câte ori se alarmează de primejdia română, vorbește din ei singură antipatia de rasă, care nu-i lasă sănătoși văzând înflorirea și înputernicirea regatului vecin, și nici decât glasul sincer al alipirei de monarhia habsburgică sau de tripla alianță. Ei ar voi ca toate popoarele din monarhie să vadă prin

Teatrul provincial în Franța.

— Teatrele locale, turneele și primejdia lor. —

Ziarul „Le Temps” din Paris a întreprins o anchetă referitoare la starea precară a teatrului de provincie în Franța. A întrebat persoane influente din diferite tabere, ca să clarifice chestiunea aceasta importantă pentru dezvoltarea teatrului în țara, unde — după cum se știe — Parisul este singurul oraș, care consacră piesele teatrale.

Un răspuns mi s'a părut interesant și pentru noi. E dat de președintele actual al „Asociației directorilor de teatru din provincie”, d. Bizet-Dufaure.

Concurența între turneu și între teatrul stabil, care se va naște odată și la noi. Deocamdată avem simptomele: concurența teatrelor străine față de prestațiunile actorilor noștri.

Articolul a apărut în „Le Temps” din 13 Oct. 1913.

„Situatia este rea, dar ea va fi și mai rea, dacă nu se va remedia de pe acuma. Condițiile de existență nu sunt aceleași, ca mai înainte. Odiioară, de pildă acum douăzeci de ani, se „creia” o piesă nouă în Paris și după cincisprezece zile o aveam tipărită. Directorul de provincie o putea ceti, o putea cumpăra și monta. N'avea să plătească autorilor decât dreptul lor la 6 procente. Găsea în trupa sa, permanentă și stabilă, toate elementele necesare la reprezen-

țarea comediei sau dramei celei nouă, care apărea astfel în provincie într'acelaș an, în care a fost „creiată” în Paris, sau — mult — în anul următor. Noutatea venea astfel să împropăteze repertoriul și — dacă plăcea piesa — era adăugată repertoriului și rămânea ca piesă de repertoriu.

Fiecare oraș puțințel mai important își avea astfel teatrul său, pe care-l subvenționa, își avea trupa și repertoriul său, autohton. Fiecare teatru își avea publicul său, din sprijinul căruia trăia dăruind și fiind dăruit. Era epoca de argint, dacă nu epoca de aur, a directorilor de provincie.

Ce s'a întâmplat însă? Transformarea mijloacelor de comunicație, mult mai mare ca mai înainte, bicicleta, automobilul — au tulburat viața liniștită, modestă, casnică, a provinciei. Gustul, care creștea mereu, față de sporturi a adus cu sine ca mulți din tinerii obicinuiți cu teatrul să-i întoarcă spatele. În sfârșit, multumită călătoriilor mai ușoare, s'au găsit intermediari abili, impresarii, cari au venit la ideea să constituie la Paris trupe nomade de actori. Acești impresarii au urmat tratative directe cu autorii și, în loc de bietele 6% oferite din partea teatrelor municipale, le-au propus angajamente avantajoase ca să exploateze în toate orașele departamentelor piesele lor, cari se joacă în Paris în decursul „saison”-ului. Suma avea să fie plătită în ziua în care se subscrie contractul.

În urma greșelii directorilor celor vechi ai

teatrelor locale, cari erau învățați numai cu rutina cea veche și cari n'au văzut, la început, primejdia, care-i amenința, teatrele de provincie n'au întârziat să se supună la această lovitură, venită în urma noiei stări de lucruri, *Turneele au ajuns concurențele imediate ale teatrului municipal stabil*, mai cu seamă în orașele mici; căci dacă în Lyon, în Marsilia, în Bordeaux se află un public destul de numeros, destul de bogat și de înstărit, care să poată asigura viața mai multor întreprinderi teatrale și de genuri deosebite, nu e la fel în orașele cu 100.000 de locuitori (și cu mai puțin decât atât), unde publicul teatrului este vecinic același și n'are pentru spectacole în bugetul său decât o sumă fixă, care nu se poate lărgi prea mult. Este natural deci, că publicul acesta, ademenit de un spectacol, care vine din Paris, cu stampila oficială a unui teatru de bulevard și cu atracția unei trupe alese, de „vedette” pariziene, este natural, dacă lasă gol în seara aceea vechiul său teatru, în schimbul noutății, care-i sosește din capitală, cu întreg prestigiul renumelui.

De aici urmează, mai întâi de toate, că fiind pretul locurilor la reprezentațiile din turneu ridicat cu, aproximativ, a treia parte decât sunt acelea ale teatrului local — publicul va redobândi speșele extraordinare necercetând teatrul local în preziua sau în seara următoare. Mai apoi se adaugă și comparația între turneu și între prestațiunile teatrului local. Comparația aceasta nu va fi în favorul acestuia din urmă.

prisma mentalității și mai ales a sentimentului lor, chestiunea română, și întărirea României să devină un punct roșu pentru întreaga conducere a împărăției.

Spre nenorocul acestei monarhii, chiar în clipele mari ale ultimelor evenimente externe, politica noastră era condusă de un bărbat aplicat să privească prin prisma mentalității ungurești. Fără de influență maghiară, era cu neputință ca contele Berchtold să greșească așa de capital preferind Bulgaria României. Și acestei influențe nefaste se datoresc eforturile ce se depun acum, și la Viena și la București, pentru a se putea reveni la legăturile de mai înainte între aceste două state. Și dacă pentru întemeierea din nou a acestor legături se mai pune acum ca condiție și recunoașterea noastră, a Românilor din Ungaria, ca popor împreună alcătuitor de stat, desigur că nici Nemții din Austria, nici Cehii, nici Polonii, nici alt popor al monarhiei nu e împotriva acestei recunoașteri: un singur popor e în monarhie care se pune în calea apropierei României de Austro-Ungaria, și acesta e tot cel unguresc. El cearcă, parecă, instinctiv să rupă toate firele ce ne pot lega de România, — de România care are o importanță covârșitoare într'un eventual război austro-rus — și totuși ei se erigează de susținătorii acestei monarhii și pretind să fie întărită la granițele dinspre România.

Desigur noua lor eșire, din delegațiuni, împotriva României nu va fi bine venită pentru îndulcirea raporturilor dintre cele două țări. Zadarnic în delegațiunea austriacă s'a vorbit împotriva fortificațiilor. În opinia publică din regat nemulțumirea va crește față de monarhie.

Mărturisim convingerea că legăturile cu regatul vecin nu vor mai putea deveni tari și sincere până când se permite elementului unguresc să ducă hangul în politica externă a împărăției, până când antipatia lor de rassă va avea posibilitate să-și afle căi de scurgere prin acțiunile și notele diplomatice ale ministrului nostru de externe. Nu numai pentru că elementul unguresc, impulsiv din fire, e incompatibil cu diplomația, ci mai ales din motivul că ei identifică interesele monarhiei cu interesele lor naționale.

Nu se va putea ajunge la restabilirea sinceră a acelor legături până când, acelaș popor, e lăsat în voie slobodă să pună piedeci în dezvoltarea altui popor aici acasă, ne pun piedeci nouă Românilor, — tot din acelaș motiv: ca neamul românesc să nu ajungă odată mare și puternic.

Oamenii se obișnuiesc, încet pe încetul, să nu mai cerceteze reprezentările locale și să-și rezerve plăcerea de a asculta teatru la cele cinci, zece, cincisprezece reprezentații, pe cari le vor da în fiecare an cei doi sau trei mari antreprenori de turnee pe scena teatrului orașenesc.

Se întâmplă încă anomalia aceasta, ca tocmai pe scena teatrului, căruia i se face cea mai mare concurență, se dau reprezentările turneeelor. Directorul, care primește acest angajament face o speculație proastă: fără de risc, fără de spese, fără sfertări, e drept, primește pentru sală a treia sau a patra parte din rețetele turneului, dar nu este mult mai grea paguba pe care o suferă, a doua zi, când rețeta sa proprie serală scade la jumătate, din motivele înșirate mai sus?”

H. P. P.

Și interesul monarhiei, a triplei alianțe, cere de urgență ca elementul unguresc să nu se mai uite cu ochi răi la propășirea României, și să nu mai pună stavila dezvoltării politice și culturale a Românilor din Ardeal și Ungaria.

Nu de întărirea cu cetăți a frontierei dinspre România are lipsă monarhia, Ungurii și noi, ci de dărâmare a fortăreței șovinismului, a grandomaniei și a exclusivismului unguresc. De-o singură fortăreță are lipsă dinastia habsburgică, în toate țările sale: fortăreța dreptului și a dreptății pentru toate popoarele sale.

Austria, Capul Răutăților... și în Albania.

București, 10 Mai.

Acest titlu ar părea, la prima vedere, nepotrivit, paradoxal, într'un cât, de notorietate publică este faptul, că, unul din făuritorii principali ai noului stat albanez, este, fără îndoială, și Austro-Ungaria.

Da, acest fapt este exact și cu prisosință demonstrat.

Totuși, pentru un adânc cunoscător al fazelor prin cari a trebuit să treacă criza orientală, dela tratatul din Berlin și până la cel din București, atitudinea Austriei a fost mai perfidă față de statele amice și devotate politicii dela Viena, decât cu cele cari duceau față o politică ostilă Austriei.

Turcia și România ne oferă două exemple elocvente de politică perfidă a Austriei față de prieteni.

Se știe, că Rusia de două sute de ani jurase moarte Turciei și a făcut tot ce i-a stat în putință, ca să-și atingă țelul politic, cu toată constanța.

Austria din potrivă, în aparență susținea, că integritatea teritorială a împărăției otomane trebuie garantată, cu orice pret, iar în realitate ea a fost cea dintâi, care a violat această integritate și a știrbit suveranitatea Sultanului prin anexarea Bosniei și a Herțegovinei, tocmai când Turcia dase dovezi indiscutabile prin proclamarea regimului constituțional, că intrase în stadiul civilizațiunii și al progresului, acordând toate libertățile politice și civile tuturor naționalităților din împărăție.

Dar perfidia austriacă continuă a se afirma, cu mai multă putere, înainte și după declararea crizei balcanice.

Înainte ia toate măsurile ca să zădărnicească orice alianță a Turciei cu România, alianță de natură a-i garanta un eventual atac din partea Bulgariei, care, de treizeci de ani, făcea sacrificii pentru a-și anexa Macedonia.

Toate revoluțiile din Albania, y comprise, cea din vara anului nefast Turciei, 1912, au fost opera Austriei.

În ajunul crizei, când uniunea balcanică era deja fapt împlinit, Austria s'atuește pe de o parte, pe Turci să demobilizeze toată armata, care a participat la manevrele din Adrianopol, iar pe de alta s'atuește pe România, înfeodată pe atunci în politica Austriei, nu numai, ca să contramandeze manevrele din Dobrogea, ci să se declare neutră, fără nici o rezervă.

Modul cum au decurs evenimentele este arhicunoscut ca să mai adaogăm noi ceva.

Pe câmpiile Traciei nu s'a înmormântat numai cerbia soldatului turc, ci și planurile perfide ale Austriei, care credea, că prin criza turco-balcanică, se va cobori la Salonic, fără să descarce nici un cărtuș.

Turcia a pierdut niște provincii dela cari nu trăgea nici un folos. Din potrivă, trebuia să cheltuiască pentru întreținerea lor, pe lângă venitul provinciilor din Asia, și armata cea mai bună, adusă tot din Asia.

Austria a pierdut nu numai speranța de a eși la Salonic, ci și speranța de a se menține intactă la ea acasă.

Deoarece era firesc ca soarta bolnavului din Bosfor să fie revendicată, cu mai mult succes, de către Austria, care este formată, după chipul și asemănarea fostei Turcii Europene.

Austria, după falimentul politicii sale cu Turcia și cu România, lucrează să întărească pe Bulgari în sensul, ca, într'un viitor cât de apropiat, să-și poată lua revanșa dela balcanici și în deosebi dela români!

Bulgarii, ar trebui să recunoască din experiența crudă a recentului trecut, că perfidia austriacă, care a fost dezastruoasă României și Turciei, n'are să fie salutară Bulgariei, Bulgariei, care are nevoie de sprijinul unui stat pe cât de puternic pe atât de franc în politica ei. Chestia Cavalei să-i fie o primă dovadă de prietenia austriacă.

Bulgaria nu-și poate vindeca rănille încă sângărânde, nu-și poate recăpăta, ce a fost drept să fie al ei, decât prin adoptarea unei politici, care să facă posibilă stabilirea de raporturi amicale mai întâi cu România și apoi cu Sârbia. Numai o înțelegere bulgaro-română poate să restabilească o eră de liniște definitivă în Balcani și să zădărnicească intrigile Austriei.

De altfel între Bulgaria și România au fost pururea dela popor la popor raporturi mai mult decât amicale, și repetăm că ar fi de dorit, ca aceste raporturi să fie restabilite, deoarece restabilirea lor constituie, cea mai solidă cheazăște întru realizarea idealului lor național mai îndepărtat.

Dacă există în Europa un stat vădit ostil naționalităților și ipso facto proclamarea lor în state naționale autonome, acesta este statul Austro-Ungar, care, înăbușe conștiința națională la atâtea popoare superioare sub toate raporturile și îndeosebi sub raportul național, atât austriacilor cât și Ungurilor. Se știe, că unde apare degetul austriac, acolo își are culcușul ceea ce se numește fatalitate. Bulgarii, dacă vor continua politica austriacă să știe, că s'au aliat cu fatalitatea însăși și în consecință vor avea soarta acelor cari s'au bucurat multă vreme de solitudinea austriacă.

Perfidia austriacă începe a se manifesta și în Albania, înaintea ca noul stat să-și fi luat forma definitivă, așa după cum s'a decis la conferința dela Londra.

Și aci ca și în Balcani, capul răutăților este Austria, care prin politica ei de amânare și de șovăială, sub cuvânt, că caută să menajeze pe dușmanii de moarte ai Albaniei, menajează în primul rând interesele austriace, subjugând statul și politiceste și economiceste în așa fel încât, vrând nevrând, Albania să devie un instrument orb în mâinile celor dela Viena.

Grozav se tem Austriei de faptul, că Albanezii își afirmă prea mult caracterul etnic și în ca să-l împrime și statului lor.

Ca măsură de precauțiune împotriva acestei tendințe de independență națională, cei dela Viena, nu numai că sunt dispuși să accepte pe de-a întregul programul de reforme ale guvernului autonom al faimosului renegat Zografos; ci îndeamnă pe cei din Durazzo, ca să se întelegă, odată mai curând. Acordarea acestor privilegii din partea guvernului prințului de Wied însemnează menținerea influenței elenismului în Albania, și indirect, mai însemnează consacrarea protectoratului austriac, care va constitui cea mai serioasă știrbire a suveranității naționale a tânărului stat al Skipitarilor.

Felul cum își inaugurează Austria politica ei tradițională și în Albania, ne îndreptățește, să credem că viața noului stat este problematică și că considerațiunile, cari au prezidat la crearea lui au fost, pur și simplu, datorite antagonismului austro-italian. Acum în urmă se adaogă acestui antagonism și influența unei a treia putere, influența României, care raliată, la un moment dat, cu Italia, ar putea să consolideze Albania, emancipând-o de sub jugul nefast al Austriei.

Rolul României, are să fie cu atât mai frumos în Albania cu cât în această țară trăește și o însemnată populațiune românească, o populațiune băștinasă, care s'a identificat de mult cu aspirațiunile unui stat Albanez național. Legăturile de fraternitate între Români și Albanezi i-au strâns în chipul cel mai indisolubil prin sân-

ca bolnavului din
mai mult succes,
mată, după chi-
Europene.

icei sale cu Tur-
ă întărească pe
tor cât de apro-
a balcanici și în

oască din expe-
că perfidia au-
să României și
ulgariiei, Bulga-
unii stat pe că
politică ei. Che-
vadă de priete-

rănilor încă sân-
ce a fost drept
ea unei politici,
raporturi ami-
apoi cu Sârbia.
mână poate să
finitivă în Bal-
Austriei.

omânia au fost
orturi mai mult
fi de dorit, ca
e, deoarece re-
solidă chează
țional mai în-

stat vădit ostil
lamarea lor în
este statul Au-
iunța națională
b toate rapor-
național, atât
știe, că unde
i are culcușul
i garii, dacă vor
e, că s'au aliat
ințință vor avea
t multă vreme

manifesta și în
i fi luat forma
s la conferința

răutăților este
amânare și de
menajeze pe
menajează în
subjugând sta-
a așa fel încât,
un instrument

aptul, că Al-
cterul etnic și

potrivă acestei
ală, cei dela
să accepte pe
me ale guver-
Zografos;
ca să se inte-
darea acestor
tului de Wied
elenismului în
ză consacra-
a constitui cea
ii naționale a

ria politică ei
reptătește, să
problematică
zidat la crea-
ite antagonis-
ă se adaugă
ei a treia pu-
tă, la un mo-
nsolideze Al-
nefast al Au-

atât mai fru-
ră trădește și
scă, o popu-
icat de mult
național. Le-
și și Albanezi
ubil prin sân-

gele vărsat la Corcea cu ocazia ultimelor eve-
nimente.

E de notat, că Austria nu vede, cătuși de puțin, cu ochi buni nici frăția albano-română, nici sollicitudinea guvernului român pentru consolidarea Albaniei.

Acest fapt nu constituie o noutate pentru noi Români din Balcani. Nu. Noi cunoaștem pe austriaci nu din reputație, ci din experiență și prin urmare vorbim în cunoștință de cauză.

Austriecii, au fost cu noi Români din Balcani mai mult decât nedrepti. Pe deoparte se proclamau ca cei mai legitimi apărători ai Românilor macedoneni și pe de alta ne contestau existența etnică. Grecii în baza politicii austriace, ne prezentau în fața Turcilor, ca pe agenți ai celor din Viena. De geaba protestam noi la București, că consuli austriaci ne fac cel mai mare rău sub masca protectoratului lor. A trebuit să punem mâna pe dovezi absolut indiscutabile, ca să dăm la iveală perfidia austriacă. Ca să nu citez decât numai două, fiind cunoscute și de opinia publică română, ne mărginim a spune: 1. La 1913 când cu aplicarea faimoaselor reforme dela Mürzsteg, toate naționalitățile, din care era compus frumosul mozaic macedonean, au trimis câte un delegat, care să participe la comisiunea pusă sub președinția unui inspector general al vilayetelor. Toți agenții civili ai puterilor interesate au recunoscut și numirea unui membru român. Agentul civil austriac, dl Müller, s'a opus — din fericire fără succes — sub cuvânt că România nu este stat balcanic și că admitând și pe Români, cari de altfel sunt un popor harnic și pacinic, ar însemna, spunea dl Müller, să complicăm mai mult chestia orientală, deja prea complicată.

2. Când cu recunoașterea oficială a naționalității române din Turcia, când ambasadorii Germaniei și Italiei au sprijinit în mod efectiv pe trimisul extraordinar al regelui Carol, dl Alexandru Em. Lahovary pe lângă Sublima Poartă, ambasadorul Austriei, sub pretext, tot ca să nu se complice chestia orientală, nu numai că n'a fost pentru Români, ci a dat instrucțiuni consulatelor din vilayete, să menajeze pe Greci, cari pe atunci eram la cuțite.

Ca să fim drepti trebuie să recunoaștem, că, dacă Austria a avut o politică nefastă și cu noi macedoneni, aceasta se datorește numai politicii ei generale de a nu vedea cu ochi buni influența crescândă a regatului român și la Români din afară.

În cazul când am fi și noi favorabili unei politici de turburări, de sigur, că sprijinul austriac nu ne-ar fi lipsit. Dar de un lucru să fie incredințat Austria, că ori care ar fi întorsătura, ce vor lua lucrurile în orient, bine pentru ea n'are să fie.

Bulgarii și Albanezii vor isprăvi prin a recunoaște, că nu se pot bizui pe sprijinul necondiționat al Austriei pentru atingerea telurilor lor naționale, câtă vreme cei dela Ballplatz vor continua a îngădui aliaților lor Unguri propaganda de maghiarizare a celorlalte naționalități de sub sceptrul Habsburgilor.

Să sperăm, că dacă combinațiunile politico-diplomatice, au dat naștere unui stat subred pe litoralul adriatic, energiile naționale ale popoarelor vor ști să se afirme, la timpul oportun, ca să dea naștere la statele naționale solide, de cari să se isbească, ca de stâncile de granit, lașitatea seculară a asuprașitorilor.

Albania, până când nu va fi în stare să-și apere prin vitejia ei nedesmintită în șirul veacurilor patria albaneză nu va avea curajul să apară mândră în fața lumii, și să-și ia locul ce i se cuvine în concertul națiunilor.

Deci Albanezii să nu uite: că ceea ce dă de bună voie constituie o pomană, și numai ceea ce se capătă cu spada în mână, constituie un drept necontestat inalienabil. Cucerii-vă așadar libertățile politice, civile și religioase cu spada și teriți-vă de prietenia pe cât de interesată pe atât de nefastă a Austro-Ungariei.

Pyrrhus.

Frații din România despre fortificarea Ardealului. Confratele „Universul” publică la loc de frunte un articol sub titlul „Ardealul fortificat?”, în care, trecând în revistă eșecurile politice externe austro-ungare în decursul crizei balcanice, autorul ajunge la următoarea concluziune judicioasă:

„De rezerva opiniei noastre (față de Austro-Ungaria) nu poate fi învinuită numai diplomația austriacă. S'ar fi uitat o greșală, care în definitiv s'a întors spre binele nostru. Dar mai simțitori suntem la maltratarea rasei noastre, la acușările aduse fruntașilor români, la condamnările preoților, la acele șicane de toate clipele acumulate în provocări dela rasă la rasă.

Acum în urmă Austria se hotărăște să fortifice Ardealul fără să-și dea seama, că aceasta va provoca din partea noastră un sistem de contrafortificații. Cred vecinii noștri că asemenea măsuri sunt de natură să ne apropie? Amenințarea nu ne îngrijeste. Vom dovedi în un viitor articol că Austro-Ungaria are cea mai mare nevoie de prietenia Românilor. Cât despre fortificarea Ardealului, mult mai omenească și mai cuminte ar fi dacă bărbații politici maghiari ar pricepe acest adevăr elementar că apărarea unei țări nu stă în tăria cetăților, ci în patriotismul cetățenilor.

Maghiarii să fortifice pe Români din Ardeal.”

Raporturile României cu Austro-Ungaria. Ziarul „Roumanie” din București își exprimă regretul față cu încăpăținarea, cu care presa austro-ungară discută chestia raporturilor dintre România și monarhia austro-ungară. În Austro-Ungaria — scrie ziarul „Roumanie” — contele Berchtold a dat declarațiile cele mai iniștitoare privitor la aceste raporturi, iar în România dnii Maiorescu și Porumbaru. Aceasta ar trebui să multumească deplin. Publicându-se încă și documente diplomatice, cari confirmă declarațiile oficiale făcute în ambele țări, aderenții unor raporturi bune între România și Austro-Ungaria vor face cel mai bun serviciu ambelor țări, vorbind cât mai puțin despre această chestie.

Înțelegerea greco-română. Corespondentul din Constantinopol al ziarului „Dimineața” ocupându-se într'un articol de înțelegerea greco-română, scrie că în Constantinopol se crede ca exclusă o trănicie a acestei înțelegeri, deoarece România nu-i poate acorda alte favoruri Greciei decât menținerea tuturor clauzulelor din contractul de pace din București. Aceste sunt periclitare însă în cazul, când Bulgaria ar dori să se revanșeze. Dar Poarta e convinsă, că Bulgaria nu se gândește la o revanșă. Bulgaria dealtcum nici nu e situată ca să-și poată întâpă-tui gândul de revanșă, deoarece nu se poate crede, că Bulgaria ar risca bunele ei relații cu Turcia prin un conflict cu România. România prin urmare are lipsă de Grecia pentru că fie asigurată împotriva pericolului bulgar, care însă de fapt nu există.

Motivele cari vorbesc pentru netrăinicia înțelegerii dintre România și Grecia sunt multe. Înainte de toate un astfel de motiv e dușmănia naturală, care a existat mereu între România și Grecia, și apoi e încă și atitudinea Grecilor față de Macedoromâni și Albania, față de care România are atât de multe simpatii.

„Ca în evul mediu”. Ziarul clerical „Alkotmány” în numărul său de azi reproduce în întregime articolul apărut sub titlul de mai sus în „Gazeta Transilvaniei”, care în legătură cu evenimentele din Hajdudorog, numește inquiziție medievală sistemul de maghiarizare prin biserică. — Ziarul maghiar afirmă că atacurile fățișe aduse guvernărilor de presa românească în urma procesului din Sătmar, intenționează discreditarea catolicismului și, prin urmare, trecerea Românilor gr. cat. la ortodoxism.

Dealtcum „Alkotmány” pe coarda veche o îndrumă pe „G. T.” să compare starea deplorabilă a Ciangăilor din Moldova, ori în general a țărănimii din România, cu situația ideală a Românilor de dincoace — și apoi să vorbească.

Lupta pentru votul universal. Reform-Clubul maghiar s-a ținut ieri în capitală adunarea anuală obișnuită. Printre alții a luat cuvântul și d. Oscar Jászai, care într'o vorbire documentată a arătat necesitatea democrației pentru prosperarea țării; în scopul acesta democrații vor da concursul moral tuturor partidelor, cari au în programul lor realizarea votului universal, egal și secret. D. Jászai a redactat în sensul acesta un proiect de rezoluțiune, care s'a primit unanim de membrii numeroși. După aceasta s'a cetit raportul asupra activității de anul trecut și s'a procedat la alegerea comitetului pe anul curent. În comitetul nou a fost ales și renumitul românofob Dr. Apáthy, profesor universitar în Cluj, ceea ce ne face să tragem la indoială acțiunea pur democratică a clubului, la care altfel priviam cu simpatie.

Justh despre mișcarea opoziției. Deși astăzi opinia publică urmărește cu atenție declarațiile din delegațiuni, nu sunt fără interes declarațiile făcute ieri de Justh partizanilor săi, în calitate de președinte al duor partide, asupra chestiunilor politice actuale.

— Mișcarea împotriva triplei alianțe — a spus Justh — pornită de partidul independent și 48-ist, guvernamentalii ar voi să o înăbușe cu atacuri și amenințări. Dealtcum această mișcare a fost provocată de înarmările exagerate, la cari monarhia noastră e obligată din cauza alianței cu Germania. Opoziția vede asigurarea păcii mai curând în apropierea de puterile triplei alianțe, decât în politica de înarmări și fortificații exagerate a triplei alianțe.

Despre proiectul de călătorie al deputaților opoziționiști la Paris (în loc de Petersburg), Justh a declarat că îl aprobă și că în privința aceasta s'au și luat măsuri. Mai ales trebuie să fie îngrijorată țeara de noul proiect de împrumut al statului, care arată — a spus Justh — că actualul sistem de guvernământ a adus țara într'o criză financiară mai mult decât îngrijitoare...

De prezent Justh face propagandă în circumscripția sa, pregătindu-și aderenții pentru alegerile apropiate.

O adresă a comitatului Pojon pentru fortificarea Ardealului. În adunarea congregațională a comitatului Pojon, care a avut loc ieri, deputatul Iuliu Sággy a făcut propunere ca comitatul Pojon să se adreseze guvernului cerând fortificarea Ardealului. Sággy și-a motivat propunerea spunând că faptul că între monarhie și România există raporturi bune nu e nici o piedecă pentru fortificarea Ardealului, căci doar monarhia menține și cu Italia nu numai raporturi de prietenie, ci chiar de alianță și fortificarea graniței spre Italia n'a fost o piedecă pentru aceste raporturi. Contele Iosif Zichy aderă în principiu la intențiunea exprimată în propunerea lui Sággy, dar crede de mai potrivit ca în propunere să nu se numească partea de țară (Ardealul) ci comitatul să se adreseze către guvern cu rugarea ca să se fortifice „granițele sudostice” ale țării.

Deputatul Juriga vorbește împotriva propunerii, obiectivând că prin aceasta s'ar provoca numai o nouă urcare a cheltuielilor militare, cari și așa sunt prea îngreunătoare pentru populațiunea țării.

Sággy răspunzând dlui Juriga stăruie pentru primirea propunerii lui, care nicidecum nu reclamă o nouă sporire a poverilor militare, pentru că în bugetul ministerului de război sunt luate sume deja de mai multe milioane pentru fortificări și prin propunerea lui s'ar ajunge numai ca aceste sume să se întrebuinteze numai pentru fortificarea graniței sudostice.

Adunarea a primit propunerea deputatului Sággy cu modificarea dorită de contele Iosif Zichy.

Un deputat bulgar despre raporturile dintre Bulgaria și România. Ziarul „Reichspost” publică un articol de fond despre Bulgaria și România scris de deputatul bulgar Bagaroff.

Autorul susține că în trecut România a întretinut cu Bulgaria cele mai prietenoase relații. Acum însă Liga culturală română agită

contra monarhiei și a Bulgariei, dar în curând România va trebui să recunoască că nici monarhia, nici Bulgaria nu înseamnă vre-un pericol pentru ea. Pericolul vine din altă parte.

Dela »Biroul central«.

De unde se capătă certificatele școlare?

Ce are să facă cel ce nu capătă certificat?

Intrebările de mai la deal ni s'au pus din mai multe părți. Iată și răspunsul nostru:

În luna Aprilie, primarii comunali (biraale) împreună cu notarii, iar la orașe primarii orașenești prin organele lor, au cercetat toate școlile populare, căutând registrele de progres (ziarele de calcule — elömeneteli napló) dela anul 1900—1901 îndărăt. Unde au găsit registre, au dres proces verbal (protocol) despre asta, și au pecetluit registrele. Dela anul 1900—1901 încoace îl vor face același lucru inspectorii școlari.

Sustinătorii școlii, adică, la noi bisericile, sunt datoare a chema antistia comunală, să cerceteze registrele vechi și să le pecetluiască. Dacă preotul sau învățătorul nu au chemat antistia, poate merge ori care membru al bisericii, să o cheme.

Registrele pecetluite rămân și pe mai departe în arhiva și proprietatea școlii! Notarul nu are drept să le ducă dela școală, numai atunci când școala a încetat! Se aud plângeri, că notarii au dus registrele, și din școli care nu au încetat. Faceți arătare, pe telefon la vicecomitele (višpanul), în cazuri ca acesta.

Din registrele pecetluite în modul povestit, învățătorii și directorii școlii — cei de acum! — trebuie să dea copie de certificat (testimoniu) ori cui. Se poate cere și în scrisoarea certificatului. Cei cari dau certificatul în copie, sunt dator să-l trimită cu poșta, la cerere.

Dacă școala s'a închis, și registrele s'au luat la primărie, atunci primăria dă copia de certificat.

Articolul de lege XXIII 1913 §. 3. p. 3. și §. 4 p. 2. pedepsește foarte aspru — cu pușcărie până la 1 an, amendă (pedeapsă) până la 1000 cor. — pe cel ce se împotrivesc, să dea copie de certificat, sau ori ce altă lămurire cerută, și de lipsă pentru câștigarea dreptului de vot. Stăruiiți dar, în virtutea legii acesteia!!

Cine nu poate căpăta cu nici un preț copia de certificat, de pildă pentru că s'au prăpădit registrele, acela face cuminte, dacă se supune acuma din nou la examen, în fața comisiei permanente. Nu strică să se supună la examen, și acel care a făcut patru sau șase clase, dacă i se fac greutăți, la căpătarea certificatului vechiu! Mai bine două dovezi, decât una, sau nici una!...

Mai târziu poate umbra fiecare să capete certificat dela școala unde a făcut cele 4 sau 6 clase. Dar să nu întârzie de tot, e bine, să facă acuma din nou examen. Statul acesta îl dăm mai cu seamă aceluia, cărora învățătorii nu vreau să le dea certificate, din registrele vechi, și aceluia cari trebuie să-și scoată dela antistii (notar, primar) certificatul. Desigur li se vor pune bețe în roate, când o li la adică. De aceea negreșit să vină la examen sătenii, acolo unde registrele nu-s chiar în toată regula.

Fieste, că cei ce au făcut șase clase, chiar și dacă s'au supus acum din nou la examen, să nu se lase — până la întocmirea listelor mai au vreme! — fără să dobândească certificat din registrele școlii. E mare deosebire, la dare! Cei cu certificat dela comisie, căpătat acum, trebuie să plătească dare 20 cor., pe când cei cu certificat dela școală, de pe 6 clase, au să plătească dare numai 2 cor. Aceștia dar să-și vadă de certificat școlar, adică de copie, negreșit!

(N. B. Ziarele noastre sunt rugate să reproducă aceste îndrumări.)

Răspunsuri.

„Romulus Popoviciu, Teșlău. — Ca să capeti drept de vot trebuie să fii de 30 ani împliniți, sau să împlinești vârsta asta în anul acesta (anul când se întocmesc listele). Dacă s'au perdut registrele (protocoalele) înainte de 1900, n'ai ce face, trebuie

să te supui acuma din nou la examen, și să plătești dare 20 cor., chiar și dacă ai terminat mai de mult 6 clase populare. Cetește cele scrise mai la deal. Foarte frumos că te interesezi și de alții. Din precauțiune supune-te negreșit la examen. — E ade-vărat, că cel trecut de 24 ani se poate supune la examen, dar în listă nu va fi luat până nu va împlini 30 de ani! Cu toate acestea e bine să faci examenul și cel de 24 ani, acum, până comisiile de examinare încă nu învață toate căniile... Examenul este doar gratuit! N'aveți să plătiți nici taxă, nici timbre! Certificatul primit acum, la examen, are putere pentru întreaga țară și până moare omul. Adică vorba vine. Nu vom trăi doar o viață întreagă sub lege de azi!? — §-ul 44. din legea electorală prevede cazul, când comisia care va întocmi listele, va avea să câștige din oficiu documentele necesare, dar nu vă încredeți în asta. Buvănoaia dușmanului, știi ce plătește... Așa e: cei cari au fost luați în lista din 1913, au drept de vot, fără examen și fără dare!

B. M. — Miskolcz. — Dta nu știi scrie și ceti numai românește, iar în orașul acela străin nu este comisie pentru știutorii de carte românească. Ce să faci? Să mergi la interpretul (tâlmăciul) tribunalului sau judecătoriei (hites tolmács) sau la notarul public, care știe românește, și să ceri să te examineze. Dacă nu vrea adă-i aminte de paragraful 15 din ordonanța ministrului de culte nr. 1184—1914 V. K. M. Nu cred că va mai refuza.

Învățător în H. — Destul de neglijent, că nu ai stăruit să fii numit dta în comisia permanentă de examinare. Învățătorii din centrul pretorial, au înțietate, conform dispozițiilor ministeriale. Era și în interesul dtale: membrii comisiei au un diurn frumușel de câte 6 coroane. — Cursurile de alfabetizare, organizate de stat (Országos közművelődési tanács), respective certificatul bun, primit dela aceste cursuri, sunt egale cu certificatele date de comisia permanentă. Alte! nu.

S. B. preot — Nerău. — Primum scrisoarea dv. după încheierea articolului din frunte. Credem să găsiți în el informațiile dorite. Dvoastră nu puteți da altfel certificatul, decum e situația faptică, nu cumva să aveți neplăceri. Va să zică, scrieți în certificat, că X. Y. a terminat clasa cutare, dar rezultatul nu se poate constata din registre. Atât. — Ordinul ministerial, des citat în răspunsurile noastre, nu ne lămurește asupra cazurilor acestora. Vom vedea cum se va desvolta practica. Cei respinși la întocmirea listei, pentru defectul amintit al certificatului, să facă negreșit recurs, ca instanțele mai înalte să fie silite a pronunța hotărâri meritorii. Legea însăși — paragrafi 44, 49, 51 — e lacunoasă. Legea specială amintită în paragraful citat nu s'a adus încă. E vorba, că vor interpreta liberal sau nu, comisiile legea. — Vă mulțumim și noi pentru ostentivitatea desfășurată întru luminarea poporului.

MAI MULTORA. — Am spus gresit, într'un articol de mai înainte, că rangul de subofiter la miliție și la jandarmerie începe cu sergentul. Corect e: cu caporalul, (căprar) și dela acesta mai în sus. Aceștia, dacă fac examenul de scris și cetit, sau vor arăta certificatul de clasa 4, cel puțin, — vor fi luați în listă, fără să plătească un ban dare!

BIUROUL CENTRAL.

Adresa Biroului central este: Arad, str. Zrinyi nr. 1/a, etaj I. Orele de birou sunt dela 8—12 i. a. și dela 2—5 d. a., în care timp secretarul partidului nostru stă la îndemâna ori și cui, în chestii de interes politic.

Congresul Uniunii femeilor române din Ungaria.

CONVOCARE.

Uniunea femeilor române din Ungaria convoacă în senzul statutelor

Congresul

Reuniunilor de femei române asociate, ce se va ținea în orașul Sibiu în zilele de 26 și 27 Mai st. v. (8 și 9 Iunie st. n.) la serbătorile Rusaliilor.

Ordinea de zi și Programul festiv va urma să se publice.

Comitetul Uniunii femeilor române din Ungaria.

Informațiuni.

Toate Reuniunile de femei române sunt rugate să participe la acest congres.

Reprezentarea diferitelor Reuniuni se face numai personal prin două membre delegate, cari au drept de vot. Este de dorit însă să participe fiecare Reuniune, prin cât mai multe membre, cari au vot consultativ.

Toate Reuniunile sunt rugate să anunțe din vreme Reuniunii femeilor române din Sibiu — prezidentei dna Maria Cosma, — cari sunt membrele delegate; făcând cunoscut și pe celelalte membre ale Reuniunii, cari iau parte la congres, pentru a să se poată lua măsurile de primire.

La timpul său, să se anunțe și ziua și ora sosirii în Sibiu.

Dnele cari doresc să rostescă memoriile sau discursuri la congres, vor trebui să le prezinte cu o zi înainte prezidenței Uniunii Brașov, str. Fântâni 31.

Reuniunile asociate, cari nu au răspuns încă la adresa Uniunii, sunt rugate să răspundă în cel mai scurt timp, pentruca activitatea fiecăreia să fie rezumată în raportul general.

În sfârșit se face cunoscut tuturor femeilor române, că în senzul hotărârii ultimului congres, toaletele damelor la congres să fie simple, să se aplice după puțină motivele noastre naționale române; se admite însă și bluza țărănească cu motive naționale, precum și toaleta negre pentru damele, cari ar preferi această toaletă. Pălăriile vor fi simple fără pene, ci numai cu flori, cu panglici sau cu benzi țărănești.

Brașov, în 27 Maiu 1914.

Maria B. Balulescu,

prezid. Uniunii fem. rom. din Ungaria.

Scrisoare din Roma.

Catastrofa din Sicilia — Boala Impăratului Francisc Iosif și Italia.

(Dela coresp. nostru.)

Și iarăși un cataclism își împrăstie jalea asupra întregii Italii... Cutremurul din Sicilia, a șters de pe harta Italiei mai multe sate, a dărâmat altele până în temelie, și mai ales, ceea ce este mai trist, a stins o mulțime de vieți ome-nești. Din Florida și răzătoarea parte a Siciliei care este provincia Catania, cutremurul a făcut un cimitir și un vast câmp acoperit cu ruinele satelor cari înveseleau priveliștea minunatei regiuni bogate.

Vulcanul Etna, a vrut să fie și el la fel cu Vezuviul, care acum câți-va ani a ruinat regiunile din jurul său, și Etna, de data aceasta, a fost teribil. Cutremurul a fost așa de violent, încât casele s'au năruit într'o clipă; o a doua sgduitură a urmat după puțin celei dintâi, completând opera de distrugere.

Pagubele sunt enorme, nenorocirea este imensă, iar jalea ce s'a abătut în urma acestui dezastru, asupra întregii Italii, este enormă. Sunt morți cu sutele, dar cifra exactă nu se cunoaște până în prezent. Sate întregi au fost rase de pe suprafața pământului, și corpurile sdrobite ale locuitorilor zac sub dărâmături. Atât de groaznică a fost cutremurarea pământului, încât un tren a fost aruncat de pe șine.

Primile știri, venite din localitate sunt confuze. Se povestesc unele scene sfâșietoare. Alte știri sunt mai atenuate, și se spune că proporțiile catastrofei nu sunt așa de mari. Însă nimeni nu crede că dezastrul a fost mic și toată populația Italiei deplânge nenorocirea ce se abate grea și dureroasă asupra țării. Căci pierderile sunt colosale, atât economiceste cât și persoanele cari și-au găsit moartea acolo, și cari erau elemente de progres ale Italiei.

Etna, s'a arătat mai rău ca niciodată; și nu numai cutremurul de pământ a fost rezultatul răutății sale, dar și un nou crater s'a mai deschis, prin care lava aprinsă curge din abondentă, arzând tot ce întâlnește în cale. Copacii verzi, casele cari au rămas, ruinele cari mai stau în picioare, se aprind în contactul cu lava, ca un mănunchi de paie uscate.

Populația este disperată. Bolnavii din spitale au fugit urlând de groază, deținuții s'au revoltat în penitenciare, lumea aleargă nebună pe stradele încărcate de ruine. Este o jale imensă.

S'au și Roma; cât să vie în aceasta.

În Itali este urmări zilnic bulet spun că bo ră caracte

Totuși, zilnic sunt Impăratul

Preocup este ușor se gândesc alianță ca actual, pri de azi.

Publicu pitând de Trento, ca nimărui n mesc în g vinciile no pier, „po

De ace bit interes speranțe r gate de fa

Pentru

Primiri

În Inter la Italia aceste r

În Am Pretut

Sute c

eru, colln brică la a

Deoar

cât de pa ții munci chiriile, s

Pe st

dal un ba

Zilnic fără de lu ungar să

Ti-se ternic, ca crimi în c

Casa

nea oraș Ce va Este

prea puț tenii săi,

Acel o

trebuie s se aila p ropa, tre

Aceas mericel.

Dar c un cent?

Cauz: Ajung publican

și al ban țară, pe mai tare

Flind se disgus alegere, Astie

S'au și deschis subscripții publice aici la Roma; cât și în principalele orașe ale Italiei, ca să vie în ajutorul celor loviți de nenorocirea aceasta.

În Italia, boala Impăratului Francisc Iosif, este urmărită cu cel mai viu interes. Se publică zilnic buletine medicale și știri oficiale, și toate spun că boala Impăratului este staționară și fără caracter grav.

Totuși, lungimea acestei boale și știrile cari zilnic sunt la fel, fac ca în Italia să se creadă că Impăratul este mai serios bolnav.

Preocuparea italiană, asupra acestor fapte, este ușor de înțeles. Mai întâi, lumea politică, se gândește la alianța ce leagă Italia cu Austria, alianță care, poate și-ar schimba caracterul actual, prin venirea la tron a Moștenitorului de azi.

Publicul mare, urmărește fazele boalei, palpând de emoție, gândindu-se la Triest și la Trento, cari sunt localități locuite de Italieni, și nimărui nu-i este strein faptul că Italienii numesc în gura mare aceste două localități „provinciile noastre iredente”, iar politica de apropiere, „politica iredentă”.

De aceea, în Italia se urmărește cu deosebit interes mersul boalei Impăratului, și mari speranțe naționale și mai ales iredente sunt legate de fazele acestei boale.

I. T. Allan.

Pentru cel ce vreau să vină la America.

Primim următoarea scrisoare:

În interesul și binele celor ce vreau să vină la America, binevoii vă rog a da publicității aceste rânduri:

În America de prezent este o criză mare. Pretutindeni lucrările stagnează.

Sute de mii de muncitori stau fără de lucru, colindând dintr'un oraș în altul, dela o fabrică la alta.

Deoarece de nicăiri nu vine nici o știre, fie cât de palidă despre deschiderea lucrărilor bițiilor muncitori, neavând cu ce plăti mâncarea și chirile, sunt goniiți din toate casele.

Pe strade, la tot pasul, se roagă unul să-i dal un ban să mănânce.

Zilnic sunt solicitat de bieții noștri Români fără de lucru, să mijlocesc la consulatul austro-ungar să-i trimită acasă, căci pier de foame.

Ti-se sfășie inima de durere, văzând om puternic, ca un munte, plin de viață, spuind cu lacrimi în ochi, că de trei zile n'a mâncat.

Casa și adăpostul îl sunt o groapă la marginea orașului.

Ce va fi însă la Iarnă?

Este regretabil, că consulatul austro-ungar, prea puțin, sau de loc nu se îngrijește de cetățenii săi, ajunși în mizerie.

Acel ce vrea să meargă acasă prin consulat, trebuie să-și plătească drumul dela locul unde se află până la apă și după ce se debarcă în Europa, trenul până acasă.

Aceasta ar fi cam jumătate din drumul Americel.

Dar omul de unde să plătească, căci nu are un cent?

Cauza crizei este foarte ușor de aflat.

Ajungând partidul democrat la putere, republicanii, stăpânii cel mai mari ai fabricelor și ai banilor, închid fabricile, aducând criza în țară, pe care din nenorocire muncitorii o simt mai tare.

Fiind criză în țară, este explicabil că, lumea se disgustă de partidul democrat, și la vlttoarea alegere, căderea lor este sigură.

Astfel se explică germeul crizei.

Drept acela, este foarte posibil, ca criza actuală, să fină tot timpul de domnie al partidului democrat.

Deci, — acel ce nu vrea să se expună cu voia lui, a ajunge peritor de foame, sau cel puțin cerșitor la ușa altuia, să nu mai plece la America deocamdată.

On, domni preoți și învățători, ar fi bine să aducă aceasta la cunoștința poporului chiar în biserică, pentru a preveni zilele amare celor ce vreau să plece la America.

Indiana-Habor Ind., la 28 Aprilie 1914.

Simeon Mihaltian,
preot ort.

NB. Celelalte ziare sunt rugate în interesul poporului să reproducă aceste rânduri.

Cursurile „Asociațiunii” la Sibiu.

(Ad. A. Tzigara-Samureaș și Simeon Mehedinti.)

Cei doi conferențieri din urmă, cari au trecut frontiera, au dat cursurilor inaugurate în orașul nostru, caracterul academic, pe care trebuia, să-l aibă aceste cursuri dela început. Profesorul și directorul „Muzeului de artă națională” și-a stabilit reputația prin lucrările și studiile sale asupra artei neamului nostru. Era de sine înțeles că prelegerea d-sale, însoțită de proiecțiuni de schiopticon, avea menirea — și într-o câtva și-a ajuns-o, — de a introduce publicul nostru în dezvoltarea artei românești. Subiectul, ce i s'a fixat spre tratare, dlui Samureaș era însă prea vast pentru timpul scurt ce-i stetea la dispoziție. A ținut, să amintească lucrul acesta chiar și dânsul pentru a ne lămurii oarecum caracterul fragmentar al conferințelor sale.

D. Tzigara-Samureaș este de părerea că un istoric al artei dispune de dovezi mult mai puternice pentru a înfățișa iconia unei vremi, decât istoricul evenimentelor. Pe când istoricul lucrează cu elemente de a doua mână: documente, inscripții, cari nu reogindesc totdeauna evenimentele importante din viața unui neam, ci adeseori sunt numai întâmplătoare, istoricul artei are în fața sa produsele superioare, le vede, le pipăie, se apropie cu sufletul mai tare de oamenii trecutului, deci judecata lui e mai documentată.

Evoluția e o dezvoltare a ceva ce există. La noi din vremi bătrâne a existat artă și nizuințe artistice. Putem deci hotărî vorba de o evoluție a artei românești. Această evoluție înainta când cu pași mai grabnici, când mai încet, ba au fost vremi, de totală stagnare. Astfel tocmai anii renașterii vieții noastre naționale, când deci toate ramurile de viață iau avânt puternic, sunt cei mai nenorociți pentru viața artistică. Arhitectura română abia se statornicește pe la 1800, și iată, că atunci în loc de sprijin începe, să fie prigonită și înlăturată. Se aduc meșteri străini, cari scriă în mare parte arta noastră îmbrăcând-o în forme internaționale, și mai ales gotice.

Aveam o pictură proprie. Ei bine, curentul acesta îi rupe firul dezvoltării. Se ivesc școli noi, cari nu mai vor să știe de ce-a fost până atunci. Tatărăscu d. p. aderent al școlii italiene, dă forme italiene sfintilor de prin bisericile noastre. La Vârșet altul mai intransigent îi îmbracă de-a dreptul românește. Chiar și Smighelschi greșeste împotriva tradiției. El introduce decorativa românească. Nu-și dă seamă că motivele noastre populare sunt armonice numai în mărimea naturală a țesăturilor; mărirea lor ajunge disarmonică, ba câte odată chiar jiguitoare. El modernizează figurile, introduce perspectiva; uită, că pictura bisericească are să fie „biblia pauperum”, redarea pe înțelesul tuturor a scenelor din evanghelie, deci trebuie să fie cât se poate de simplă.

Vremea nouă a adus o regenerare a sufletului nostru și astfel și o regenerare a artei. Arhitectura se întoarce iarăși la vechea tradiție, vede că forma ei de pe vremuri e cea mai corespunzătoare climatei și vieții noastre, și prin străduința lui Mincu se stabilește și se lățește stilul arhitectonic specific românesc.

Pictura la noi era restrânsă la biserică și mănăstiri. Nu era un centru unde să fie cultivată unitar și de unde să primească îndrumări. În sfârșit se ivesc T. Aman, care cearcă, să ridice o școală de belearte, și prin tablourile sale ne apropie de viața artistică a apusului. El însă nu-i talent destul de original. Stă mai ales sub influința lui Picot și Salvatore Rosa. E bun portretist, însă e slab în compozițiile mai mari. Ii lipsește simțul unității, figurile sunt studiate fiecare aparte. El e totodată și întâiul nostru gravor de seamă.

Original, puternic, neaș român, și dotat cu un deosebit simț de compozițiune e Grigorescu. El însă n'a putut fi influențat de nici un pictor, n'a umblat decât la măiestra școală a naturii. Aceasta a făcut dintr'insul cel mai mare pictor român și cel mai genial zugrav al vieții și pământului românesc. El e stălpul îndrumător al picturii noastre, ai cărei reprezentanți Mirea, C. Petrescu, Vermont, Verona, St. Popescu, O. Steriade, Luchian, Loghi ș. a. împreună cu sculptorii noștri tineri, deschid artei cărări tot mai largi și propovăduiesc tot mai cu stăruință și isbândă cultul frumosului în țările românești.

Conferința interesantă, — care nu era extrasul sarbăd al unei cărți minunate: cazul dlui O. C. Tăslăuanu cu „Grigorescu”, — ei expunerile clare ale unui om de specialitate, însoțită de proiecțiunile necesare pentru ilustrarea lor, a pricinuit cea mai vie plăcere în publicul sibian și de sigur a trezit dorul de a cunoaște și mai deaproape arta neamului nostru. Impresia se vede din aplausele, cari nu mai voiau să înceteze.

După conferință în oinștea dlui Tzigara-Samureaș a fost o mică întrunire. D. Dr. V. Bologa, directorul școlii de fete a „Asociațiunii”, în frumoase cuvinte calde a tălmăcit distinsului conferențiar sentimentul de profundă mulțumită a publicului. La ceace d. Samureaș a răspuns, făgăduind că are să mai vină.

Dumnezeu să ni-l aducă și să ne aducă și pe alții!

Seria conferințelor inaugurate anul acesta în sala festivă a muzeului „Asociațiunii”, a fost încheiată în cea dintâi Duminică după sărbătorile sf. Paști, în fața unui public numeros, de profesorul universitar S. Mehedinti, care a vorbit despre „Cultura românească în jumătatea a doua a veacului al 19-lea”. Profesorul Mehedinti e un excelent causeur, un conferențiar de-o fineță neobiceiuită, și de-o eleganță limpede, colorată și fermecătoare. Cu cât vorbește mai mult, cu atâta cercul magic, ce te leagă de el, se strămtoarează, și te apropie pe nesimțite, răpit de puterea plină de vervă a cuvântului, de sufletul său vibrant, de care n'ai vroi să te mai despartă niciodată. Câtă competență, unită cu cele mai limpezi observații, se deslușia din frazele sale largi, tăiate cu gesturi elegante, aproape sculpturale!...

Dl S. Mehedinti a insistat cu multă căldură în partea primă a conferinței d-sale, asupra definiției noțiunii de popor. Poporul, a spus d-sa, e „o formație biografică”: totalitatea indivizilor legați prin caractere de rasă, prin limbă, tradiții, și o sumă de însușiri sufletești, cari deosebesc acea masă omenească de altele dimprejur. Fiecare popor, e o formă necesară a evoluției, și, deci, are în ierarhia vieții colective a omenirii, locul și menirea sa aparte. D-sa amintește apoi caracterul latin al poporului nostru, și combată opinia acelor, cari cred, că dimpreună cu cei din urmă legionari romani retrași peste Dunăre, s'a stins pentru totdeauna urmele poporului suveran din Dacia traiană. Nici o furtună n'a fost în stare să ne miște din locul cucerit odată cu forța armelor. Retrași acolo, în discerile munților, am rămas întocmai ca și mușchiul și iuniperul, ce se prinde strâns de stâncă. Adevăratul păstor al romanității noastre a fost țărânul român. Alături de sânge, — întâiul criteriu al unității etnografice, — tot țărâniea a păstrat și limba. Nu pătura intelectuală își poate asuma atribuția de pătură aristocratică. Ca și la alte popoare, pătura intelectuală a poporului românesc, în trecut, și-a pierdut „caracterul autohton”; „cei de sus” au primit încuscirea cu veneticii, și-au pierdut limba. Țărâniea, a păstrat prin unitatea limbii, unitatea de viață sufletească a neamului. Deci țărânul e aristocrația, singura aristocrație de rasă și suflet, a poporului românesc. Ță-



Berson

e cel mai bun
călcău de gumă.

rânimea noastră a dat probe, în clipe mari, de-o uriașă forță vitală. Acelaș uragan, ce-a mănânat odinioară cu impetuositate ostile lui Mircea și ale lui Mihai spre Dunăre, și-a trimis drapelul în ploaia gloanțelor și la 1877 și la 1913. În ajunul războiului din 1913, domnea în mijlocul frunțurilor vieții politice din România o apăsătoare îngrijorare față de reușita expediției din Balcani. Bărbați cu cădere, se îndoiu în prestigiul și autoritatea morală, a statului român. Toate nedumeririle au fost spulberate însă, în urma vitejiei, „poporului de jos”, care dovedise o pricepere extraordinară a nevoilor statului român...”

Conferința dlui prof. S. Mehedinți, autorul celor două lucrări de valoare „Poporul” și „Cătră noua generație” a fost ascultat cu sfinte până la sfârșit, și-a fost acoperit cu aplauze bogate.

După conferință, s'a improvisat un mic banchet, în onoarea sărbătoritului conferențiar, la care a luat cuvântul dl asesor consistorial Nicolae Ivan, tâlmăcind cu încredință sentimentele de mulțumire, ce le datorăm dlui Mehedinți, pentru înalta plăcere estetică ce ne-a produs-o cu frumosul și armoniosul său graiu românesc. Dl Mehedinți, mulțumeste antivorbitorului său, pentru cuvintele bineșimțite, cu care l-a întâmpinat. În fine, dl protopop al Brașovului Dr. Vasile Saftu, a ținut să și distreze publicul, spunând, că deși n'a lubit niciodată în viața sa geografică, totuși, s'a extaziat deasfădată, la mirunata lecție de „geografie” a prof. S. Mehedinți!...

Saftu.

Știrile zilei.

Manifestațiunile de simpatie în Scupcina sârbească pentru România.

Belgrad. — În Scupcină tânăru radical Dreskovic, și naționalistul Ribarac au interpellat pe d. Pasici cu privire la nemulțumirea ofițerilor.

Proiectul convențiunii sârbo-române cu privire la construcția podului de cale ferată pe Dunăre, a fost adoptat în unanimitate în ultima cetire. Președintele adunării, d. Nicolici a exprimat marea satisfacțiune a adunării, că un proiect de atâta importanță pentru dezvoltarea relațiilor celor mai intime între România și Serbia să fi fost adoptat în unanimitate de Skupștină. S'a strigat atunci de deputați de repetite ori: **Trăiască România!**

Congresul camerelor de comerț din România.

București. — Congresul camerelor de comerț din România, care urma să se țină la Craiova la 21 și 22 Mai v. a fost amânat din cauza alegerilor pentru constituanta la 8 și 9 Iunie v.

Sedința subcomisiei ungare pentru marină.

Budapesta. — Subcomisia de marină ungară a votat în sedința de azi bugetul comandamentului marinei de război. Raportorul Victor Molnár, a prezentat subcomisiei 3 rapoarte, cerând afară de adoptarea bugetului încă votarea sumei de 101 milioane ca credit extraordinar. După Molnár, amiralul Hauss a accentuat necesitatea întregirii diviziilor de marină dela 3 la 4 unități.

Ministrul de comerț Harkányi dă lamuriri la întrebarea ce i s'a adresat privitor la împărțirea creditului de 426 milioane. Ministrul declară că între el și comandamentul marinei precum și ministrul de comerț austriac s'a încheiat o înțelegere până acum privitor la 380 milioane, asigurându-se participarea industriașilor din Ungaria la lucrările pentru marină. Privitor la suma restantă

va avea loc o înțelegere mai târziu. În discuție iau parte delegații Francisc Chorin și printul Windischgraetz și Okolicsányi, cari pretind ca comandamentul marinei să facă comande și la industriașii din Ungaria și să întrebuințeze și produsele industriei maghiare pentru acoperirea necesităților marinei de război, conform cvotei. Comandantul marinei, amiralul Hauss promite că va împlini aceste pretensiuni. Subcomisia votează atât bugetul cât și creditele extraordinare și ia la cunoștință după scurte discuții răspunsurile și lamuririle date de amiralul Hauss și ministrul de comerț Harkányi. Sedința s'a terminat la 8 fără un sfert.

Excesele bandelor de antarci.

Roma. — Bandele Epiroților au jefuit și ars cătunul Pavlavline, compus din 30 case, Vergo compus din 100 case, Copace din 70 case și târgul Giulați din Caza Delvince. Frunțaișii albanezi au fost prinși și aduși la Corfu pe bordul a două canoniere grecești.

Contele Czernin la Sulina.

Sulina. — Luni după amiază a sosit în localitate pe bordul vaporului „Marail” cont. Czernin, ministrul Austro-Ungariei la București cu familia și însoțit de Feller consul general din Galați.

Ce scop are misiunea otomană la Livadia?

Petersburg. — Ziarul „Rijeci” află din Constantinopol, că scopul misiunii otomane care pleacă la Livadia, este să împiedece intervenția României în chestia insulelor. Talaat-bey urmărește scopul ca chestiunea insulelor Chios și Mitilene să fie supusă direct comisiei turco-grecești.

Petersburg. — Ambasada extraordinară a incintei presidată de Talaat-bey, ministrul de interne și de fostul ministru de război Izzet pașa, a sosit la Livadia și a fost salutată la debarcader de reprezentanții puterilor publice și municipalității.

Partidele sârbești din Bosnia împotriva coaliției croato-sârbe.

Zagreb. — Partidele unite sârbești din Croația și Bosnia convocate la o conferință de către președintele Jaksici Milutin, au luat hotărârea ca coaliția croato-sârbă devenind ea un partid guvernamental să părăsească uniunea. Față cu această hotărâre coaliția croato-sârbă a dat o declarație, în care neagă că ar fi devenit un partid guvernamental. Pactul ce există între ea și guvernul croat privește numai împlinirea celor mai importante necesități ale poporațiunii din Croația.

Vizita baronului Hötendorf în Karlsbad.

Karlsbad. — Șeful statului major al armatei austro-ungare, baronul Conrad de Hötendorf a sosit aici azi înainte de amiază și l'a vizitat pe șeful statului major al armatei germane, Moltke, cu care a conferat timp de mai multe ore. Seara baronul Hötendorf a plecat cu trenul îndărăpt la Viena.

Hazay în Viena.

Budapesta. — Ministrul de honvezi Hazay a plecat azi seara la Viena, unde vor avea loc constătuiri între el și ministrul de război Krobatin.

Ministrul Bilinsky și-a amânat călătoria în Bosnia.

Viena. — Ministrul comun de finanțe Bilinsky și-a amânat călătoria sa în Bosnia planuită pe sfârșitul acestei luni până în Septembrie, din cauza că s'aborul bosniac nu-și va putea termina lucrările până la termenul prevăzut.

Revărsarea Murășului la Deva.

Deva. — În urma ploilor ce țin de mai multe zile Murășul s'a revărsat. Casele din suburbii sunt în apă. Azi ploaia a încetat, și astfel se speră că apa se va retrage în curând.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 13 Maiu 1914.

Mersul vremii. *Insitutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, în multe locuri ploii.*

Prognostic telegrafic: vreme rece. Temperatura la amiază a fost: 10.2 C.

Prigoniri fără sfârșit. De o vreme încoace procurorii unguri iarăș sunt în plină „activitate”. Ochii lor de vultur străbat cu vederea până în creeri munților și astfel, natural, nu le scapă din ghiară nici un „agitator valah”. Ca dovadă despre „neprețuita” lor „activitate” întru „salvarea” statului unitar, național maghiar”, iată următoarele două cazuri mai recente:

Notarul Kosovszky Gyula din Dușești (comit. Bihor) a denunțat tribunalului din Oradea-mare pe țaranul Vasile Gliša pe motiv că acesta venind la primăria comunală să-și plătească darea și părăndu-i-se prea mare darea ar fi zis despre regele țării, că: „Să-l bată Dumnezeu pe atare rege care râvnește la banul meu!”

Ieri tribunalul din Oradea-mare l'a condamnat la 50 cor amendă, sau în caz de neplătire cinci zile temniță și pierderea drepturilor cetățenești pe un an de zile.

Țaranul Gliša a înaintat apel contra sentinței.

Alt caz. În 30 Ianuarie n. 1913, țaranul Ion Moraiu din Șicula a fost chemat, împreună cu alți vre-o 15—20 consăteni din Borșineu pentru o transgresiune oarecare. Pretorele l-a condamnat la câte 2 coroane amendă.

Părăsind curtea preturei țaranul Ion Morariu, supărat din cauza amenzii ce i-a croit-o pretorele, ar fi zis:

— *Pentru sârmanii Români nu există dreptate în Ungaria. Ar fi vremea să vină odată craiul Carol să facă dreptate sârmanilor Români!*

În urma denunțului făcut de pretorele dela Borșineu procurorul din Arad a pus sub acuză pe numitul țaran pe motiv de agitație împotriva Ungurilor.

Apărătorul lui I. Morariu ar fi d. avocat Dr. Ioan Suciu.

Tot atâtea semne de o sinceră pace între Unguri și Români.

Pahod na Seghedin. Temnița mucegăită a Seghedinului începe a se umplea din nou, căci în vremea din urmă se depopulase într'un mod îngrijitor pentru guvernării noastre. Abia mai rămăseseră câțiva criminali politici: unul duelgil, alții pedepsii pentru lesa majestate. Acum invadează iarăș „agitatorii”. (Vorbă să fie, erau ei și în vremea din urmă, numai cât condamnați la temnița ordinară).

...Confratele nostru slovac din Budapesta, „Slovenski Dennik” publică în numărul său de astăzi, în loc de primarticol, sentința în limba maghiară a tribunalului din Budapesta, care **condamnă pe preotul Ivan Lilge la un an temniță de stat și 1000 (una mie) coroane amendă**, pentru un articol în care se spune că societatea de maghiarizare cu forța „DEMKE” (soră bună cu EMKE și FEMKE) nu e societate culturală și prin urmare Slovacii să nu facă dragoste cu ea. Norocul părintelui slovac că budapestanii mai civilizați și-au permis cel puțin luxul să-l condamne la temniță de stat.



Cheag pentru închegarea laptelui

cu marca „ROMÂNCA” cel mai bun: făcut din rânză de miel și vițel.

La cerere trimit prețurent și îndrumare pentru folosirea cheagului. :: Se capătă la:

Pálfi Márton Karánsebes.

Joi, 14 Mai 1914.

Făcându-se apelatie, curia a întărit sentința care prin urmare s'a ridicat la valoare de drept se execută. Doar atâta i s'a mai conces „a-șchite amenda de 1000 cor., mai poate sta în penitență 50 de zile în plus, ca să mediteze în tăgă voie asupra statului unitar-național marșar și... utopic.

Familia regală română pe Dunăre. Ni se comu- că din București: Luni înainte de amiazi la o- ele 11 a sosit în Oltenița trenul regal, în care se au suveranii și întreaga familie princiară.

Trenul nu s'a oprit în gară, ci în port. Monitorul „Lahovari” exhortat de mai multe edete a salutat sosirea trenului regal.

Suveranii descinzând din vagon au fost întim- pinați de d-nii general Georgescu, comandantul cor- pului V de armată; primar Ioan Ionescu, care a o- ferit M. S. regelui conform tradiției, pâne și sare. A urât bună venire familiei regale și princiară din partea meseriașilor d. Ștefan Niculescu, și preotul Marinescu, un venerabil bătrân, care a impresionat mult asistența prin vorbele lui simple.

Suveranii s'au imbarcat apoi pe yahtul „Ștefan cel Mare”, și s'au scoborit la Turtucaia, unde au fost întâmpinați de autoritățile civile și militare în frunte cu d. colonel Rujinski, comandantul regi- mentului 36.

Suveranii au vizitat școalele și bisericile ora- șului. Au făcut apoi o plimbare cu automobilul prin oraș.

MM. LL. și principii s'au imbarcat apoi pe yah- tul „Ștefan cel Mare” plecând spre Turtucaia.

La Turtucaia.

Le debarcader auguștii oaspeți au fost primiți de autoritățile civile și militare.

Populația era pe chei.

După ce Maj. Sa regele a trecut trupele în re- vistă, d. I. Ionescu, președintele comisiei interir- mare a ținut o alocuțiune, urând bun sosit MM. LL. și AA. LL. RR.

Auguștii oaspeți, în automobile au vizitat bise- rica Sf. Nicolae, unde serviciul divin a fost oficiat de P. S. Sa episcopul Nifon al Dunărei de Jos, dea- lul Seremet, unde se vor construi cazarmile, școala primară Nr. 1, unde corul elevilor a intonat imnul regal și marșul „La arme”.

Apoi auguștii oaspeți s'au imbarcat pe yaht, pornind spre Silistra, în uralele populațiunei.

La Silistra.

La orele 5 p. m. yahtul regal „Ștefan cel Mare” a sosit în acest port. Silistra era frumos pavoa- zată. Populațiunea era la debarcader.

După ce d. prefect Cămarășescu a prezentat pe notabilitatea orașului, MM. LL. și AA. LL. RR. in- soșiți de d-nii miniștri Mortun și Dr. Anghelescu au vizitat Silistra, fiind aclamați de mulțimea popu- lației, căreia suveranii le răspundeau cu batista în semn de dragoste.

În dreptul „Teatrului Orient”, s'au aruncat M. S. reginei opt porumbel albi legați cu panglice tricolore, pe cari Maj. Sa i-a luat și după ce i-a des- merdat i-a dat dlui Davila, fostul director al tea- trului. La intrarea în biserică au fost întâmpinați de copilele Eugenia Sternatis și Mănăilă, cari au dat buchete de flori suveranei, urând să fie bine- venită pe noul pământ al țării. Suverana le-a să- rutat. Toți copiii școalelor primare au cântat „Tră- iască regele” foarte frumos, reținând pe suverani câteva minute și stărnind admirația Lor.

În biserică M. S. Regele a luat loc pe scaunul tronului. Serviciul divin a fost oficiat de episcopul Nifon înconjurat de tot clerul.

La palatul administrativ, după ce au vizitat și tribunalul unde au fost întâmpinați de președintele Radulescu, suveranii au primit pe membrii comi- siei interimare a orașului Silistra, cum și ai orașu- lui Bazargic, prezența de prefectul Gheorghescu. Suveranii au vizitat apoi moschea Baeracli, unde au fost primiți de fruntașii populațiunei musulmane și mulțiu, care a ținut o cuvântare, arătând că se va

inscrie cu litere de aur în cartea vieții lor sociale această zi memorabilă.

Apoi, în zece automobile, urmați de toată suita și oficialitatea orașului, au vizitat forturile Medji- di-Tabia și cazarmile noui și cele vechi. Pretutin- deni au fost aclamați de populațiunea orașului.

La orele 8 seara suveranii s'au întors pe basti- ment, unde la opt și jumătate a avut loc o masă intimă, la care au fost invitați și mai mulți frun- tași ai orașului.

Intreg portul și toate vapoarele sunt iluminate cu lumini electrice.

Seara a avut loc retragere cu torțe.

Cursurile de vară la Vălenii-de-Munte, vor începe anul acesta la Iulie v. Inscriverile de par- ticipare se fac deja de pe acum la redacția „Nea- mului Românesc” în București, de unde se pot cere și eventualele informații. Se vor tracta la aceste cursuri despre progresele făcute în ultimul an din toate domeniile științei. Programul detaliat îl vom publica la timp.

Studentul Mândăchescu condamnat la 5 lei amendă. Tribunalul secția III-a din București a judecat procesul intentat studentului Mândă- chescu și lui A. Abramoff pentru că au cedat pa- șaportul lor lui Cătărașu și Chirilov.

Ei au fost apărați de d-nii avocați Em. Anto- nescu, Radu Rosetti și Tudor Popescu.

D. Radu Rosetti a cerut tribunalului să pronunțe o hotărâre prin care să achite pe cei doi invinuți, întâi, fiindcă s'a dovedit că aceștia nu au fost complici la săvârșirea atentatului de- la Dobrișin și al doilea, fiindcă ei au stat destul de mult arestați pentru greșeala făptuită.

În afară de aceasta, spune d. Radu Rosetti, tribunalul nostru nu trebuie să se gândească la impresia pe care hotărârea de achitare o va face-o în Ungaria. Judecătorii unguri — termi- nă d. Rosetti — nu s'au gândit un singur mo- ment la impresia ce avea să o facă sentința pe care ei nu s'au sfiit să o dea în procesul dela Sătmar.

D. Emil Antonescu a pledat și dsa pentru a- chitarea lui Mândăchescu și a lui Abramoff.

Tribunalul considerând fapta lor ca o im- prudentă, i-a condamnat la câte 5 lei amendă și i-a eliberat.

† **Gavrila Pop**, paroh rom. gr. cat. în Feleac după un morb greu a decedat în vârstă de 80 ani. Inmormântarea se va face Joi, în 14 Maiu în cimiterul de lângă biserica din Feleac. Odihnească în pace!

Programul prelegerilor populare aranjate de despărțământul Iliia al Asociațiunii în decursul anului 1914. 1. *Iliia (Marosillye)* în 16 August n. 2. *Breteia (Marosbrettye)* în 24 Maiu n. 3. *Târ- năvița (Tirnavicza)* în 31 Maiu n. 4. *Sirbi (Szirb)* în 14 Iunie n. 5. *Gothatea (Gothátya)* în 21 Iu- nie n. 6. *Visca (Viszka)* în 28 Iunie n. 7. *Almaș- Seliște (Almásszelistye)* în 5 Iulie n. 8. *Zám (Zám)* în 12 Iulie. 9. *Burjuc (Burszuk)* în 19 Iu- lie n. 10. *Mikânești (Mikanesd)* în 2 August n. Afară de disertațiunii, în unele comune se vor mai executa și vre-o câteva cântări de un cvart, t compus din 4 tineri din Iliia, precum și declama- tiunii. Afară de prelegătorii designați, este pri- mit cu drag și cnocursul altor intelectuali, cari se interesează de progresarea despărțământu- lui.

Prelegerile sunt de a se înștiința cu cel pu- tin 10 zile înainte.

Domnii prelegători sunt rugați a-și întocmi temele așa, ca acelea să fie scurte și cuprinză- toare, căci experiența ne-a arătat, că diserta- șiunile lungi, la poporul nostru de rând își pierd efectul și îl obosește și copleșește.

Domnii conducători și prelegători sunt ru- gați să însinue cel puțin cu 2 săptămâni înainte dacă sunt împiedecați a lua parte în comunele designate, comunicând și aceea, că în care altă

comună doresc a satisface însărcinării primite, ca să se poată lua încă la timp dispozițiile de substituire.

Cu ocaziunea prelegerilor, în fiecare comună se va înființa și câte o bibliotecă populară.

Fiecare paroh al comunei interesate, este rugat a se îngriji de o persoană de încredere, cui să i se predeie cărțile și căruia să se în- credințe conducerea bibliotecii, iar domnii conducători al prelegerilor sunt rugați a prelu- cărțile dela biroul despărțământului, ducându-le cu dâșii în comunele unde sunt designați de conducători.

Domnii preoți, învățători și alți fruntași ai comunelor unde se vor ținea prelegerile popo- rale, precum și cei din comunele învecinate, sunt rugați a publica în cerc cât mai larg terminul prelegerilor și a se îngriji, ca poporul să ia parte în număr mare la aceste prelegeri.

Domnii conducători sunt rugați ca să înain- teze biroulul despărțământului un scurt raport despre prelegerile conduse de dlor. Comuni- când: 1. Numele prelegătorilor. 2. Obiectul pre- legerii. 3. Numărul aproximativ al ascultători- lor. 4. Persoana căreia s'a încredințat bibli- teca populară... — *Iliia*, la 1 Maiu 1914.

Dr. Ștefan Chirilovicu,
directorul desp.

Chestia podului de peste Dunăre. Intervie- wat de un redactor al ziarului „Universul” S. Radeff, ministrul Bulgariei la București, a de- clarat următoarele relativ la chestia podului de peste Dunăre:

În această privință, — pot să vă declar lu- cruri precise și interesante.

Anumite ziare din străinătate, ocupându-se de tratativele urmate între Sofia și București, prin delegați, în vederea construirii podului de peste Dunăre, au legat această chestiune de a- ceea a împrumutului negociat de Bulgaria.

Aceste ziare au afirmat că România s'ar fi arătat gata să sprijine acest împrumut, cu con- diție ca guvernul bulgar să accepte punctul de vedere al României, în chestiunea podului de peste Dunăre.

Vă declar formal că guvernul român nici- odată n'a voit să facă presiuni (peser) asupra vointei noastre, în această privință.

Negociațiunile pe cari le-am avut în Ches- tiunea podului n'au fost înrăurite, nici de o parte nici de cealaltă, de nici o considerațiune străină naturei problemei care ne preocupa.”

Moșile casei Sf. Spiridon. Citim în „Uni- versul”: „De câțva timp se fac tratative între casa Sf. Spiridon și un mare milionar rus din Basarabia, care a făcut propunerii de cumpă- rarea moșilor casei Sf. Spiridon, situate în Ba- sarabia. Cumpărătorul oferă 10 milioane pen- tru acele moșii”.

Congresul de geografie dela Ploesti. Din Ploiești se anunță, că congresul de geografie se va ține în zilele de 5, 6 și 7 Mai v. cu urmă- torul program:

Comunicați asupra orașului Ploiești și pre- zentarea altor lucrări originale de d-nii G. Za- gorit, A. Florinescu, Nicolaescu-Bughianu și alții.

Programa geografiei de clasele primare în legătură cu cea din gimnaziu de profesor G. Gorciu.

Desemnul în predarea geografiei, d-na M. Atanasiu.

Lecții practice, d. profesor G. Arghirescu și d-na prof. Sm. Serescu.

Excursia și alegerea locului pentru congre- sul anului viitor.

Domnii profesori, cari doresc să ia parte, să-și trimită grabnic adresa exactă la Univer- sitate (Seminarul Geografic, sala XIV) spre a li se trimită biletul de drum și a se putea lua măsuri pentru excursie.

Dr. BALÁZS EMIL
Institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operază și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză.
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de besică prin electricitate. Consultațiuni pentru ope-
rare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927—60)

Tot deodată se aduce la cunoștință că la 3 și 4 Mai v. se țin în București ședințele soc. Geografice.

Congres internațional de presă la Copenhaga. În curând va avea loc la Copenhaga un congres internațional de presă. Din București ni se anunță, că „Sindicatul ziarștilor” a delegat pe d. Emil Nicolau să-l reprezinte la acest congres.

Regele marinar. La 9 Mai 1909, a doua zi după moartea lui Eduard VII, „Times” publică un articol intitulat: „Our Sailor King (Regele nostru marinar).”

„Popularitatea regelui nostru, scria „Times” este că el a servit în marină, căci inima națiunii bate totdeauna pentru un marinar.” Regele George n'a fost un marinar de „salon”, el și-a făcut cariera, aproape în aceleași condițiuni ca i camarazii săi. El a făcut serviciul rând pe rând pe vasul-scoală „Britania”, apoi pe încrușișătorul „Bacchante” și în fine pe mica canonicieră „Truth”. Actualul rege al Angliei a urmat regulat cursurile școlii navale dela Greenwich. În 1892, cariera de marinar i-a fost sfârșită, prin moartea ducelui de Clarence.

Promoție. Tânărul Macedon Majorean originar din Nepeș a fost promovât de Dr. în științele juridice la universitatea din Cluj Sămbătă, în 9 l. curent.

Felicitări!

Suveranii Danemarcei la Londra. Se anunță din Londra: Duminecă seara s'a dat în onoarea perechei regale daneze un prânz de gală la Buckingham Palace, la care au luat parte familia regală, miniștrii, corpul diplomatic. Suveranii au schimbat toasturi cordiale. Regele Gheorghe a conferit regelui Christian ordinul Jaretiereii.

Din servitori — deputați. La alegerile recente din Franța s'au dat lupte vehemente, fiind căte patru candidați la un singur mandat. Astfel poate niciodată nu a fost mai împesărit parlamentul francez ca acum. Printre deputații noui sunt doi: Emile Faure și Auguste Bon, cari mai zilele trecute erau simpli servitori, unul la o prăvălie, celalalt la un birou. Acești doi deputați au fost furnizați de partidul socialist și cazul lor e fără precedent în anele franceze.

Moartea muzicantului Von Schuch. Din Dresda vine știrea, că directorul general al muzicii teatrului curții regale, Von Schuch a murit în vârstă de 76 ani.

Intrunire colegială. Primum următorul apel: Prietene! Implinindu-se în luna aceasta 15 ani de când am absolvat gimnaziul, ne luăm voie a Te invita la o colegială întrunire, ce va avea loc la Blaj în zilele: Duminecă în 31 Mai 4 p. m. și Luni în 1 Iunie st. n. a. c. Te rugăm să ne avizezi — cât mai curând despre intențiunea de participare sau neparticipare, spre deplina noastră orientare. Intrucât se vor anunța cel puțin 10 persoane (domni și doamne împreună) am putea aranja în zilele următoare și o excursiune în România, Sibiu, Turnul-Roșu, Călimănești, Râmnicul-Vâlcei etc. Și asupra acestei chestiuni să Te declari. — Blaj, la 6 Mai 1914. — Cu dragoste frățească: Aurel P. Bănuț dir. art. Ioan F. Negrutiu jun. inginer, Ioan Băgăianu profesor.

NB. Corespondența să se adreseze lui: Ioan Băgăianu, profesor, Blaj.

Intrunire colegială. Rog încă odată pe colegii noștri, cari am terminat liceul din Beius în anul 1904, să vină la întrunirea colegială din 1 Iunie n. a. c., conform hotărârei noastre de acum zece ani. Din incredințarea colegilor: *Coriolan Monția*, preot în Siclău.

Mulțumită. Primum din Șemniț: Subscriși ne ținem de datorința plăcută a ne exprima și pe calea aceasta cele mai profunde mulțumite dlui avocat Dr. Liviu Lința din Budapesta (IV, Veres Pálné u. 26), pentru serviciile prestate susținând acuza în numele nostru absolut gratuit, la tribunalul din Budapesta și Ipolyság apoi la județul din loc, în afacerea unui proces de presă, intentat din partea noastră președintelui studențimei dela școala superioară de montanică și silvicultură de aici, pentru clarificarea unor acuze ridicate contra noastră. — Șemniț la 12 Maiu 1914. Tinerimea română.

x Vieneza când pleacă în vlegiatură nu-și uită de naționalul Dirnose-costum; pe D-Voastră ale noastre Domnișoare cari vă pregătiți să mergeți pe vară la țară Vă rugăm cu toată căldura să nu uitați portul de Tulgheș sau de Pădureancă.

Atelierul de țesături și cusături românești din Oraștie are de vânzare:

porturi de Tulgheș a cor. 55.—

porturi de Pădureancă a cor. 75.—

(A 2117—3)

x **In atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann** pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Mi 1621)**

x **Pregătirea romului și a licherurilor în mod casnic!** 100—200 procente economie, 20 fileri, 1 dosă de extract de rum concentrat de lamaica, sau orice extracte de licheruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de licher foarte fin. La fiecare sticlă se acude și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fil. în mărci postale trimite franco o dosă de mostră din ori care extract de licher sau rum.

Magazin principal: **Parfumerie Antaloczy „Hygena” Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”. (A. 1415).**

AVIZ.

Aducem la cunoștința on. publică că mulțumitele publice numai pe lângă taxă se pot publica și costă de fiecare șir cules 20 fileri.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

Grâu pe Mai	13.74
Grâu pe Octomvrie	12.25
Secară pe Octomvrie	9.91
Ovăș pe Octomvrie	8.20
Porumb pe Mai	7.40
Porumb pe Iulie	7.53

POSTA REDACTIEI.

Petrescu, București. Trimiteți numai fotografiile. Vom îngriji noi de clișeele, de cari vom avea trebuință.

Sallust. Zici că-i dedicată dlui Tăslăuanu, deci treacă la nemurire:
„Cel ce se supără nu este Inteligent” — ai declarat.
Maestre, nu-ți aduci aminte
C'adesori te-al supărat?...

POSTA ADMINISTRATIEI.

Naia, Marghita. Deja provocarea a fost expediată când ne-a sosit abonamentul.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Dr. HOFFMANN JENŐ

instituit de phisikoterapias

BUDAPEST, Váci-körut 51.

TELEFON: 53-87.

Bli Röntgen, electricitate, de apă etc., masaj d'Arsonvalisatio, sistem suedez și vibrații. Vindecare de nervi, stomac și intestine, vindecare cu electricitate pentru slăbire, aesthetică. Boale femăești, dureri de cap, insomnie. (E 2068)

„TIMIȘIANA”

Institut de credit și economii, Timișoara.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de practicant la institutul de credit și economii „TIMIȘIANA” din Timișoara, se publică concurs cu termen până la 1 Iunie 1914.

Salar anual 1000 cor.

Reflectanții au de a cunoaște limba română, maghiară și germană și să dovedească, că au absolvat vre-o școală comercială.

Postul este a se ocupa imediat după alegere. (Ti 2115)

Directiunea.

ANUNȚ.

Un tânăr în etate de 20—24 ani, care știe corespunzător perfect în limba română și sârbă află imediat aplicare la o societate de navigație străină. Leafă începătoare 150 cor. Ofertele să se trimită sub deviza „Vltorul” la administrația Românilor. (Fo 2116)

ANUNȚ.

La „TIMIȘIANA” institut de credit și economii în Timișoara, se află de vânzare cu condițiuni foarte favorabile, o moșie de 100 jughere pământ arător. (Ti 2118)

Dr. Gheorghe Hotărănu

MEDIC-UNIV.

ordonează str. Batthyányi nr. 29.

Ho 2098

STABILIMENTUL DE HIDROTERAPIE

și cură fizică-dietetică al doctorului

LAZAR POPOVICI

WIENA, XIII (Hietzing) str. Eduard Klein nrul 33.

În imediata apropiere de parcul împăratesc Schönbrunn. Po 2101

Prospecte și deslușiri gratis.

Lucrări

de acoperire cu țigle și ardesie

cu garanță pe nu an, cu prețuri convenabile și în mod specializat execută

Rácz György

maestru de acoperit cu țigle și ardesie

Arad, str. Mikes Kelemen nr. 17.

La dorință merg la fața locului atât în provincie cât și în localitate. (Ra 1978)

Bătăturile, scortoșenia pielii, ar-
clorii de pe mâni și din
față încetează în decurs
de 1 zi dacă folosiți
„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroană 40 fil., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare
la farmacia TÖRÖK, Budaposta, Király-u. 12 și la pregăti-
tor: Dr. E. FLESCHE, farmacie la „COROANĂ” în Győr.

VINURI
vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprie-
tarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**,
căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe
lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911-1912

Vin alb	82	62
Rizling	86	64
Rosu de Minis	110	100
Carbenet	115	—

Vinuri noi din anul 1913

Vin alb	50.—
Rizling	52.—
Siller	54.—

Expediez la dorință în sticle și în canti-
tate mai mică vin.

Vinul să expedieză cu rambursă dela 50
litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.
Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 947

Petru Benea
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Mii de inși
binecuvântă mijlocul nutritor de întărire
„Kárpátia”

care în decurs de 3—4 zile încetează cea mai
crâncenă tușă.

„KÁRPÁTI” e un mijloc excelent contra boa-
lelor de astmă, răgușeală, constipație, precum
și la boale de gât, — plămâni și stomac.

Efect sigur, deja la prima încercare.

1 sticlă de 350 grame cor. 3.— 1 sticlă de
700 grame cor. 5.—

De vânzare la:

Victor Hosszu, Brașov

str. Claustrului Nr. 16.

Ho 1846—30



Beutură excelentă
și cu gust bun,
care produce sânge.
— Recomandată de
medici contra boa-
lei de anemie,
lipsă de sânge,
nervositate, re-
convalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind
muschii și nervii, dă apetit fără a avea
ceva urmări neplăcute asupra stomacului
sau la dinți.

Prețul unei sticle mari K 3-30

” ” ” ” mic K 2. —

Se capătă în toate apotecele. Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS

Fa 1407. apotecar în Sibiu.

BRADOVKA GYULA
văpsitorie de haine, curățitorie chimică
și fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA. ::



Se curăță sau se văpșește cât se poate de
frumos, haine de iarnă, blănuri, haine de dame;
bluse, toaleta de bal.

Jachete de piele decolorate, se văpșesc
într-o culoare închisă trairică.

Gulerile și manșetele, se curăță și se fac
albe ca zăpada fără clor.

În cazuri de doliu, se văpșese imediat hal-
nele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se
poate de repede și punctual pe postă și în
provincie.

Odăjdii bisericesti, broderiile se curăță fru-
mos și cu multă îngrijire.

Ba 1283

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI
MODERATE LA ADMINISTRA-
ȚIA ACESTUI ZIAR. —
TELEFON: 750.

**Balsamul farmaci-
stului A. THIERRY**



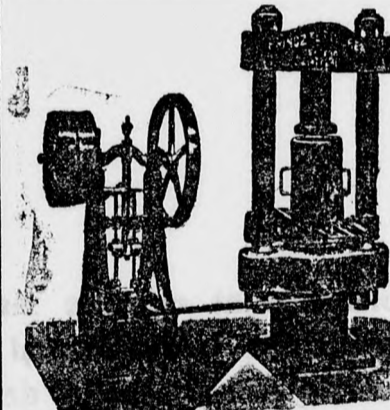
Allein echter Balsam
von der Schatzkammer der
A. Thierry in Pregrads
bei Rohitsch-Sauerbrun.

Are efect excelent contra oricărui răni hvechite din cancer,
inflamații, aprinderi, carbunculul, pentru îndepărtarea obiec-
telor străine, face de prisos operațiunile dureroase, împiedică
inveninarea sângelui. 2 teșle 3 cor. 60
fil. trimițându-se banii înainte sau cu
ramburs. — De vânzare în Budapesta la
farmacia TÖRÖK I. precum și în
cele mai de seamă farmaciei din țară.

În cantități mari în drogheriile: Thal-
mayer & Seltz, urmasii lui Koch-
meister, Radanovits Testv. Unde nu
se găsește să se ceară direct dela pro-
prietarul: Ke 2030

**A. THIERRY, farmacie la „Ingerul
păzitor” Pregrada (lângă Rohitsch).**

La comenzi mai mari se acordă rabat considerabil!



PRINCZ TESTVÉREK

Atelier de mașini și pentru clădit mori în
Szatmár.

Pregătește petrine și orice mașini pentru
stors olei, mânate cu apă. mașini de desghio-
cat, sfărmat și prese, pe lângă asta cele mai
exacte transmisiuni cu tractație circumpețială.
Instalăm mori pe tala, ori cu cilindre.

ANUNȚ.

**APOTECA NOUĂ LA
„SF. ILIE” DIN TIMI-
ȘOARA-FABRIC, ÎN STR.
RECAȘULUI, ÎN CASA
COMUNEI BISERICE-
ȘTI, S'A DESCHIS ÎN
30 APRILIE.**

Me 2105

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA“

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.



Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

SCHWALB ADOLF fia VILMOS

tinchigiu și mior.

BUDAPEST, VII. Varseny-u. 8.

(Căminul str. Murányi)

Prepară totfelul de lucrări de tinchigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru mior. Fabricate de specialitate: măsurii de litru din tinichea albă ori nikel, oaze pentru olei, laok ori petrolu, faole, lămpi de carbid și alte articole tehnice.



Cassete pentru bani.
Catalog trimis gratuit și franco.

Cel mai vechiu magazin și atelier de reparaturi în ARAD, de biciclete, mașini de cusut și gramafone.

Declar în modul cel mai hotărât, că Bicicletele „Original Victoria” și „Puch” precum și mașinile de cusut „Pfaff” sunt de vânzare exclusiv numai la mine.



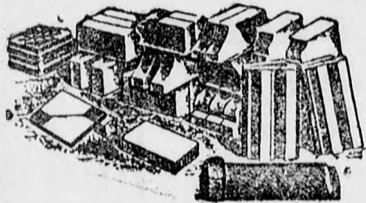
HAMMER VILMOS

ARAD, Szabadság-tér nr. 5/6.
Timișoara—Ioșefin (Temesvár-Iózsefváros) Hunyadi ut nr. 14.

Vânzare exclusivă de mașini și plăci Pahté, gramafone „COLUMBIA” și originale și cele mai noi plăci românești.

Mare atelier special de reparaturi.

Mașini de cusut „SINGER” cu prețuri foarte ieftine.



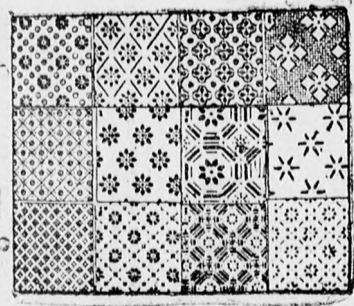
Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

(Bo 1742)

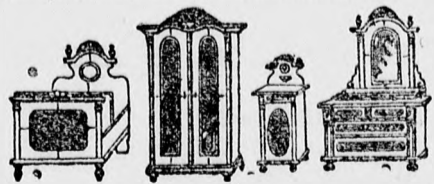
Execută: padinentări de terazzo, granit, mozaic, beton, cheramit și mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziene și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate și serviciu prompt. — Pe lângă prețul de fabrică se mai capătă tement de beocin și portland.



H. TH. BONNET,

stabiliment industrial de măsărie de lucrări p. clădiri și de mobile, cu putere motorică

BISTRIȚA (Besztercze), Felsőkülváros, Fő-ut 25.



Execută în mod inecapsonabil totfelul de lucrări pentru clădiri și mobile, și anume: Lucrări pentru clădiri, portaleuri, mobilier pentru prăvălie, cafenea, școli și pentru biserică, apoi aranjamente complete pentru dormitoare, prânzitoare și pentru bucătării, cu prețuri foarte ieftine. (Bo 2083)

Proiecte și prospecte gratis.

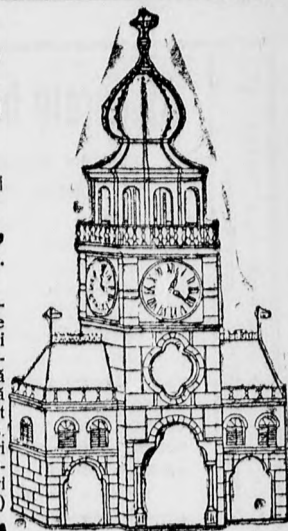
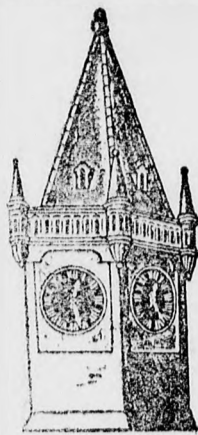
CEASURI PENTRU BISERICI.

SZÁNTHÓ GYULA

fabrică de ceasuri pentru biserică

NAGYVÁRAD,

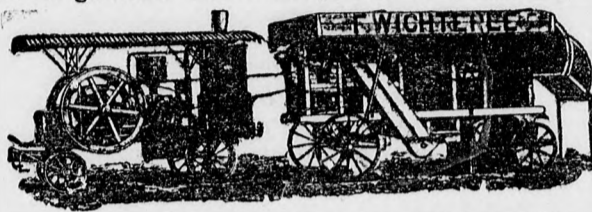
Damjanich-utca 30 szám.



Oferă ceasuri pentru biserică care se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanție pe mai mulți ani. Prețurile la dorință se trimit gratis. Plăci (tabla) pentru ceasuri care luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)

Liferantul diecezelor gr. or. și gr. cath.

2500 de garnituri cu benzină p. îmblătit a liferat fabrica mea în ultimii 10 ani.



Numărul lucrătorilor: în anul 1878: 20. În anul 1913: 1050. Aceste cifre garantează calitatea excelentă a motoarelor noastre cu benzină, ulei brut, motoare absorbitoare de gaz și locomobile cu vapor.

Mașina de secerat și totfelul de mașini agricole și accesorii în favorabile condițiuni de plată. E 2032

Wichterle F., fabrică de motoare și de mașini.

Filiala în Budapesta: V., Váozsi körut 43 l.

Se caută agenți!

Spiritul de reumă

este cel mai sigur mijloc de frecat contra durerilor provenite din podagră, ischias, reumă și totfelul de răceli. — După câteva frecări durerile membrelor suferinde încetează definitiv. Are efect sigur și la boale învechite și neglijate.

MODUL DE INTREBUINȚARE:

Dimineața la sculare și seara la culcare locurile suferinde să se frece îndelung cu puțin spirit de reumă. După frecare partea suferindă să se învalăie cu o haină caldă.

Prețul unei sticle 1 cor.

Sa 572

Preparator:

F. Sándor Zoltán

farmacie la „Inger” — Erdőszentgyörgy.

